

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja

Druk nr 980
Warszawa, 25 lipca 2012 r.

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- - Prawo spółdzielcze.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Marka Gosa.

(-) Jan Bury; (-) Marek Gos; (-) Jarosław Górczyński; (-) Eugeniusz Tomasz Grzeszczak; (-) Stanisław Kalemba; (-) Mieczysław Kasprzak; (-) Eugeniusz Kłopotek; (-) Jan Łopata; (-) Mieczysław Marcin Łuczak; (-) Krystyna Ozga; (-) Mirosław Pawlak; (-) Waldemar Pawlak; (-) Janusz Piechociński; (-) Józef Racki; (-) Marek Sawicki; (-) Henryk Smolarz; (-) Zbigniew Sosnowski; (-) Franciszek Jerzy Stefaniuk; (-) Andrzej Sztorc; (-) Genowefa Tokarska; (-) Piotr Walkowski; (-) Zbigniew Włodkowski; (-) Piotr Zgorzelski; (-) Józef Zych; (-) Stanisław Żelichowski.

U S T A W A

z dnia ..... 2012 r.

Prawo spółdzielcze

TYTUŁ I

Przepisy wspólne dla spółdzielni

Dział I

SPÓŁDZIELNIA, JEJ POWSTANIE I STATUT

Art. 1. 1. Spółdzielnia jest samorządnym i niezależnym zrzeszeniem osób, o zmiennym składzie osobowym i zmiennym funduszu udziałowym, do którego przynależność jest dobrowolna, a członkostwo dostępne dla wszystkich osób na zasadach określonych w ustawie i statucie.

2. Celem spółdzielni jest zaspakajanie wspólnych potrzeb członków i ich rodzin oraz aspiracji gospodarczych, społecznych i kulturalnych poprzez stanowiące wspólną własność i demokratycznie kierowane przedsiębiorstwo. Działalność gospodarcza spółdzielni może mieć charakter niezarobkowy.

3. Dla realizacji celów określonych w ust. 2 spółdzielnia może prowadzić działalność społeczną, w szczególności kulturalną, oświatową i dobroczynną, dbając o rozwój rodziny, społeczności lokalnej oraz o ochronę środowiska naturalnego.

4. Majątek spółdzielni jest prywatną własnością jej członków.

5. Jeżeli spółdzielnia prowadzi działalność społecznie użyteczną, a jej działalność gospodarcza ma charakter niezarobkowy, spółdzielnia może być organizacją pożytku publicznego w rozumieniu przepisów o działalności pożytku publicznego.

Art. 2. 1. W granicach określonych przez ustawę, statut reguluje organizację i sposób działania spółdzielni oraz stosunki między spółdzielnią a jej członkami.

2. Statut może przewidywać, że określone w nim sprawy zostaną uregulowane w regulaminie. W takim wypadku statut wskazuje organ spółdzielni właściwy do uchwalenia regulaminu, zakres spraw przekazanych do uregulowania i sposób podania regulaminu do wiadomości członków.

3. W granicach określonych przez ustawę i statut, stosunki między spółdzielnią i jej członkami są regulowane przez umowy oraz regulaminy uchwalone na podstawie statutu.

Art. 3. 1. Statut spółdzielni określa:

- 1) nazwę spółdzielni, zawierającą w swej treści wyraz „spółdzielnia” albo odpowiedniego rodzaju do pozostałej części nazwy przymiotnik „spółdzielczy”, „spółdzielcza” lub „spółdzielcze”;
- 2) siedzibę spółdzielni;
- 3) czas trwania spółdzielni, jeżeli została ona założona na czas oznaczony;
- 4) przedmiot jej działalności gospodarczej, określony według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) oraz rodzaj działalności społecznej na rzecz członków spółdzielni ich rodzin i lokalnego środowiska społecznego, jeśli spółdzielnia taką działalność prowadzi;
- 5) kwotę wpisowego albo sposób oznaczania jego wysokości oraz zasady i tryb wnoszenia wpisowego;
- 6) wysokość jednego udziału, liczbę obowiązkowych udziałów oraz zasady i tryb obejmowania i zwrotu udziałów;
- 7) czy w spółdzielni istnieje obowiązek wnoszenia wkładów oraz zasady i tryb wnoszenia i zwrotu wkładów;
- 8) zasady podziału majątku wśród członków i byłych członków w razie likwidacji spółdzielni,
- 9) zasady i tryb przyjmowania członków, wypowiedzania członkostwa, wykluczania i wykreślenia z rejestru członków oraz ewentualne ograniczenia związane z przyjmowaniem nowych członków,
- 10) prawa i obowiązki członków;
- 11) zasady zwoływania i obradowania walnego zgromadzenia oraz zebrania przedstawicieli i grup członkowskich a także podejmowania na nich uchwał, w tym zasady i termin powiadamiania członków oraz termin i sposób udostępniania materiałów na walne zgromadzenie (zebranie przedstawicieli)
- 12) zasady i tryb powoływania i odwoływania członków wybieralnych organów spółdzielni oraz skład i liczbę członków zarządu,
- 13) zasady pokrywania strat spółdzielni oraz zasady podziału nadwyżki bilansowej (dochodu ogólnego).

2. Statut powinien ponadto zawierać postanowienia, których wprowadzenia wymagają przepisy niniejszej ustawy lub innych ustaw.

3. Spółdzielnie osób prawnych, których członkami są spółdzielnie mogą używać nazwy „związek gospodarczy spółdzielni”.

4. Statut może przewidywać zarząd jednoosobowy, w osobie prezesa i ustalać wymagania, jakie powinna spełniać osoba wchodząca w skład zarządu lub prezes w zarządzie jednoosobowym.

5. Statut może także przewidzieć aby uchwały w sprawach:

- a) nabycia lub zbycia nieruchomości, nabycia lub zbycia zakładu, nabycia czy zbycia innej wyodrębnionej jednostki organizacyjnej,
- b) przystępowania do innych organizacji gospodarczych oraz występowania z nich,
- c) oznaczania najwyższej sumy zobowiązań, jaką spółdzielnia może zaciągnąć

- mogły być, oprócz ustawowych kompetencji walnego zgromadzenia w tej dziedzinie, podejmowane także przez zarząd lub radę nadzorczą. W takim przypadku statut określi do jakich wielkości zobowiązań oraz wartości majątku uchwały może podejmować Zarząd, a do jakich – rada nadzorcza.

6. Statut może także określić (w sytuacji gdy nie przewiduje się wyboru rady nadzorczej) zasady bezpośredniej kontroli sprawowanej przez członków mając na uwadze konieczność zapewnienia sprawnego funkcjonowania Spółdzielni. Statut może zawierać także inne postanowienia.

Art. 4. 1. W celu założenia spółdzielni osoby ją zakładające (założyciele) uchwalają statut spółdzielni, potwierdzając jego przyjęcie przez złożenie pod nim swoich podpisów, składają deklaracje członkowskie zawierające zobowiązanie do wpłacenia wpisowego określonego w statucie oraz liczbę zadeklarowanych udziałów i inne dane wymagane przez statut oraz dokonują wyboru organów spółdzielni zgodnie ze statutem.

2. Zarząd spółdzielni składa do Krajowego Rejestru Sądowego wnioski o wpis spółdzielni do rejestru.

3. Z chwilą wpisania spółdzielni do rejestru nabywa ona osobowość prawną, a założyciele, którzy podpisali statut, stają się członkami spółdzielni.

4. Za czynności dokonane w interesie spółdzielni przed jej zarejestrowaniem osoby działające do chwili zarejestrowania spółdzielni odpowiadają wobec osób trzecich solidarnie. Za zobowiązania wynikające z tych czynności spółdzielnia odpowiada po jej zarejestrowaniu tak, jak za zaciągnięte przez siebie. Jednakże osoby działające przed zarejestrowaniem spółdzielni odpowiadają wobec niej na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego.

Art. 5. 1. Uchwała walnego zgromadzenia o zmianie statutu jest podejmowana większością 2/3 głosów.

2. Zmiana statutu nie wywołuje skutków prawnych przed jej wpisaniem do Krajowego Rejestru Sądowego.

Dział II

CZŁONKOSTWO W SPÓŁDZIELNI

Rozdział 1

Członkowie spółdzielni, ich prawa i obowiązki

Art. 6. 1. Spółdzielnia liczy co najmniej pięciu członków.

2. Spółdzielnia, której członkami zgodnie ze statutem mogą być wyłącznie osoby prawne, liczy co najmniej trzech członków.

Art. 7. 1. Członkiem spółdzielni może być każda osoba fizyczna, która odpowiada wymaganiom określonym w statucie.

2. Statut, ze względu na przedmiot działalności spółdzielni, może wyłączać członkostwo osób mających ograniczoną zdolność do czynności prawnych lub niemających takiej zdolności.

3. Członkiem spółdzielni może być każda osoba prawna, która odpowiada wymaganiom określonym w statucie. Jednakże statut może wyłączać członkostwo wszystkich lub niektórych osób prawnych.

Art. 8. 1. Członkostwo w spółdzielni powstaje w wyniku złożenia przez osobę przystępującą do spółdzielni deklaracji o przystąpieniu i podjęcia przez wskazany w statucie organ spółdzielni uchwały o przyjęciu.

2. Deklaracja o przystąpieniu do spółdzielni powinna być złożona w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

3. Przez złożenie deklaracji o przystąpieniu do spółdzielni osoba przystępująca do spółdzielni poddaje się, na wypadek jej przyjęcia do spółdzielni, postanowieniom jej statutu.

4. Jeżeli statut nie stanowi inaczej, uchwała w sprawie przyjęcia powinna zostać podjęta na najbliższym posiedzeniu organu uprawnionego do przyjmowania członków. O uchwale o przyjęciu albo o uchwale odmawiającej przyjęcia osoba, która złożyła deklarację o przystąpieniu, powinna zostać zawiadomiona pisemnie w terminie dwóch tygodni od podjęcia uchwały. Uchwała odmawiająca przyjęcia powinna zostać doręczona wraz z uzasadnieniem.

5. Jeżeli organem właściwym do przyjmowania członków nie jest walne zgromadzenie, statut powinien wskazywać organ, do którego przysługuje odwołanie od uchwały odmawiającej przyjęcia. Odwołanie powinno być złożone w formie pisemnej w terminie miesiąca od dnia doręczenia uchwały odmawiającej przyjęcia, powinno zostać rozpatrzone w terminie miesiąca od dnia jego wniesienia, chyba że statut określa inne terminy.

Art. 9. 1. Niezwłocznie po powstaniu członkostwa zarząd spółdzielni wpisuje do rejestru członków imię i nazwisko członka spółdzielni oraz adres zamieszkania, a w miarę potrzeby także adres do doręczeń.

2. W wypadku zmiany adresu zamieszkania lub adresu do doręczeń członek jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym na piśmie zarząd spółdzielni. Do czasu zgłoszenia takiej zmiany doręczenie dokonane przez spółdzielnię pod dotychczasowym adresem członka uważa się za skuteczne.

3. W rejestrze wpisuje się także dzień powstania członkostwa, liczbę objętych udziałów i dzień ich objęcia, dzień zgłoszenia żądania zwrotu fakultatywnych udziałów, liczbę udziałów objętych żądaniem i dzień ich zwrotu, wysokość wpisowego i dzień jego opłacenia, dzień zawartej między członkiem i spółdzielnią umowy o wniesienie wkładu i informację o ustaniu stosunku wkładu, informację o złożeniu oświadczenia o wystąpieniu ze spółdzielni, o podjęciu uchwały w przedmiocie wykluczenia lub wykreślenia ze spółdzielni, dzień ustania członkostwa. Wpisowi podlega także zmiana tych danych.

Art. 10. 1. Członek jest obowiązany objąć jeden udział w spółdzielni, chyba że statut przewiduje obowiązek objęcia większej liczby udziałów (udziały obowiązkowe). Jeżeli statut na to zezwala, członek może objąć dalsze udziały (udziały fakultatywne).

2. Członek określa w formie pisemnej pod rygorem nieważności liczbę obejmowanych udziałów fakultatywnych.

3. Objęcie udziału następuje z chwilą dokonania wpłaty na udział.

4. Wpłata na udział jest dokonywana w pieniądzu.

Art. 11. 1. Członek uczestniczy w stratach spółdzielni do wysokości objętych udziałów, których wysokość określa statut. Członek nie odpowiada za zobowiązania spółdzielni wobec jej wierzycieli.

2. Były członek uczestniczy w pokrywaniu strat spółdzielni tak, jakby nadal był jej członkiem, jeżeli spółdzielnia przeszła w stan likwidacji w ciągu sześciu miesięcy lub wszczęto postępowanie naprawcze albo upadłościowe w ciągu roku od dnia, w którym członek przestał należeć do spółdzielni.

Art. 12. 1. Statut może stanowić, że udziały są zbywalne między członkami lub między członkiem a osobą przystępującą do spółdzielni oraz określać zasady zbywania udziałów, jednakże udziały osób fizycznych nie mogą być zbywane na rzecz osób prawnych.

2. Zbycie udziału wymaga zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności oraz zawiadomienia spółdzielni na piśmie.

3. Zbycie udziału obowiązkowego jest równoznaczne z wystąpieniem ze spółdzielni, przepis art. 20 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

Art. 13. 1. Spadkobierca zmarłego członka spółdzielni dziedziczy udziały, jeżeli jest członkiem spółdzielni lub złożył deklarację przystąpienia do spółdzielni. Jeżeli spadkobierców jest więcej niż jeden, powinni oni wskazać jednego spośród siebie, który uzyskuje prawo do udziałów.

2. Członek może w deklaracji o przystąpieniu do spółdzielni lub w późniejszym oświadczeniu złożonym spółdzielni wskazać osobę, której po jego śmierci przypadną udziały podlegające zwrotowi. Roszczenie takie nie wchodzi w skład spadku.

3. Osobie, która po śmierci członka nabyła udziały, przysługuje roszczenie o przyjęcie do spółdzielni. Spółdzielnia nie może odmówić przyjęcia w poczet członków spadkobiercy dziedziczącego udziały, jeżeli odpowiada on wymogom określonym w statucie.

Art. 14. 1. Udziały, do objęcia których członek nie jest obowiązany według statutu, są zwracane po ich wypowiedzeniu dokonany w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

2. Udziały obowiązkowe ulegają zwrotowi po ustaniu członkostwa.

3. Członek może żądać zwrotu udziałów, o których mowa w ust. 1, na podstawie zatwierzonego sprawozdania finansowego za rok, w którym dokonał ich wypowiedzenia, a udziałów, o których mowa w ust. 2 na podstawie zatwierzonego sprawozdania finansowego za rok, w którym ustało członkostwo, chyba że udziały zostały przeznaczone na pokrycie strat spółdzielni.

Art. 15. Statut może przewidywać oprocentowanie udziałów. W takim wypadku statut określa zasady ustalania wysokości oprocentowania. Oprocentowanie udziałów jest dokonywane z nadwyżki bilansowej (dochodu ogólnego) spółdzielni.

Art. 16. 1. Prawa i obowiązki wynikające ze stosunku członkostwa w spółdzielni są dla wszystkich członków równe, z zastrzeżeniem art. 108 ust. 1. W wypadku, gdy statut spółdzielni dopuszcza członkostwo osób prawnych, prawa i obowiązki poszczególnych rodzajów takich osób mogą być zróżnicowane w sposób określony w statucie.

2. Członek ma prawo:

- 1) uczestniczyć w walnym zgromadzeniu, a jeżeli jest ono zastąpione przez zebranie przedstawicieli – w zebraniu grupy członkowskiej;
- 2) wybierać organy spółdzielni i być do nich wybierany;
- 3) otrzymywać odpisy statutu spółdzielni i wydawanych na jego podstawie regulaminów;
- 4) przeglądać uchwały organów spółdzielni, z wyjątkiem uchwał dotyczących spraw między spółdzielnią a innym jej członkiem lub inną osobą korzystającą ze świadczeń spółdzielni albo zatrudnioną w spółdzielni;
- 5) przeglądać sprawozdania z działalności spółdzielni i inne dokumenty podlegające zatwierdzeniu przez organy, o których mowa w pkt 1;

- 6) przeglądać umowy zawierane przez spółdzielnię z innymi osobami niż te, o których mowa w pkt 4, z wyjątkiem postanowień umów, których ujawnienie mogłoby naruszać chronioną prawem tajemnicę spółdzielni albo jej kontrahenta;
- 7) zgłaszać wnioski dotyczące organizacji i działalności spółdzielni oraz regulaminów wydawanych na podstawie statutu;
- 8) korzystać ze świadczeń spółdzielni i uczestniczyć w jej działalności społecznej;
- 9) uczestniczyć w podziale nadwyżki bilansowej (dochodu ogólnego) spółdzielni, jeżeli prowadzi ona działalność zarobkową.

3. Członek spółdzielni niemający pełnej zdolności do czynności prawnych wykonuje uprawnienia, o których mowa w ust. 2 pkt 1 – 7, przez swojego przedstawiciela ustawowego. Jednakże członek taki nie może być wybrany do organów spółdzielni.

4. Członkowi spółdzielni przysługują także inne prawa określone w ustawie lub w statucie.

5. Członek spółdzielni jest obowiązany:

- 1) przestrzegać przepisy prawa, postanowienia statutu i przewidziane w nim regulaminy;
- 2) dbać o dobro i rozwój spółdzielni oraz uczestniczyć w realizacji jej zadań statutowych.

6. Członek spółdzielni wykonuje także inne obowiązki określone w ustawie lub w statucie.

7. Przepisy ustawy, statut oraz umowy zawierane przez spółdzielnię z jej członkami mogą określać prawa i obowiązki członków wynikające ze stosunków prawnych pochodnych od członkostwa w spółdzielni.

Art. 17. 1. Członek przystępujący do spółdzielni jest obowiązany do wniesienia wpisowego. Wysokość i termin zapłaty wpisowego określa statut, jednakże jego wysokość dla nowoprzyjmowanych członków nie może przekroczyć najniższego miesięcznego wynagrodzenia określonego na podstawie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.

2. Wpisowe nie podlega zwrotowi.

Art. 18. 1. W spółdzielniach, w których ustawa nie nakłada na członków obowiązku wnoszenia wkładów, statut może przewidywać możliwość wnoszenia przez członków wkładów na własność spółdzielni lub do korzystania przez nią. W takim wypadku statut powinien określać zasady wyceny i zwrotu wkładów. Umowa między członkiem i spółdzielnią określa prawo spółdzielni do wkładu (umowa o wniesienie wkładu).

2. Statut może stanowić, że wkłady pieniężne są oprocentowane.

Rozdział 2

Ustanie członkostwa

Art. 19. 1. Członka zmarłego skreśla się z rejestru członków spółdzielni ze skutkiem od chwili śmierci.

2. Członka będącego osobą prawną skreśla się z rejestru członków ze skutkiem od chwili ustania osobowości prawnej.

Art. 20. 1. Członek spółdzielni może z niej wystąpić za wypowiedzeniem dokonany na miesiąc naprzód na koniec miesiąca kalendarzowego, chyba że statut przewiduje dłuższy termin.

2. Wypowiedzenie powinno być dokonane w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

Art. 21. 1. Spółdzielnia może rozwiązać stosunek członkostwa tylko przez wykluczenie albo wykreślenie członka z przyczyn określonych w statucie.

2. Wykluczenie członka ze spółdzielni może nastąpić w wypadku, gdy z jego winy umyślnej lub z powodu rażącego niedbalstwa dalsze pozostawanie w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu spółdzielni lub dobrymi obyczajami.

3. Członek trwale niewykonujący praw i obowiązków statutowych z przyczyn przez niego niezawinionych może zostać wykreślony ze spółdzielni.

Art. 22. 1. Wykluczenia albo wykreślenia ze spółdzielni może dokonać, stosownie do postanowień statutu, rada nadzorcza albo walne zgromadzenie spółdzielni. Członka zawiadamia się pisemnie, z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, o terminie rozpatrzenia sprawy i o możliwości złożenia wyjaśnień.

2. Zarząd spółdzielni w terminie dwóch tygodni od dnia podjęcia uchwały zawiadamia członka na piśmie o wykreśleniu albo wykluczeniu ze spółdzielni wraz z uzasadnieniem oraz pouczeniem o możliwości wniesienia odwołania i zaskarżenia uchwały do sądu. Uzasadnienie powinno w szczególności przedstawiać motywy, którymi kierował się organ spółdzielni uznając, że zachowanie członka wyczerpuje przesłanki wykluczenia albo wykreślenia określone w statucie.

3. Jeżeli organem właściwym w sprawie wykluczenia albo wykreślenia członka ze spółdzielni jest, zgodnie z postanowieniami statutu, rada nadzorcza, członek spółdzielni ma prawo:

- 1) odwołać się od uchwały o wykluczeniu albo wykreśleniu do walnego zgromadzenia, w terminie określonym w statucie, albo
- 2) zaskarżyć uchwałę rady nadzorczej do sądu w terminie sześciu tygodni od dnia doręczenia członkowi uchwały z uzasadnieniem; przepisy art. 34 stosuje się odpowiednio.

4. W wypadku bezskutecznego upływu terminu do rozpatrzenia odwołania przez walne zgromadzenie, termin do zaskarżenia do sądu uchwały rady nadzorczej, o którym mowa w ust. 3 pkt 2, biegnie od dnia, w którym odwołanie powinno być najpóźniej rozpatrzone.

5. W wypadku wniesienia do walnego zgromadzenia odwołania od uchwały rady nadzorczej w sprawie wykluczenia albo wykreślenia członek spółdzielni ma prawo być obecny przy rozpatrywaniu odwołania i je popierać.

6. Odwołanie, o którym mowa w ust. 5, powinno zostać rozpatrzone na najbliższym walnym zgromadzeniu, nie później jednak niż w ciągu dwunastu miesięcy od dnia wniesienia odwołania. Odwołujący się członek spółdzielni powinien być zawiadomiony o terminie walnego zgromadzenia co najmniej trzy tygodnie przed tym terminem.

7. Wykluczenie albo wykreślenie staje się skuteczne z chwilą:

- 1) bezskutecznego upływu terminu do zaskarżenia do sądu uchwały rady nadzorczej, chyba że członek przed upływem tego terminu wniósł odwołanie od uchwały rady do walnego zgromadzenia;
- 2) bezskutecznego upływu terminu do wniesienia do walnego zgromadzenia odwołania od uchwały rady nadzorczej, jeżeli termin ten jest dłuższy od terminu do zaskarżenia do sądu uchwały rady;
- 3) bezskutecznego upływu terminu do zaskarżenia do sądu uchwały walnego zgromadzenia;
- 4) prawomocnego oddalenia przez sąd powództwa o uchylenie uchwały rady nadzorczej albo walnego zgromadzenia.

Art. 23. 1. Roszczenia o zwrot udziałów i o zwrot wkładów lub o wypłatę ich równowartości nie mogą być zbyte, chyba że są już wymagalne.

2. Wierzyciel członka może uzyskać zaspokojenie z jego udziałów dopiero z chwilą ustania członkostwa lub wypowiedzenia udziałów fakultatywnych.

3. Jeżeli egzekucja z innego majątku członka okaże się bezskuteczna, a przepis szczególny nie stanowi inaczej, wierzyciel członka może skierować egzekucję do wkładów wniesionych przez członka. W takim wypadku roszczenie członka o zwrot wkładów lub ich równowartości staje się wymagalne po upływie sześciu miesięcy od dnia zajęcia wkładów.

4. Wierzytelności spółdzielni do członka z tytułu wpłat na udziały nie podlegają zajęciu na rzecz wierzycieli spółdzielni.

Art. 24. 1. Roszczenia o zwrot udziałów, wkładów albo ich równowartości oraz udziału w nadwyżce bilansowej (dochodzie ogólnym) ulegają przedawnieniu z upływem trzech lat.

2. Kwoty roszczeń, które uległy przedawnieniu, przekazywane są na fundusz zasobowy.

3. Roszczenie o zwrot nieruchomości wniesionej tytułem wkładu nie ulega przedawnieniu.

4. Roszczenie o zwrot udziałów, wkładów oraz ich równowartości przysługuje osobom uprawnionym lub spadkobiercom członka.

Rozdział 3

Postępowanie wewnątrzspółdzielcze

Art. 25. 1. Członkowi przysługuje prawo odwołania się od uchwały organu spółdzielni do innego wskazanego w statucie organu spółdzielni w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym. Statut określa zasady i tryb postępowania wewnątrzspółdzielczego, a w szczególności terminy wniesienia i rozpatrzenia odwołania.

2. W wypadku wniesienia przez członka odwołania w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym bieg przedawnienia i terminów zawitych ulega zawieszeniu do dnia zakończenia tego postępowania, jednakże przez okres nie dłuższy niż rok od dnia, w którym organ odwoławczy powinien rozpatrzyć odwołanie.

3. Nie jest dopuszczalne wprowadzenie w statucie obowiązku wyczerpania postępowania wewnątrzspółdzielczego w sprawach, w których przysługuje droga sądowa. W wypadku zaskarżenia przez członka uchwały w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym i wystąpienia na drogę sądową, postępowanie wewnątrzspółdzielcze ulega umorzeniu.

Dział III

ORGANY SPÓŁDZIELNI

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 26. 1. Organami spółdzielni są:

- 1) walne zgromadzenie albo zebranie przedstawicieli i zebrania grup członkowskich;
- 2) rada nadzorcza, zwana dalej „radą”;
- 3) zarząd.

2. Jeżeli statut tak stanowi, w przypadku gdy liczba członków spółdzielni przekroczy liczbę w nim określoną, walne zgromadzenie może być podzielone na części. Rada ustala liczbę części walnego zgromadzenia i zasady zaliczenia członków do poszczególnych części walnego zgromadzenia.

3. Statut może stanowić, że jeżeli liczba członków przekroczy 100, walne zgromadzenie zostanie zastąpione przez zebranie przedstawicieli. Do zebrania przedstawicieli stosuje się odpowiednio przepisy ustawy i postanowienia statutu o walnym zgromadzeniu.

4. Jeżeli statut przewiduje zastąpienie walnego zgromadzenia przez zebranie przedstawicieli, określa także zasady podziału członków na grupy oraz ustalania liczby przedstawicieli, termin ich wyboru, czas trwania przedstawicielstwa. Przedstawicielem może być tylko członek spółdzielni, ustawowy przedstawiciel członka o ograniczonej zdolności do czynności prawnych lub nie mającego tej zdolności oraz osoba fizyczna wskazana przez osobę prawną.

5. Statut może przewidywać powołanie także innych organów spółdzielni, składających się z członków spółdzielni. W takim wypadku statut określa zakres uprawnień tych organów oraz zasady wyboru i odwoływania ich członków.

6. Wybory do organów spółdzielni są dokonywane w głosowaniu tajnym spośród nieograniczonej liczby kandydatów. Odwołanie członka organu następuje również w głosowaniu tajnym.

7. Przepis ust. 6 stosuje się odpowiednio do wyboru przez zebrania grup członkowskich przedstawicieli na zebranie przedstawicieli.

8. Jeżeli członkowie organu spółdzielni są wybierani na określoną w statucie kadencję, ich mandaty wygasają w tym roku, w którym upływa kadencja, z chwilą rozpoczęcia posiedzenia wyborczego organu uprawnionego do wyboru członków tego organu. Jeżeli takie posiedzenie nie zostanie zwołane w danym roku, mandaty członków wygasają z dniem 31 grudnia tego roku.

9. Członkowie organów spółdzielni nie mogą brać udziału w głosowaniach wyłącznie ich dotyczących. Osób tych nie uwzględnia się przy ustalaniu wymaganej większości przy podejmowaniu uchwał.

10. Tryb zwoływania posiedzeń organów spółdzielni oraz zasady podejmowania uchwał przez te organy określa statut lub wydane na jego podstawie regulaminy tych organów.

Art. 27. 1. Organy spółdzielni mogą podejmować uchwały w obecności więcej niż połowy uprawnionych do głosowania (quorum), chyba że ustawa lub statut stanowi inaczej.

2. Uchwały są podejmowane zwykłą większością głosów, chyba że ustawa lub statut wymagają większości kwalifikowanej.

3. Przy obliczaniu wymaganej większości głosów do podjęcia uchwały uwzględnia się tylko głosy oddane za i przeciw uchwale (większość względna), chyba że ustawa lub statut stanowią inaczej.

4. Jeżeli walne zgromadzenie jest podzielone na części, to uchwałę uważa się za podjętą, jeżeli była poddana pod głosowanie wszystkich części walnego zgromadzenia, a za uchwałą opowiedziała się wymagana w ustawie lub statucie większość ogólnej liczby członków uczestniczących w walnym zgromadzeniu. Poddaniem uchwały pod głosowanie wszystkich części walnego zgromadzenia jest objęcie jej projektu porządkiem obrad walnego zgromadzenia.

Art. 28. 1. Jeżeli do dokonania czynności prawnej przez spółdzielnię ustawa wymaga uchwały walnego zgromadzenia lub rady, czynność prawna dokonana bez wymaganej uchwały jest nieważna.

2. Czynność prawna dokonana bez zgody właściwego organu spółdzielni, wymaganej wyłącznie przez statut, jest ważna, jednakże nie wyklucza to odpowiedzialności osób dokonujących czynności za szkodę wyrządzoną spółdzielni.

Rozdział 2

Walne zgromadzenie

Art. 29. 1. Walne zgromadzenie jest najwyższym organem spółdzielni.

2. Członkowie spółdzielni mogą brać udział w walnym zgromadzeniu osobiście, przez przedstawiciela ustawowego lub przez pełnomocnika, jeżeli ustawa lub statut nie stanowią inaczej. Pełnomocnictwo do udziału w walnym zgromadzeniu udzielone przez osobę fizyczną wymaga zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności i dołączone do protokołu walnego zgromadzenia. Pełnomocnik może zastępować tylko jednego członka spółdzielni.

3. Za wyjątkiem spółdzielni pracy pełnomocnikiem członka spółdzielni na walne zgromadzenie nie może być pracownik spółdzielni.

4. Członek ma prawo korzystania na własny koszt z pomocy prawnej lub pomocy eksperta. Osoby, z których pomocy korzysta członek, nie są uprawnione do zabierania głosu.

5. Każdy członek ma jeden głos bez względu na liczbę posiadanych udziałów, jednakże statut spółdzielni, o której mowa w art. 93 oraz spółdzielni, której członkami mogą być wyłącznie osoby prawne, może określać inną zasadę ustalania liczby głosów przysługujących członkom.

6. W walnym zgromadzeniu mają prawo uczestniczyć z głosem doradczym przedstawiciele Krajowej Rady Spółdzielczej i związku rewizyjnego, w którym spółdzielnia jest zrzeszona .

Art. 30. 1. Do wyłącznej właściwości walnego zgromadzenia należy:

- 1) uchwalanie kierunków rozwoju działalności gospodarczej oraz działalności społecznej spółdzielni;
- 2) rozpatrywanie sprawozdań rady, zatwierdzanie rocznych sprawozdań z działalności spółdzielni i sprawozdań finansowych oraz podejmowanie uchwał co do wniosków członków spółdzielni w tych sprawach i udzielanie absolutorium członkom zarządu;
- 3) rozpatrywanie wniosków wynikających z przedstawionego protokołu polustracyjnego oraz podejmowanie uchwał w tym zakresie;

- 4) podejmowanie uchwał w sprawie podziału nadwyżki bilansowej (dochodu ogólnego) lub sposobu pokrycia strat;
- 5) podejmowanie uchwał w sprawie zbycia nieruchomości, zbycia lub oddania do korzystania przedsiębiorstwa spółdzielni lub jego części wyodrębnionej organizacyjnie lub funkcjonalnie;
- 6) podejmowanie uchwał w sprawie przystępowania do innych organizacji gospodarczych lub występowania z nich;
- 7) oznaczanie najwyższej sumy zobowiązań, jaką spółdzielnia może zaciągnąć;
- 8) podejmowanie uchwał w sprawie połączenia się spółdzielni, podziału spółdzielni lub likwidacji spółdzielni;
- 9) rozpatrywanie odwołań od uchwał rady w przedmiocie wykreślenia lub wykluczenia ze spółdzielni;
- 10) rozpatrywanie w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym odwołań od uchwał rady;
- 11) uchwalanie zmian statutu;
- 12) podejmowanie uchwał w sprawie przystąpienia lub wystąpienia ze związku, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.

2. Statut może zastrzec do wyłącznej właściwości walnego zgromadzenia podejmowanie uchwał również w innych sprawach.

3. Uchwała podjęta przez inny organ spółdzielni w sprawie należącej do wyłącznej właściwości walnego zgromadzenia jest nieistniejąca.

Art. 31. 1. Zarząd zwołuje walne zgromadzenie przynajmniej raz w roku, w ciągu sześciu miesięcy po upływie roku obrachunkowego.

2. Zarząd zwołuje walne zgromadzenie także na żądanie:

- 1) rady;
- 2) przynajmniej jednej dziesiątej, nie mniej jednak niż trzech członków, jeżeli uprawnienia tego nie zastrzeżono w statucie dla większej liczby członków.

3. Zebranie przedstawicieli zwołuje się także na żądanie jednej trzeciej przedstawicieli na zebranie przedstawicieli oraz zebrań grup członkowskich, obejmujących co najmniej 1/5 ogólnej liczby członków spółdzielni.

4. Żądanie zwołania walnego zgromadzenia powinno być zgłoszone na piśmie z podaniem celu jego zwołania. Zwołanie posiedzenia walnego zgromadzenia na żądanie uprawnionych podmiotów powinno nastąpić w takim terminie, aby mogło się ono odbyć w ciągu dwóch miesięcy od dnia wniesienia żądania.

5. Uprawnieni do żądania zwołania walnego zgromadzenia (zebrania przedstawicieli) mogą także żądać zamieszczenia poszczególnych spraw w porządku obrad pod warunkiem wystąpienia z tym żądaniem w terminie określonym w statucie. Zarząd niezwłocznie ogłasza

członkom w sposób określony w statucie o wprowadzeniu sprawy do porządku obrad i zawiadania na piśmie osoby, których zawiadomienie jest wymagane. Sprawy te mogą być przedmiotem obrad zebrania przedstawicieli, po ich uprzednim rozpatrzeniu przez zebrania grup członkowskich.

6. Jeżeli zarząd nie zwoła walnego zgromadzenia (zebrania przedstawicieli) w przypadkach, o których mowa w ust. 1 – 3, zwołuje je rada lub związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona lub Krajowa Rada Spółdzielcza, na koszt spółdzielni. Ust. 5 stosuje się odpowiednio.

Art. 32. 1. O czasie, miejscu i porządku obrad walnego zgromadzenia ogłasza się w sposób wskazany w statucie oraz zawiadania się związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona. Statut określa termin ogłoszenia i zawiadomienia. W spółdzielniach, w których walne zgromadzenie jest zastąpione przez zebranie przedstawicieli, przedstawiciele zawiadania się na piśmie.

2. Walne zgromadzenie może podejmować uchwały zwykłą większością głosów niezależnie od liczby obecnych członków uprawnionych do głosowania, chyba że ustawa lub statut stanowią inaczej.

3. Walne zgromadzenie może podejmować uchwały jedynie w sprawach objętych porządkiem obrad, podanym do wiadomości członków w sposób określony w statucie.

Art. 33. 1. Przewodniczący oraz inne osoby wskazane w statucie podpisują protokół obrad walnego zgromadzenia.

2. Zarząd przechowuje protokoły co najmniej przez dziesięć lat, o ile przepisy w sprawie przechowywania akt nie przewidują terminu dłuższego.

Art. 34. 1. Uchwały walnego zgromadzenia obowiązują wszystkich członków spółdzielni oraz wszystkie jej organy.

2. Uchwała jest nieistniejąca w szczególności wtedy, gdy została podjęta bez obecności liczby członków wymaganej przez ustawę lub statut, gdy walne zgromadzenie nie zostało zwołane albo zostało zwołane wadliwie.

3. Uchwała sprzeczna z ustawą jest nieważna.

4. Uchwała sprzeczna z postanowieniami statutu bądź dobrymi obyczajami lub godząca w interesy spółdzielni albo mająca na celu pokrzywdzenie jej członka może być zaskarżona do sądu w drodze powództwa o jej uchylenie.

Art. 35. 1. Każdy członek spółdzielni oraz zarząd może wytoczyć powództwo o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia. Jednakże w indywidualnej sprawie między spółdzielnią i jej członkiem prawo zaskarżenia uchwały przysługuje wyłącznie temu członkowi, którego praw i obowiązków uchwała dotyczy.

2. Jeżeli powództwo o uchylenie uchwały wytacza zarząd, spółdzielnię reprezentuje pełnomocnik ustanowiony przez radę a w spółdzielni, w której nie powołuje się rady – pełnomocnik ustanowiony przez walne zgromadzenie. W wypadku nieustanowienia pełnomocnika, sąd właściwy do rozpoznania sprawy ustanawia kuratora dla spółdzielni.

3. Powództwo o uchylenie uchwały powinno być wniesione w ciągu sześciu tygodni od dnia odbycia walnego zgromadzenia, jeżeli zaś powództwo wnosi członek nieobecny na walnym zgromadzeniu na skutek jego wadliwego zwołania - w ciągu sześciu tygodni od dnia powzięcia wiadomości przez tego członka o uchwale, nie później jednak niż przed upływem roku od dnia odbycia walnego zgromadzenia.

4. Jeżeli ustawa lub statut wymagają zawiadomienia członka o uchwale, termin sześciotygodniowy, o którym mowa w ust. 3, biegnie od dnia tego zawiadomienia dokonanego w sposób wskazany w statucie.

5. Sąd może nie uwzględnić upływu terminu, o którym mowa w ust. 3, jeżeli utrzymanie uchwały walnego zgromadzenia w mocy wywołałoby dla członka szczególnie dotkliwe skutki, a opóźnienie w zaskarżeniu tej uchwały jest usprawiedliwione wyjątkowymi okolicznościami i nie jest nadmierne.

Art. 36. 1. Orzeczenie sądu ustalające nieistnienie albo nieważność uchwały walnego zgromadzenia bądź uchylające taką uchwałę ma moc prawną względem wszystkich członków spółdzielni oraz wszystkich jej organów, a także wszystkich osób, których praw i obowiązków uchwała dotyczy.

2. W wypadku gdy ważność czynności dokonanej przez spółdzielnię jest zależna od uchwały walnego zgromadzenia, uchylenie takiej uchwały lub ustalenie jej nieważności nie ma skutku wobec osób trzecich działających w dobrej wierze.

Rozdział 3

Zebrania grup członkowskich

Art. 37. 1. Grupa członkowska składa się z członków spółdzielni, których prawa i obowiązki majątkowe są związane z wyodrębnioną organizacyjnie jednostką spółdzielni albo z częścią majątku spółdzielni, która nadaje się do takiego wyodrębnienia. Statut określa zasady podziału członków na grupy członkowskie i zasady ich działania.

2. Do uprawnień grup członkowskich należy:

- 1) wybieranie i odwoływanie przedstawicieli na zebranie przedstawicieli,
- 2) wybieranie i odwoływanie członków rady, jeżeli statut tak stanowi,

3) zgłaszanie i rozpatrywanie spraw, które mają być przedmiotem obrad najbliższego zebrania przedstawicieli oraz podejmowanie uchwał w tych sprawach,

4) rozpatrywanie okresowych sprawozdań rady i zarządu,

5) wyrażanie opinii i zgłaszanie do właściwych organów spółdzielni wniosków w sprawach spółdzielni, a zwłaszcza we wspólnych sprawach członków wchodzących w skład grupy.

3. Statut może również określać inne zadania i uprawnienia grup członkowskich.

Art. 38. 1. Zebrania grup członkowskich zwołuje się przed każdym zebraniem przedstawicieli, a także w innych wypadkach określonych w ustawie lub w statucie. Zarząd jest obowiązany zwołać zebrania grup członkowskich w taki sposób, aby mogły się one odbyć co najmniej dwa tygodnie przed upływem określonego w statucie terminu, w którym grupy członkowskie mogą żądać zamieszczenia oznaczonych spraw w porządku obrad zebrania przedstawicieli.

2. Zarząd jest obowiązany zwołać zebranie grupy członkowskiej na żądanie rady lub co najmniej 1/5 członków grupy. W takim wypadku zebranie powinno być zwołane w taki sposób, aby mogło się odbyć najpóźniej w ciągu czterech tygodni od dnia otrzymania przez zarząd żądania rady lub uprawnionej liczby członków. Jeżeli zarząd nie zwoła zebrania grupy, jest ono zwoływane przez radę.

3. Uprawnieni do żądania zwołania zebrania grupy członkowskiej mogą żądać również zamieszczenia oznaczonych spraw w porządku jego obrad, pod warunkiem wystąpienia z tym żądaniem w terminie określonym w statucie.

4. Grupa członkowska może podejmować uchwały niezależnie od liczby obecnych na zebraniu członków uprawnionych do głosowania, chyba że statut stanowi inaczej.

5. Rada może, na żądanie zarządu lub każdego członka grupy członkowskiej, uchylić uchwałę tej grupy z powodu niezgodności z prawem lub postanowieniami statutu.

6. Każdy członek grupy może odwołać się do zebrania przedstawicieli od uchwały rady, o której mowa w ust. 5, przy odpowiednim zastosowaniu art. 25, albo wnieść powództwo do sądu przy odpowiednim zastosowaniu art. 34-36. Zebranie przedstawicieli rozpatruje odwołanie na najbliższym posiedzeniu odbywającym się po podjęciu uchwały przez radę choćby sprawa jego rozpatrzenia nie była ujęta w porządku obrad tego zebrania.

Rozdział 4

Rada nadzorcza

Art. 39. 1. Rada sprawuje kontrolę i nadzór nad działalnością spółdzielni.

2. Rada składa się co najmniej z trzech osób wybranych stosownie do postanowień statutu przez walne zgromadzenie, zebranie przedstawicieli lub zebrania grup członkowskich. Jeżeli członkiem spółdzielni jest osoba prawna, do rady może być wybrana osoba fizyczna, wskazana przez osobę prawną.

3. Statut określa kadencję rady oraz może przewidywać, że członków rady powołuje się na okres wspólnej kadencji.

4. Jeżeli statut przewiduje, że członków rady powołuje się na okres wspólnej kadencji, mandat członka rady powołanego przed upływem danej kadencji rady wygasa równocześnie z wygaśnięciem mandatów pozostałych członków rady, chyba że statut spółdzielni stanowi inaczej.

5. Członek rady może być odwołany przed upływem kadencji większością 2/3 głosów przez organ, który go wybrał.

6. Mandat członka rady wygasa również wskutek śmierci lub rezygnacji złożonej przez członka rady.

7. Rada podejmuje uchwały, jeżeli na posiedzeniu jest obecna co najmniej połowa jej członków, a wszyscy jej członkowie zostali zaproszeni. Statut spółdzielni może przewidywać surowsze wymagania dotyczące quorum rady.

Art. 40. 1. Do zakresu działania rady należy:

- 1) uchwalanie szczegółowych planów działalności gospodarczej i działalności społecznej spółdzielni;
- 2) nadzór i kontrola nad działalnością spółdzielni;
- 3) badanie okresowych sprawozdań z działalności spółdzielni i sprawozdań finansowych;
- 4) nadzór nad prawidłowością zwoływania i przeprowadzania obrad walnego zgromadzenia albo zebrania przedstawicieli i zebrań grup członkowskich;
- 5) nadzór nad przestrzeganiem przez spółdzielnię praw jej członków;
- 6) rozpatrywanie wniosków dotyczących działalności spółdzielni;
- 7) podejmowanie uchwał w sprawie nabycia lub obciążenia nieruchomości oraz nabycia przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części;
- 8) podejmowanie uchwał w sprawie udzielenia prokury;
- 9) zatwierdzanie struktury organizacyjnej spółdzielni;
- 10) składanie walnemu zgromadzeniu sprawozdań z działalności;
- 11) składanie walnemu zgromadzeniu sprawozdań zawierających wyniki kontroli i oceny sprawozdań finansowych,
- 12) rozpatrywanie skarg na działalność zarządu

13) podejmowanie uchwał w sprawach czynności prawnych dokonywanych między spółdzielnią a członkiem zarządu lub dokonywanych przez spółdzielnię w interesie członka zarządu oraz reprezentowanie spółdzielni przy tych czynnościach; do reprezentowania spółdzielni wystarczy dwóch członków rady przez nią upoważnionych.

14) wybór delegata na zjazd związku, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.

2. Do zakresu działania rady statut może zastrzec jeszcze inne uprawnienia.

3. W celu wykonania swoich zadań rada może żądać od zarządu członków i pracowników spółdzielni wszelkich sprawozdań i wyjaśnień, przeglądać księgi i dokumenty oraz sprawdzać bezpośrednio stan majątku spółdzielni.

Art. 41. 1. W spółdzielni, która zrzesza mniej niż 10 członków, a także w spółdzielni zrzeszającej mniej niż 50 członków, której statut tak stanowi, nie wybiera się rady, a jej ustawowe uprawnienia i obowiązki przysługują walnemu zgromadzeniu.

2. W wypadku, o którym mowa w ust. 1, każdemu członkowi spółdzielni przysługuje prawo kontroli, które obejmuje uprawnienia do przeglądania w każdym czasie ksiąg i dokumentów spółdzielni, bezpośredniego sprawdzania stanu majątkowego spółdzielni i żądania wyjaśnień od zarządu.

Art. 42. 1. W ciągu 6 miesięcy od pierwszego wyboru, członek rady nadzorczej ma obowiązek odbyć szkolenie dla członków rad nadzorczych spółdzielni.

2. Szkolenie może mieć formę szkolenia wewnątrzspółdzielczego bądź odbywać się w ośrodkach szkoleniowych. Za przeprowadzenie szkolenia odpowiedzialny jest zarząd spółdzielni.

3. Program szkolenia obejmujący zasady funkcjonowania spółdzielni oraz międzynarodowe zasady spółdzielcze określa Krajowa Rada Spółdzielcza, która określa także zasady sprawdzania wiadomości i wydaje świadectwa odbycia szkolenia.

Rozdział 5

Zarząd

Art. 43. 1. Zarząd kieruje działalnością spółdzielni oraz reprezentuje ją na zewnątrz.

2. Dokonywanie czynności w sprawach niezastrzeżonych w ustawie lub statucie do właściwości innych organów spółdzielni należy do zarządu.

Art. 44. 1. Statut określa skład i liczbę członków zarządu. Statut może przewidywać zarząd jednoosobowy, którym jest prezes, i ustalać wymagania, jakie powinny spełniać osoby wchodzące w skład zarządu lub prezes w zarządzie jednoosobowym.

2. W spółdzielni, której członkami są osoby prawne, członków zarządu wybiera się również spośród kandydatów wskazanych przez te osoby. W spółdzielni, której członkami zgodnie ze statutem mogą być wyłącznie osoby prawne, zarząd wybiera się spośród kandydatów wskazanych przez te osoby.

3. Członków zarządu, w tym prezesa i jego zastępców, wybiera i odwołuje, stosownie do postanowień statutu, rada lub walne zgromadzenie.

Statut określa wymagania jakie powinny spełniać osoby kandydujące do zarządu spółdzielni.

4. Odwołanie członka zarządu następuje przez organ, który dokonał jego wyboru. Walne zgromadzenie może także odwołać członka zarządu, któremu nie udzieliło absolutorium niezależnie od tego, który organ jest według statutu właściwy do odwołania członków zarządu. W tym wypadku nie stosuje się art. 32 ust. 3.

5. Zarząd jednoosobowy nie może dokonywać czynności w sprawach wynikających ze stosunku członkostwa. Czynności takie są dokonywane przez radę, chyba, że statut przewiduje właściwość walnego zgromadzenia.

Art. 45. 1. Statut może stanowić, że członek zarządu wybrany przez walne zgromadzenie może być zawieszony w czynnościach przez radę z powodu naruszenia przez niego przepisów prawa, postanowień statutu lub działań albo zaniechań, które narażają spółdzielnię na szkodę. W tym wypadku rada podejmuje uchwały niezbędne do prawidłowego prowadzenia działalności spółdzielni oraz zwołuje bezzwłocznie walne zgromadzenie, które podejmuje uchwałę o odwołaniu zawieszzonego w czynnościach członka zarządu lub uchyla jego zawieszenie.

2. O odmowie udzielenia absolutorium, odwołaniu lub zawieszeniu w czynnościach członka zarządu rada spółdzielni zawiadamia go bezzwłocznie na piśmie. Zawiadomienie o zawieszeniu członka zarządu powinno wskazać przyczyny zawieszenia.

3. W wypadku odwołania lub zawieszenia w czynnościach członka zarządu w zarządzie wieloosobowym albo przejściowej niemożności wykonywania przez niego funkcji członka zarządu z innych ważnych powodów, rada może wyznaczyć do pełnienia funkcji członka zarządu innego członka spółdzielni jednak na czas nie dłuższy niż sześć miesięcy.

Art. 46. 1. Rada nawiązuje i rozwiązuje stosunek pracy z członkami zarządu zatrudnianymi w spółdzielni, chyba że podstawą świadczenia pracy przez członków jest spółdzielcza umowa o pracę albo członkostwo.

2. Odwołanie członka zarządu albo zawieszenie go w czynnościach nie narusza jego uprawnień wynikających ze stosunku pracy lub innego stosunku prawnego, którego przedmiotem jest świadczenie pracy.

Art. 47. 1. Oświadczenia woli za spółdzielnię składają dwaj członkowie zarządu, jeden członek zarządu i pełnomocnik lub prokurent albo dwaj pełnomocnicy lub dwaj prokurenci. W spółdzielni o zarządzie jednoosobowym oświadczenia woli składa prezes albo dwaj pełnomocnicy lub dwaj prokurenci.

2. Oświadczenia, o których mowa w ust. 1, składa się w ten sposób, że pod nazwą spółdzielni osoby upoważnione do ich składania zamieszczają swoje podpisy.

3. Oświadczenia pisemne skierowane do spółdzielni, złożone w jej lokalu albo jednemu z członków zarządu, pełnomocnikowi lub prokurentowi, mają skutek prawny wobec spółdzielni.

4. Zarząd może udzielić jednemu z członków zarządu lub innej osobie pełnomocnictwa do dokonywania czynności prawnych związanych z kierowaniem bieżącą działalnością spółdzielni lub jej częścią, a także pełnomocnictwa do dokonywania czynności szczególnego rodzaju lub do dokonania poszczególnych czynności prawnych. Statut spółdzielni może uzależnić udzielenie pełnomocnictwa przez zarząd od uprzedniej zgody rady.

Rozdział 6

Przepisy wspólne dla zebrania przedstawicieli, rady i zarządu

Art. 48. 1. Członkiem zarządu albo rady może być tylko osoba fizyczna mająca pełną zdolność do czynności prawnych oraz korzystająca z pełni praw publicznych.

2. Członkiem rady, członkiem zarządu nie może być osoba, która została skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwa przeciwko mieniu, dokumentom, za przestępstwa gospodarcze, za fałszowanie pieniędzy, papierów wartościowych, znaków urzędowych lub przestępstwa skarbowe. Przepis nie dotyczy spółdzielni socjalnych.

3. Uchwała w sprawie wyboru osoby niespełniającej którejkolwiek z przesłanek, o których mowa w ust. 1 i 2, jest nieważna.

Art. 49. 1. Nie można być jednocześnie członkiem zarządu lub pracownikiem spółdzielni i przedstawicielem na zebranie przedstawicieli tej samej spółdzielni. Uchwała w sprawie wyboru członka zarządu lub pracownika spółdzielni na przedstawiciela na zebranie przedstawicieli jest nieważna.

2. Nie można być jednocześnie członkiem rady i zarządu tej samej spółdzielni. Uchwała w sprawie wyboru członka rady do zarządu albo członka zarządu do rady jest nieważna.

3. Rada może wyznaczyć jednego lub kilku ze swoich członków do czasowego pełnienia funkcji członka (członków) zarządu. Członkostwo w radzie ulega wówczas zawieszeniu.

4. Kierownik bieżącej działalności gospodarczej spółdzielni, pełnomocnik, prokurent, pracownik oraz osoba wykonująca w spółdzielni funkcję głównego księgowego lub radcy prawnego nie może być jednocześnie członkiem rady.

5. Przepis ust. 4 stosuje się również do osoby bliskiej członka rady lub zarządu, kierownika bieżącej działalności gospodarczej spółdzielni, pełnomocnika lub prokurenta tej samej spółdzielni.

6. Uchwała w sprawie wyboru osób, o których mowa w ust. 4 i 5 do rady jest nieważna.

7. W skład zarządu nie może wchodzić osoba bliska członka rady lub zarządu, kierownika bieżącej działalności gospodarczej spółdzielni, pełnomocnika lub prokurenta tej samej spółdzielni. Uchwała w sprawie wyboru takiej osoby do zarządu jest nieważna.

Art. 50. Osobą bliską członka rady lub zarządu albo kierownika bieżącej działalności gospodarczej spółdzielni, pełnomocnika lub prokurenta spółdzielni jest jego małżonek, zstępny, wstępny, rodzeństwo, dzieci rodzeństwa, osoba przysposabiająca i przysposobiona oraz osoba, która pozostaje z nim faktycznie we wspólnym pożyciu.

Art. 51. 1. Nie może być członkiem rady lub zarządu, a także kierownikiem bieżącej działalności spółdzielni, pełnomocnikiem lub prokurentem spółdzielni, osoba zajmująca się interesami konkurencyjnymi wobec spółdzielni, w szczególności będąca przedsiębiorcą prowadzącym działalność konkurencyjną wobec spółdzielni albo wspólnikiem lub członkiem organu takiego przedsiębiorcy.

2. Naruszenie zakazu, o którym mowa w ust. 1, stanowi podstawę odwołania członka rady lub zarządu albo odwołania pełnomocnictwa lub prokury oraz powoduje inne skutki prawne przewidziane w odrębnych przepisach.

3. W wypadku naruszenia przez członka rady zakazu, o którym mowa w ust. 1, rada niezwłocznie podejmuje uchwałę o zawieszeniu takiego członka w pełnieniu czynności. Organ, który dokonał wyboru zawieszzonego członka rady, rozstrzyga w terminie określonym w statucie o uchyleniu zawieszenia lub odwołaniu zawieszzonego członka rady.

Art. 52. 1. Członek zarządu albo rady odpowiada wobec spółdzielni za szkodę wyrządzoną działaniem lub zaniechaniem sprzecznym z prawem lub postanowieniami statutu spółdzielni, chyba że nie ponosi winy.

2. Jeżeli spółdzielnia nie wytoczy powództwa o naprawienie wyrządzonej jej szkody w terminie roku od dnia ujawnienia czynu wyrządzającego szkodę, każdy członek może wnieść powództwo o naprawienie szkody wyrządzonej spółdzielni.

3. Jeżeli powództwo, o którym mowa w ust. 2, okaże się nieuzasadnione, a członek, wnosząc je, działał w złej wierze lub dopuścił się rażącego niedbalstwa, jest obowiązany naprawić szkodę wyrządzoną pozwanemu.

Dział IV

GOSPODARKA i FUNDUSZE SPÓŁDZIELNI

Art. 53. 1. Spółdzielnia prowadzi działalność gospodarczą na zasadach rachunku ekonomicznego przy zapewnieniu korzyści członkom spółdzielni.

2. Spółdzielnia odpowiada za swoje zobowiązania całym majątkiem.

Art. 54. Oprocentowanie wkładów pieniężnych stanowi koszty uzyskania przychodów.

Art. 55. Spółdzielnia prowadzi rachunkowość na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Art. 56. 1. Roczne sprawozdanie finansowe spółdzielni podlega badaniu pod względem rzetelności i prawidłowości. Uchwałę w tym zakresie podejmuje rada.

2. Roczne sprawozdanie finansowe podlega badaniu w trybie i według zasad określonych w odrębnych przepisach. Rada dokonuje wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego.

3. Roczne sprawozdanie finansowe łącznie ze sprawozdaniem z działalności spółdzielni i opinią biegłego rewidenta wraz z raportem, jeżeli podlega ono obowiązkowemu badaniu, wykłada się w lokalu spółdzielni co najmniej na 14 dni przed terminem walnego zgromadzenia w celu umożliwienia członkom spółdzielni zapoznania się z nim.

Art. 57. 1. Funduszami własnymi spółdzielni są:

- 1) fundusz udziałowy powstający z wpłat dokonywanych przez członków, części nadwyżki bilansowej przeznaczonej na zwiększenie udziałów lub innych źródeł określonych w ustawie oraz w odrębnych przepisach;
- 2) fundusz zasobowy powstający z wniesionego przez członków wpisowego, części nadwyżki bilansowej spółdzielni lub innych źródeł określonych w odrębnych przepisach.

2. Spółdzielnia może tworzyć także inne fundusze własne, w tym fundusze rezerwowe, przewidziane w odrębnych przepisach oraz statucie.

Art. 58. 1. Zysk spółdzielni, po pomniejszeniu o podatek dochodowy i inne obciążenia obowiązkowe wynikające z odrębnych przepisów (nadwyżka bilansowa), może podlegać podziałowi w całości albo w części na podstawie uchwały walnego zgromadzenia.

2. Nadwyżka bilansowa może podlegać podziałowi między członków zgodnie ze statutem, w szczególności stosownie do:

- 1) transakcji członka ze spółdzielnią;

- 2) wkładu pracy członka;
- 3) liczby udziałów objętych przez członka.

3. Co najmniej 5 % nadwyżki bilansowej przeznacza się na zwiększenie funduszu zasobowego, jeżeli fundusz ten nie osiąga wysokości udziałów obowiązkowych.

4. Jeżeli udziały nie zostały w pełni opłacone, kwoty przypadające członkowi z tytułu podziału nadwyżki bilansowej zalicza się na poczet jego udziałów.

5. Jeżeli podział części nadwyżki bilansowej między członków ma nastąpić w formie oprocentowania udziałów, w podziale tym uwzględnia się byłych członków lub ich spadkobierców, którym przysługują roszczenia o zwrot udziałów.

6. Nadwyżka bilansowa może być przeznaczona na fundusze rezerwowe, których utworzenie przewiduje statut.

Art. 59. Statut może przewidywać, że walne zgromadzenie może podjąć uchwałę o podwyższeniu funduszu udziałowego z funduszy rezerwowych spółdzielni. Udziały przypadają członkom proporcjonalnie do wielkości ich udziałów w dotychczasowym funduszu.

Art. 60. 1. Straty bilansowe spółdzielni pokrywa się z funduszu zasobowego, a w części przekraczającej fundusz zasobowy – z funduszu udziałowego i innych funduszy własnych spółdzielni według kolejności ustalonej przez statut. Straty z pierwszych trzech lat obrachunkowych po założeniu spółdzielni mogą być pokryte w ciągu pięciu lat następnych.

2. W wypadku gdy fundusze własne spółdzielni nie wystarczają na pokrycie strat, walne zgromadzenie może podjąć uchwałę zobowiązującą członków do wcześniejszego wniesienia wpłat na objęte udziały, niż to przewiduje statut. Uchwała taka nie stanowi zmiany statutu.

Dział V

PRZEKSZTAŁCENIA ORGANIZACYJNE SPÓŁDZIELNI

Rozdział 1

Łączenie się spółdzielni

Art. 61. 1. Spółdzielnia może w każdym czasie połączyć się z inną spółdzielnią albo innymi spółdzielniami na podstawie uchwał walnych zgromadzeń wszystkich łączących się spółdzielni, powziętych większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy członków.

2. Uchwały o połączeniu powinny zawierać:

- 1) oznaczenie spółdzielni przejmującej i spółdzielni przejmowanej;
- 2) przyjęcie statutu stanowiącego podstawę działalności spółdzielni po połączeniu, który może wprowadzać nową firmę spółdzielni; statut nie może uszczuplać nabytych praw majątkowych członków;
- 3) oświadczenie, że spółdzielniom znane są sprawozdania finansowe łączących się spółdzielni, sporządzone na dzień przypadający nie wcześniej niż 60 dni przed podjęciem ostatej z uchwał łączących się spółdzielni, stanowiące podstawę połączenia oraz informacje dodatkowe, o których mowa w ust. 3.
- 4) datę połączenia.

3. Łączące się spółdzielnie przedstawiają sobie wzajemnie informacje dodatkowe do sprawozdania finansowego, opisujące rozporządzenia i zobowiązania wynikające z czynności dokonanych między dniem, na który sporządzono sprawozdanie finansowe spółdzielni, stanowiące podstawę połączenia, a dniem podjęcia ostatej uchwały o połączeniu.

4. Każda z łączących się spółdzielni może, przed podjęciem uchwały o połączeniu, za zgodą innej spółdzielni uczestniczącej w połączeniu wyrażoną w uchwale rady, przeprowadzić na własny koszt badanie stanu finansowego i prawnego tej spółdzielni.

5. Spółdzielnią przejmującą nie może być spółdzielnia w likwidacji.

6. Spółdzielnie mogą się połączyć także na zasadach partnerskich tworząc nową spółdzielnię, która może przyjąć dowolną nazwę. W takim przypadku przed wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego członkowie połączonych spółdzielni na wspólnym walnym zgromadzeniu dokonują wyboru organów spółdzielni oraz ustalają jej nazwę.

Art. 62. 1. Zarząd spółdzielni przejmującej lub powstałej w wyniku połączenia jest obowiązany niezwłocznie zgłosić uchwałę o połączeniu do Krajowego Rejestru Sądowego.

2. Połączenie oraz wynikające z niego zmiany statutu wywierają skutek od chwili wpisania ich do Krajowego Rejestru Sądowego spółdzielni przejmującej, jednakże niezwłocznie po podjęciu uchwał o połączeniu zamiast rady i zarządu spółdzielni przejmowanej działa rada i zarząd spółdzielni przejmującej.

3. Po wpisaniu połączenia do Krajowego Rejestru Sądowego spółdzielnia dokonuje niezwłocznie wyborów rady i zarządu, jeżeli uchwały walnych zgromadzeń o połączeniu tak stanowią.

4. Postanowienie sądu rejestrowego o wpisaniu połączenia do Krajowego Rejestru Sądowego spółdzielni przejmującej stanowi podstawę do wykreślenia spółdzielni przejmowanej z rejestru. Jeżeli siedziby właściwych sądów rejestrowych znajdują się w różnych miejscowościach, sąd rejestrowy właściwy według siedziby spółdzielni przejmującej niezwłocznie zawiadamia sąd rejestrowy właściwy według siedziby spółdzielni przejmowanej, przesyłając odpis postanowienia.

Art. 63. 1. Członkowie, którzy w chwili połączenia należeli do spółdzielni przejmowanej, stają się członkami spółdzielni przejmującej. Obejmują oni w tej spółdzielni udziały w takiej wysokości, jaka wynika z ustalonej w sprawozdaniu finansowym kwoty przejętego funduszu udziałowego.

2. Wskutek połączenia majątek spółdzielni przejmowanej przechodzi na spółdzielnię przejmującą, a jej wierzyciele i dłużnicy stają się wierzycielami i dłużnikami spółdzielni przejmującej.

3. Jeżeli walne zgromadzenia łączących się spółdzielni nie postanowią inaczej, podział nadwyżki bilansowej (dochodu ogólnego) następuje oddzielnie, według sprawozdań finansowych, stanowiących podstawę połączenia.

Art. 64. W wypadku łączenia się spółdzielni pracy, w odniesieniu do członków tych spółdzielni nie mają zastosowania przepisy art. 23¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.

Rozdział 2

Podział spółdzielni

Art. 65. 1. Spółdzielnia może podzielić się na dwie lub więcej spółdzielni na podstawie zgodnych uchwał walnego zgromadzenia podjętych większością 2/3 głosów, przy obecności co najmniej połowy członków, na dwóch kolejno po sobie następujących walnych zgromadzeniach, w odstępie co najmniej dwóch tygodni, z zastrzeżeniem art. 66.

2. Uchwała walnego zgromadzenia o podziale powinna zawierać:

- 1) oznaczenie dotychczasowej spółdzielni i spółdzielni powstających w wyniku podziału;
- 2) listę członków lub określenie grup członków, przechodzących do powstających spółdzielni;
- 3) zatwierdzenie sprawozdania finansowego spółdzielni, sporządzonego na dzień przypadający nie wcześniej niż 60 dni przed dniem podjęcia pierwszej uchwały o podziale;
- 4) zatwierdzenie planu podziału, uwzględniającego stan majątku uwidoczony w sprawozdaniu finansowym, o którym mowa w pkt 3 oraz informacji dodatkowej, o której mowa w ust. 3.
- 5) datę podziału.

3. Spółdzielnia podlegająca podziałowi przedstawia informacje dodatkowe do sprawozdania finansowego, opisujące rozporządzenia i zobowiązania wynikające z czynności dokonanych między dniem, na który sporządzono sprawozdanie finansowe spółdzielni, stanowiące podstawę podziału, a dniem podjęcia drugiej uchwały o podziale.

Art. 66. 1. Członkowie spółdzielni, których prawa i obowiązki majątkowe są związane z wyodrębnioną organizacyjnie jednostką spółdzielni albo z częścią majątku spółdzielni, która nadaje się do takiego wyodrębnienia, mogą na podstawie uchwały podjętej większością głosów tych członków wystąpić do zarządu spółdzielni z żądaniem zwołania walnego zgromadzenia w celu podjęcia uchwały o podziale spółdzielni w ten sposób, że z tej jednostki organizacyjnej albo części majątku zostanie utworzona nowa spółdzielnia. W zakresie reprezentacji tych członków stosuje się odpowiednio przepisy o zakładaniu spółdzielni.

2. Zarząd spółdzielni jest obowiązany niezwłocznie przygotować dokumenty niezbędne do podjęcia przez walne zgromadzenie uchwały o podziale oraz udostępnić je członkom żądającym podziału.

3. Walne zgromadzenie podejmuje uchwałę w sprawie podziału większością głosów.

4. Walne zgromadzenie może podjąć uchwałę odmawiającą podziału tylko ze względu na ważne interesy gospodarcze dotychczasowej spółdzielni lub istotne interesy jej członków.

5. W wypadku podjęcia przez walne zgromadzenie uchwały o podziale niezawierającej wszystkich składników treści tej uchwały określonych w art. 65 ust. 2, członkowie zgłaszający żądanie podziału mogą wystąpić do zarządu spółdzielni z żądaniem zwołania walnego zgromadzenia w celu podjęcia uzupełniającej uchwały o podziale.

6. W wypadku gdy z żądaniem podziału występuje organ spółdzielni powołany do reprezentowania członków, których prawa i obowiązki majątkowe są związane z wyodrębnioną organizacyjnie jednostką spółdzielni, ust. 4-7 stosuje się odpowiednio .

7. Uchwała walnego zgromadzenia o podziale spółdzielni zawierająca wszystkie składniki treści, o których mowa w art. 65 ust. 2, stanowią podstawę do dokonania stosownych wpisów w Krajowym Rejestrze Sądowym i w księdze wieczystej.

Art. 67. 1. Niezwłocznie po podjęciu przez walne zgromadzenie drugiej uchwały o podziale spółdzielni zebranie członków przechodzących do powstającej spółdzielni, a jeżeli uchwałę o podziale podjęło zebranie przedstawicieli – zebranie tych przedstawicieli, którzy przechodzą jako członkowie do powstającej spółdzielni:

- 1) uchwała statut powstającej spółdzielni; statut nie może uszczuplać nabytych praw majątkowych członków;
- 2) dokonuje wyboru tych organów spółdzielni, do których wyboru, według przyjętego statutu, jest właściwe walne zgromadzenie.

2. Uchwały, o których mowa w ust. 1, są podejmowane zwykłą większością głosów.

Art. 68. 1. Zarząd spółdzielni powstającej jest obowiązany, w terminie czternastu dni od dnia jego wyboru, wystąpić z wnioskiem o wpisanie spółdzielni do Krajowego Rejestru Sądowego, a zarząd spółdzielni dotychczasowej – z wnioskiem o dokonanie w tym Rejestrze wpisu o jej podziale.

2. Podział spółdzielni staje się skuteczny z chwilą wpisania powstającej spółdzielni do Krajowego Rejestru Sądowego.

3. Jeżeli siedziba sądu rejestrowego właściwego dla spółdzielni powstającej w wyniku podziału znajduje się w innej miejscowości, niż siedziba sądu rejestrowego właściwego dla spółdzielni dotychczasowej, sąd właściwy dla spółdzielni powstającej w wyniku podziału niezwłocznie zawiadamia sąd właściwy dla spółdzielni dotychczasowej o dokonany wpis do Krajowego Rejestru Sądowego, przesyłając odpis postanowienia w tym przedmiocie.

4. Postanowienie o wpisaniu spółdzielni powstającej w wyniku podziału stanowi podstawę dokonania w Krajowym Rejestrze Sądowym wpisu o podziale spółdzielni dotychczasowej.

Art. 69. 1. Na spółdzielnię powstającą wskutek podziału dotychczasowej spółdzielni przechodzą, z chwilą jej zarejestrowania, wynikające z planu podziału składniki majątkowe oraz prawa i obowiązki. W tym zakresie wierzyciele i dłużnicy spółdzielni dotychczasowej stają się wierzycielami i dłużnikami spółdzielni powstającej. Jednakże spółdzielnia dotychczasowa i nowo powstała odpowiadają solidarnie za zobowiązania powstałe przed podziałem.

2. Do podziału spółdzielni stosuje się odpowiednio art. 63 ust. 1.

Dział VI

LIKWIDACJA SPÓŁDZIELNI

Art. 70. 1. Spółdzielnia przechodzi w stan likwidacji:

1. z upływem okresu, na który, w myśl statutu, spółdzielnię utworzono;
2. wskutek zmniejszenia się liczby członków poniżej wskazanej w statucie lub w ustawie, jeżeli spółdzielnia w terminie jednego roku nie zwiększy liczby członków do wymaganej wielkości;
3. na mocy zgodnych uchwał walnych zgromadzeń, podjętych większością 3/4 głosów, w obecności co najmniej połowy członków, na dwóch kolejno po sobie następujących walnych zgromadzeniach, w odstępie co najmniej dwóch tygodni.

2. W wypadkach przewidzianych w ust. 1 zarząd spółdzielni lub likwidator zgłasza do Krajowego Rejestru Sądowego otwarcie likwidacji spółdzielni i zawiadamia o tym właściwy związek rewizyjny. Jeżeli zarząd lub likwidator tego nie uczyni, zgłoszenia dokona związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.

Art. 71. 1. Związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona może wystąpić do sądu okręgowego, właściwego ze względu na siedzibę spółdzielni, z wnioskiem o wydanie postanowienia o postawieniu spółdzielni w stan likwidacji jeżeli:

- 1) działalność spółdzielni wykazuje rażące i uporczywe naruszenia przepisów prawa lub postanowień statutu;
- 2) po zarejestrowaniu spółdzielni zostały stwierdzone braki wynikłe z naruszenia przepisów prawa, a spółdzielnia nie usunęła braków w terminie wyznaczonym w tym celu przez sąd rejestrowy, działający z urzędu lub na wniosek zainteresowanych osób;
- 3) spółdzielnia co najmniej od roku nie prowadzi działalności gospodarczej.

2. Po uprawomocnieniu się postanowienia o postawieniu spółdzielni w stan likwidacji sąd okręgowy niezwłocznie przesyła odpis postanowienia do Krajowego Rejestru Sądowego. Odpis postanowienia zastępuje wniosek o dokonanie w Krajowym Rejestrze Sądowym wpisu o otwarciu likwidacji. Związek rewizyjny niezwłocznie wyznacza likwidatora.

Art. 72. 1. Spółdzielnia może ulec wykreśleniu z rejestru na wniosek związku rewizyjnego, jeżeli nie rozpoczęła działalności gospodarczej w ciągu roku od dnia jej zarejestrowania i nie posiada majątku przewyższającego wysokość funduszu zasobowego i udziałowego.

2. Po uprawomocnieniu się postanowienia o wykreśleniu spółdzielni z rejestru związek rewizyjny przejmuje majątek wykreślonej spółdzielni i z przejętego funduszu udziałowego dokonuje stosunkowego zwrotu udziałów na rzecz osób, które w chwili uprawomocnienia się postanowienia o wykreśleniu spółdzielni z rejestru pozostawały jej członkami lub przed tym dniem wystąpiły ze spółdzielni, ale nie otrzymały zwrotu kwot wpłaconych na udziały.

3 Do podziału przez związek rewizyjny pozostałego majątku wykreślonej spółdzielni stosuje się odpowiednio art. 84.

Art. 73. 1. Spółdzielnia postawiona w stan likwidacji na podstawie art. 70 ust. 1 pkt 3 może przed upływem roku od dnia podjęcia drugiej uchwały walnego zgromadzenia o likwidacji przywrócić swoją działalność na podstawie uchwały walnego zgromadzenia podjętej większością 3/4 głosów w obecności co najmniej połowy członków.

2. Uchwałę o przywróceniu działalności spółdzielni zarząd lub likwidator niezwłocznie zgłasza do Krajowego Rejestru Sądowego, dołączając odpis protokołu walnego zgromadzenia. Dokonany wpis sąd ogłasza w Monitorze Spółdzielczym.

Art. 74. 1. Likwidatorami spółdzielni mogą być członkowie ostatniego zarządu spółdzielni lub osoby wybrane przez walne zgromadzenie, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.

2. Likwidatorem spółdzielni może być wyłącznie osoba fizyczna.

3. Umowę z likwidatorem o wykonanie czynności likwidacyjnych zawiera rada. W wypadku, gdy zwołanie rady napotyka poważne trudności albo gdy likwidatora wyznacza związek rewizyjny, umowę z likwidatorem zawiera ten związek, działając w imieniu spółdzielni.

Art. 75. 1. Do likwidatora stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zarządu i członków zarządu spółdzielni, o ile przepisy o likwidacji nie stanowią inaczej.

2. Likwidator nie może zawierać nowych umów, chyba że jest to konieczne do przeprowadzenia likwidacji spółdzielni. Dalsze ograniczenia może wprowadzić organ spółdzielni lub związek rewizyjny, który ustanowił likwidatora. Ograniczenia takie powinny

być niezwłocznie zgłoszone przez likwidatora do Krajowego Rejestru Sądowego. Jeżeli likwidator nie dokona takiego zgłoszenia, dokonuje go organ spółdzielni lub związek, który likwidatora ustanowił.

3. Jeżeli zwołanie walnego zgromadzenia lub rady spółdzielni napotyka poważne trudności, związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona, może upoważnić likwidatora do dokonania czynności określonego rodzaju, które wymagają uchwały walnego zgromadzenia lub rady spółdzielni.

4. Likwidator może być odwołany w każdej chwili przez organ, który go ustanowił. Likwidatora może odwołać z ważnych przyczyn związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.

5. Organ, który odwołuje likwidatora, jest obowiązany równocześnie ustanowić innego likwidatora.

Art. 76. 1. Spółdzielnia w likwidacji zachowuje dotychczasową nazwę z dodaniem wyrazów „w likwidacji”.

2. Z dniem wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego otwarcia likwidacji, wygasają uprzednio udzielone pełnomocnictwa, podlegające wpisowi do tego Rejestru.

Art. 77. 1. Likwidator niezwłocznie po ustanowieniu:

- 1) zgłasza do Krajowego Rejestru Sądowego wniosek o wpisanie otwarcia likwidacji spółdzielni i zawiadamia o tym związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona oraz Krajową Radę Spółdzielczą;
- 2) powiadamia banki finansujące spółdzielnię oraz organy skarbowe o otwarciu likwidacji spółdzielni;
- 3) ogłasza w Monitorze Spółdzielczym zawiadomienie o otwarciu likwidacji spółdzielni i wzywa wierzycieli do zgłoszenia wierzytelności w terminie trzech miesięcy od dnia tego ogłoszenia;
- 4) przystępuje do sporządzenia sprawozdania finansowego na dzień otwarcia likwidacji oraz listy zobowiązań spółdzielni;
- 5) sporządza plan finansowy likwidacji i plan zaspokojenia zobowiązań spółdzielni.

2. W czasie likwidacji nie stosuje się art. 60 w zakresie kolejności pokrywania strat spółdzielni.

Art. 78. 1. O odmowie zaspokojenia zgłoszonych wierzytelności likwidator zawiadamia wierzyciela pisemnie w ciągu czterech tygodni od dnia zgłoszenia wierzytelności.

2. Na okres przewidziany w ust. 1 bieg przedawnienia lub terminu zawitego ulega zawieszeniu.

Art. 79. 1. Należności przypadające od spółdzielni zaspokajają się w następującej kolejności:

- 1) koszty likwidacji oraz należności ze stosunku pracy i należności, którym przepisy prawa przyznają taką samą ochronę jak należnościom ze stosunku pracy, a także odszkodowanie z tytułu uszkodzenia ciała, wywołania rozstroju zdrowia lub

pozbawienia życia, w tym również odszkodowanie z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych;

- 2) podatki i inne należności, do których stosuje się przepisy o zobowiązaniach podatkowych, oraz należności z tytułu kredytów bankowych i kredytów w spółdzielczych kasach oszczędnościowo- kredytowych;
- 3) inne należności.

2. O ile należności nie są jeszcze wymagalne lub są sporne, kwoty potrzebne na ich pokrycie wraz z kosztami postępowania sądowego powinny zostać złożone do depozytu sądowego.

3. Z kwot pozostałych po spłaceniu wszystkich należności i złożeniu do depozytu sądowego sum całkowicie zabezpieczających należności sporne lub niewymagalne dokonuje się stosunkowego zwrotu udziałów. Zwrotu tego nie można jednak dokonać przed upływem sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia wzywającego wierzycieli.

4. Wierzyciele, którzy zgłosili wierzytelności po upływie terminu, o którym mowa w 3, mogą ich dochodzić z nierozdzielonego jeszcze majątku spółdzielni.

Art. 80. 1. Statut może określać zasady podziału majątku pozostałego po zaspokojeniu zobowiązań likwidowanej spółdzielni. W sprawach nieuregulowanych w statucie o podziale majątku decyduje ostatecznie walne zgromadzenie spółdzielni.

2. Jeżeli ani statut, ani uchwała ostatecznego walnego zgromadzenia spółdzielni nie stanowi inaczej, pozostały majątek podlega podziałowi pomiędzy tych członków, którzy należeli do spółdzielni do chwili postawienia jej w stan likwidacji oraz byłych członków na zasadach określonych w ustawie.

3. Podział następuje według uchwały walnego zgromadzenia.

4. W wypadku gdyby dokonanie podziału majątku między członków i byłych członków było nadmiernie utrudnione lub niecelowe, majątek przeznaczają się na cele spółdzielcze lub cele użyteczności publicznej.

Art. 81. 1. Po zakończeniu likwidacji likwidator przedstawia walnemu zgromadzeniu, do zatwierdzenia, sprawozdanie finansowe na dzień zakończenia likwidacji.

2. Jeżeli zwołanie walnego zgromadzenia napotyka poważne trudności, likwidator przedstawia sprawozdanie finansowe do zatwierdzenia związkowi rewizyjnemu, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.

3. Po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego na dzień zakończenia likwidacji, likwidator zgłasza do Krajowego Rejestru Sądowego wnioski o wykreślenie spółdzielni oraz przekazuje księgi i dokumenty zlikwidowanej spółdzielni do przechowania. Sąd ogłasza o wykreśleniu w Monitorze Spółdzielczym.

Art. 82. W przypadku zaspokojenia wszelkich należności przypadających od spółdzielni i złożenia do depozytu sądowego kwot na zabezpieczenie należności spornych lub niewymagalnych, spółdzielnia może ulec wykreśleniu z Krajowego Rejestru Sądowego przed zakończeniem prowadzonych przez nią lub przeciwko niej sporów sądowych. W takim przypadku w miejsce spółdzielni występuje, jako strona związek rewizyjny, w którym

spółdzielnia jest zrzeszona. Związek rewizyjny jest obowiązany do przekazania kwot uzyskanych w wyniku sporu na cele określone w art. 80.

Art. 83. 1. Po wykreśleniu spółdzielni z Krajowego Rejestru Sądowego likwidator odpowiada wobec wierzycieli spółdzielni za szkody im wyrządzone.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do członków ostatniego zarządu spółdzielni wykreślonej z Krajowego Rejestru Sądowego, w trybie określonym w art. 72.

Art. 84. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, oraz po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Spółdzielczej, określi, w drodze rozporządzenia, sposób i czas przechowywania ksiąg i dokumentów zlikwidowanych spółdzielni oraz organizacji spółdzielczych, uwzględniając potrzebę odpowiedniego zabezpieczenia tych ksiąg i dokumentów.

Dział VII

UPADŁOŚĆ I POSTĘPOWANIE NAPRAWCZE SPÓŁDZIELNI

Art. 85. 1. Ogłoszenie upadłości spółdzielni następuje w razie jej niewypłacalności.

2. Spółdzielnia jest niewypłacalna, jeżeli trwale zaprzestała spłacania wymagalnych zobowiązań, a jej majątek nie wystarcza na zaspokojenie wszystkich zobowiązań spółdzielni.

3. Jeżeli ze sprawozdania finansowego spółdzielni wynika, że jest ona niewypłacalna, zarząd spółdzielni jest obowiązany niezwłocznie zwołać walne zgromadzenie, którego przedmiotem obrad jest sprawa dalszego istnienia spółdzielni lub wystąpienia z wnioskiem o ogłoszenie upadłości spółdzielni z możliwością zawarcia układu albo o ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację majątku spółdzielni, oraz powiadomić związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.

4. Pomimo niewypłacalności spółdzielni walne zgromadzenie może podjąć uchwałę o dalszym istnieniu spółdzielni, jeżeli wskaże środki umożliwiające jej wyjście ze stanu niewypłacalności.

5. W wypadku podjęcia przez walne zgromadzenie uchwały o postawieniu spółdzielni w stan upadłości, zarząd jest obowiązany niezwłocznie wystąpić do sądu z wnioskiem o ogłoszenie upadłości spółdzielni.

6. W wypadku ujawnienia się niewypłacalności spółdzielni znajdującej się w stanie likwidacji likwidator jest obowiązany wystąpić z wnioskiem o ogłoszenie upadłości spółdzielni niezwłocznie po stwierdzeniu niewypłacalności spółdzielni.

7. Wniosek o ogłoszenie upadłości spółdzielni mogą złożyć:

- 1) zarząd oraz uprawnieni zgodnie z art. 31 ust. 2 do żądania zwołania walnego zgromadzenia lub zebrania przedstawicieli członków spółdzielni;
- 2) związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona;

- 3) Krajowa Rada Spółdzielcza;
- 4) wierzyciele, których wierzytelności wraz z odsetkami wynoszą łącznie co najmniej 10% wartości majątku spółdzielni.

8. Na wniosek wierzycieli spółdzielni sąd może postanowić o ogłoszeniu upadłości spółdzielni pomimo podjęcia przez jej walne zgromadzenie uchwały o dalszym istnieniu spółdzielni, jeżeli wskazane przez walne zgromadzenie środki nie wystarczają do wyjścia spółdzielni ze stanu niewypłacalności.

Art. 86. Przepisy o organach spółdzielni stosuje się także podczas postępowania upadłościowego, jeżeli przepisy o prawie upadłościowym i naprawczym nie stanowią inaczej.

Art. 87. Po zakończeniu postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku spółdzielni syndyk masy upadłości niezwłocznie zgłasza wniosek o wykreślenie spółdzielni z Krajowego Rejestru Sądowego oraz przekazuje księgi i dokumenty zlikwidowanej spółdzielni do przechowania. Sąd ogłasza o wykreśleniu spółdzielni w Monitorze Spółdzielczym.

Art. 88. 1. Jeżeli ze sprawozdania finansowego spółdzielni oraz innych okoliczności wynika, że spółdzielnia jest zagrożona niewypłacalnością, to jest pomimo wykonywania swoich zobowiązań według rozsądnej oceny ekonomicznej jest oczywistym, że w niedługim czasie stanie się niewypłacalna, zarząd jest obowiązany niezwłocznie zwołać walne zgromadzenie, którego przedmiotem obrad będzie sprawa wyprowadzenia spółdzielni ze stanu zagrożenia niewypłacalnością, a w szczególności złożenie oświadczenia o wszczęciu postępowania naprawczego, oraz powiadomić związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.

2. W razie podjęcia przez walne zgromadzenie uchwały o złożeniu oświadczenia o wszczęciu postępowania naprawczego, zarząd jest obowiązany niezwłocznie złożyć w sądzie takie oświadczenie.

Art. 89. W sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania upadłościowego i naprawczego stosuje się przepisy o prawie upadłościowym i naprawczym .

Art. 90. Jeżeli ze sprawozdania finansowego sporządzonego przez zarząd lub przez likwidatora wynika, że majątek spółdzielni, która zaprzestała swej działalności nie wystarcza na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego, a wierzyciele nie wyrażą zgody na ich pokrycie, sąd na wniosek wierzycieli lub Krajowej Rady Spółdzielczej postanowi o wykreśleniu spółdzielni z rejestru, zawiadamiając o tym wierzycieli i Krajową Radę Spółdzielczą. W takim wypadku nie przeprowadza się postępowania upadłościowego. Przepisy art. 81 stosuje się odpowiednio.

TYTUŁ II

PRZEPISY SZCZEGÓLNE

Dział I

Rozdział 1

ROLNICZE SPÓŁDZIELNIE PRODUKCYJNE

Art. 91. Przedmiotem działalności rolniczej spółdzielni produkcyjnej jest prowadzenie wspólnego wielorodzinnego gospodarstwa rolnego oraz działalność na rzecz gospodarstw członków i innych gospodarstw rolnych. Spółdzielnia może również prowadzić inną działalność gospodarczą.

Art. 92. 1. Członkami spółdzielni mogą być rolnicy będący:

- 1) właścicielami lub posiadaczami samoistnymi gruntów rolnych;
  - 2) dzierżawcami, użytkownikami lub innymi posiadaczami zależnymi gruntów rolnych.
2. Członkami spółdzielni mogą być również inne osoby mające kwalifikacje przydatne do pracy w spółdzielni.
3. Statut może stanowić, że przyjęcie w poczet członków może być uzależnione od odbycia okresu kandydackiego. W takim wypadku statut powinien wskazywać organ właściwy do przyjmowania kandydatów, określać czas trwania okresu kandydackiego oraz prawa i obowiązki kandydatów.
4. Kandydatom mogą przysługiwać określone w statucie prawa i obowiązki członków spółdzielni, z wyjątkiem obowiązku wnoszenia udziałów oraz wkładów gruntowych i pieniężnych.

Art. 93. 1. Statut spółdzielni może stanowić, że członek spółdzielni, który wniósł udziały, wkład gruntowy lub pieniężny, albo oba rodzaje tych wkładów i udziały, ma na walnym zgromadzeniu ilość głosów proporcjonalną do wartości wniesionych przez niego wkładów i udziałów w stosunku do sumy wartości wszystkich wkładów gruntowych i pieniężnych, będących w użytkowaniu spółdzielni oraz funduszu udziałowego. Szczegółowe zasady ustalania ilości głosów przysługujących członkom z tytułu wartości wniesionych przez nich wkładów i udziałów oraz największą ilość głosów, jaka może przysługiwać członkowi określa statut.

2. Zwiększenie ilości głosów, o którym mowa w ust. 1, nie może dotyczyć głosowania w sprawach wykluczania i wykreślenia z rejestru członków spółdzielni, wyboru lub odwołania członków wybieralnych organów spółdzielni oraz podejmowania uchwał w sprawach określonych w art. 30 ust. 1 pkt 3, 5, 6, 8, 11 i 12. W sprawach tych każdy członek ma jeden głos.

3. W spółdzielniach, w których statut przewiduje zwiększenie ilości głosów, o którym mowa w ust. 1, wykluczanie i wykreślenie z rejestru członków spółdzielni należy do wyłącznej właściwości walnego zgromadzenia.

4. W spółdzielniach, w których statut przewiduje zwiększenie ilości głosów, o którym mowa w ust. 1, walne zgromadzenie może podejmować uchwały, jeżeli jest na nim obecna co najmniej połowa ogólnej liczby członków uprawnionych do głosowania i którzy wnieśli

udziały, wkłady gruntowe i pieniężne o łącznej wartości stanowiącej co najmniej połowę łącznej wartości funduszu udziałowego i wszystkich tych wkładów, będących w użytkowaniu spółdzielni. Jeżeli jednak dwukrotnie bezpośrednio po sobie zwołane walne zgromadzenie nie mogło podjąć uchwał wskutek niespełnienia chociażby jednego z wymaganych warunków, kolejne bezpośrednio potem zwołane następne walne zgromadzenie może podejmować uchwały bez względu na ilość obecnych członków i wartość wniesionych wkładów.

Art. 94. 1. Statut spółdzielni może stanowić, że członek posiadający grunty jest obowiązany wnieść je w całości lub części jako wkład gruntowy do spółdzielni.

2. Przez wkład gruntowy rozumie się grunty rolne oraz budynki lub ich części i inne urządzenia trwale związane z gruntem znajdujące się na tych gruntach w chwili wniesienia wkładu.

3. Wniesienie wkładu gruntowego przez posiadacza zależnego wymaga zgody właściciela.

Art. 95. 1. Jeżeli statut lub umowa z członkiem nie stanowią inaczej, spółdzielnia nabywa prawo użytkowania wkładu gruntowego wniesionego przez członka z chwilą przejścia tego wkładu.

2. Do wniesienia oraz wycofania wkładów gruntowych nie stosuje się przepisów o obowiązku zachowania formy aktu notarialnego przy ustanawianiu użytkowania nieruchomości.

Art. 96. 1. Jeżeli przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej, do użytkowania przez spółdzielnię wkładów gruntowych stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego o użytkowaniu.

2. Użytkowanie przez spółdzielnię wkładów gruntowych jest odpłatne. Statut określa zasady wyceny wkładów i wynagradzania za ich użytkowanie.

Art. 97. 1. Budynki i inne urządzenia wzniesione przez spółdzielnię na gruncie stanowiącym wkład gruntowy stają się jej własnością. To samo dotyczy drzew i innych roślin zasadzonych lub zasianych przez spółdzielnię.

2. W razie wygaśnięcia użytkowania wkładu gruntowego, działka, na której znajdują się budynki lub urządzenia będące własnością spółdzielni, może być przez spółdzielnię przejęta na własność za zapłatą wartości w chwili wygaśnięcia użytkowania. Drzewa i inne rośliny zasadzone lub zasiane przez spółdzielnię stają się własnością właściciela gruntu.

Art. 98. 1. O zamierzonym przeniesieniu własności gruntu stanowiącego wkład na osobę nie będącą członkiem tej samej spółdzielni, członek powinien uprzedzić spółdzielnię co najmniej na dziewięć miesięcy przed dokonaniem tej czynności.

2. W razie odpłatnego przeniesienia własności gruntu stanowiącego wkład, spółdzielnia przysługuje prawo pierwokupu. Nie dotyczy to wypadku przeniesienia własności wkładu na rzecz innego członka tej samej spółdzielni.

3. Grunt stanowiący wkład przeniesiony na własność innego członka tej samej spółdzielni powiększa wkład nabywcy.

Art. 99. 1. Jeżeli statut przewiduje wniesienie wkładu gruntowego, powinien określać zasady i termin jego wycofania w razie ustania członkostwa w spółdzielni, określać zasady

częściowego wycofania wkładu gruntowego w czasie trwania członkostwa oraz zasady i sposób pokrycia kosztów związanych z wycofaniem wkładu gruntowego.

2. Członek wycofujący swój wkład otrzymuje ten sam grunt, który wniósł, jeżeli względy racjonalnej gospodarki gruntami nie stoją temu na przeszkodzie. W przeciwnym wypadku otrzymuje równoważny grunt z uwzględnieniem interesów obu stron.

3. W wypadku, gdy występuje różnica w obszarze lub wartości użytkowej zwracanych gruntów, między stronami następuje rozliczenie według wartości z dnia zwrotu.

4. Statut powinien określać również zasady i termin ostatecznych rozliczeń między członkami wycofującymi wkład gruntowy a spółdzielnią.

5. Przepisy ust. 1-4 stosuje się odpowiednio do budynków i innych urządzeń stanowiących wkład, przy uwzględnieniu stopnia ich normalnego zużycia na skutek użytkowania zgodnego z przeznaczeniem.

Art. 100. Następcy prawni członka, jak również niebędący członkami spółdzielni właściciele gruntów wniesionych za ich zgodą do spółdzielni, mogą wycofać wkład gruntowy według zasad odnoszących się do członka, który wypowiedział członkostwo.

Art. 101. Statut spółdzielni może przewidywać, że członkowi przysługuje prawo do działki przyzagrodowej. W takim wypadku statut powinien określać zasady przydzielania członkom takich działek, ich wielkość oraz sposób wydzielania i korzystania z nich.

Art. 102. 1. Statut spółdzielni może zobowiązywać członków do wniesienia wkładu pieniężnego. Na poczet wkładu spółdzielnia może przyjąć środki produkcji, a w szczególności: inwentarz żywy, pasze, materiał siewny, urządzenia, maszyny i narzędzia przydatne we wspólnym gospodarstwie. Środki te podlegają wycenie według stanu z dnia wniesienia.

2. Wkład pieniężny jest przeliczany według zasad określonych w statucie.

3. Wkład pieniężny oprocentowany w wysokości określonej w statucie.

4. Wypłata odsetek od wkładu pieniężnego następuje w terminach określonych w statucie. Strony mogą postanowić, że należne odsetki zostaną zaliczone na powiększenie wkładu pieniężnego członka.

5. Wkład pieniężny podlega zwrotowi w wypadkach i na zasadach określonych w statucie.

6. Statut może przewidywać powiększenie wkładów pieniężnych z dochodu ogólnego oraz możliwość wnoszenia nadobowiązkowych wkładów pieniężnych. Do wkładów tych stosuje się odpowiednio przepisy ust. 1-5.

7. Do wkładów, o których mowa w ust.1-6, stosuje się także odpowiednio przepisy art. 23 ust. 1, 3 i 4 oraz art. 24.

Art. 103. 1. Zdolny do pracy członek ma prawo i obowiązek pracować w spółdzielni w rozmiarze ustalonym corocznie przez zarząd, stosownie do swoich możliwości i potrzeb spółdzielni.

2. W razie wykluczenia członka lub jego wykreślenia, prawo i obowiązek pracy w spółdzielni ustają z dniem doręczenia mu zawiadomienia o wykluczeniu lub wykreśleniu z uzasadnieniem.

Art. 104. 1. Spółdzielnia może zatrudniać oprócz członków także ich domowników i kandydatów na członków.

2. Za domownika członka uważa się każdego członka jego rodziny, a także inne osoby, które zamieszkują z nim wspólnie i prowadzą z nim wspólne gospodarstwo domowe.

3. Spółdzielnia poza członkami, domownikami i kandydatami może zatrudniać stosownie do swoich potrzeb również inne osoby na podstawie stosunku pracy lub innego stosunku prawnego.

Art. 105. 1. Członkowie są wynagradzani za pracę w formie udziału w dochodzie podzielnym stosownie do wkładu pracy.

2. Statut powinien określać jednostkę stanowiącą miernik oceny wkładu pracy członków.

3. Zasady oceny wkładu pracy do określenia udziału członków w dochodzie podzielnym ustala walne zgromadzenie, uwzględniając warunki pracy, potrzebne kwalifikacje oraz odpowiedzialność z tytułu powierzonej funkcji.

4. Domownikowi i kandydatowi przysługuje wynagrodzenie za pracę według zasad odnoszących się do członków, chyba że w umowie zastrzeżono inny sposób wynagradzania.

Art. 106. 1. Wynagrodzenie za pracę członka, domownika i kandydata podlega takiej samej ochronie, jaką prawo zapewnia wynagrodzeniu pracownika.

2. Roszczenia członka, domownika i kandydata z tytułu wykonywanej pracy przedawniają się z upływem lat trzech od dnia, w którym stały się wymagalne.

3. Roszczenia z tytułu wynagrodzenia za pracę członek może dochodzić na drodze sądowej bez wyczerpania postępowania wewnątrzspółdzielczego.

Art. 107. 1. Członkom, ich domownikom oraz kandydatom przysługuje prawo do corocznego urlopu wypoczynkowego w wymiarze i według zasad określonych w statucie. Statut określa także sposób obliczania wynagrodzenia przysługującego za czas urlopu.

2. Członkom, ich domownikom oraz kandydatom pracującym w spółdzielni przysługuje prawo do świadczeń związanych z okresem ciąży oraz urodzeniem i wychowaniem małego dziecka, na zasadach określonych w przepisach prawa pracy.

Art. 108. 1. Członkowie spółdzielni będący emerytami lub rencistami posiadają prawa i obowiązki członkowskie przewidziane w statucie.

2. Członków, o których mowa w ust. 1, nieobecnych na walnym zgromadzeniu, nie wlicza się do liczby członków uprawnionych do udziału w walnym zgromadzeniu.

Art. 109. 1. Spółdzielnia tworzy następujące własne fundusze zasadnicze:

1. fundusz udziałowy – do którego stosują się odpowiednio przepisy art. 57 ust. 1 pkt 1;
2. fundusz zasobowy powstający z wpłat członków wpisowego, części dochodu ogólnego wartości majątkowych otrzymanych nieodpłatnie oraz innych źródeł określonych w ustawie oraz w odrębnych przepisach; fundusz zasobowy zmniejsza się o straty wynikające z likwidacji środków trwałych oraz straty losowe.

2. Spółdzielnia może tworzyć także inne fundusze własne, w tym fundusze rezerwowe, przewidziane w odrębnych przepisach oraz w jej statucie.

Art. 110. 1. Dochód ogólny spółdzielni stanowi różnicę między przychodami uzyskanymi w danym roku obrotowym a sumą kosztów pomniejszoną o straty nadzwyczajne i należne podatki oraz powiększoną lub pomniejszoną o różnicę wartości zapasów między stanem na koniec roku obrotowego a stanem na początek tego roku. Przy ustalaniu dochodu ogólnego uwzględnia się udział spółdzielni w wyniku finansowym i innych organizacji.

2. Dochód ogólny podlega podziałowi na podstawie uchwały walnego zgromadzenia.

3. Walne zgromadzenie wydziela z dochodu ogólnego dochód podzielny, podlegający podziałowi między członków, domowników i kandydatów na członków z tytułu wykonywanej przez nich pracy. Co najmniej 3% dochodu ogólnego przeznacza się na fundusz zasobowy.

4. Walne zgromadzenie może przeznaczyć część dochodu ogólnego na powiększenie: wkładów pieniężnych lub udziałów członkowskich, na zaspokojenie zbiorowych potrzeb członków, domowników i kandydatów lub ich środowiska oraz na inne cele wskazane w uchwale walnego zgromadzenia.

5. Statut może upoważnić walne zgromadzenie do dokonywania odpisów z dochodu podzielnego na rezerwę stabilizacji udziału w dochodzie członków, domowników i kandydatów w latach następnych. W takim wypadku statut powinien określać zasady wykorzystywania tej rezerwy.

6. Podział dochodu podzielnego następuje w ciągu miesiąca po zatwierdzeniu przez walne zgromadzenie sprawozdania finansowego za rok obrotowy, w którym dochód ten został osiągnięty. Na poczet podziału spółdzielnia może wypłacać zaliczki według zasad określonych w statucie.

Art. 111. W sprawach nieuregulowanych w art. 109 i 110 mają odpowiednio zastosowanie przepisy działu IV niniejszej ustawy, z wyjątkiem przepisów art. 57 ust. 1 pkt 2 oraz art. 58 ust. 1-3.

Rozdział 2

Spółdzielnie kółek rolniczych i inne spółdzielnie

zajmujące się działalnością rolną

Art. 112. 1. Celem działalności gospodarczej spółdzielni kółek rolniczych jest świadczenie usług dla rolników i środowisk wiejskich oraz przetwórstwo płodów rolnych. Spółdzielnie kółek rolniczych mogą również prowadzić gospodarstwa rolne oraz inną działalność gospodarczą określoną w statucie.

2. Członkami spółdzielni kółek rolniczych mogą być kółka rolnicze oraz osoby fizyczne.

Art. 113. 1. Statut spółdzielni kółek rolniczych lub innej spółdzielni niebędącej rolniczą spółdzielnią produkcyjną, która oprócz swojej głównej działalności gospodarczej prowadzi gospodarstwo rolne, może stanowić, że członkowie spółdzielni zatrudnieni w tym gospodarstwie mają obowiązek wniesienia wkładów gruntowych i pieniężnych. W takim wypadku do tych członków stosuje się odpowiednio przepisy art. 94-102, a w zakresie ich zatrudnienia i wynagradzania za pracę, przepisy Kodeksu pracy, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. W wypadku gdy gospodarstwo, o którym mowa w ust. 1 stanowi wyodrębnioną organizacyjnie jednostkę spółdzielni, sporządzającą samodzielnie sprawozdania finansowe, statut może stanowić, że do zatrudnienia i wynagradzania za pracę w tym gospodarstwie członków spółdzielni wnoszących wkłady gruntowe oraz ich domowników i kandydatów stosuje się odpowiednio przepisy art. 103-110.

Dział II

SPÓŁDZIELNIE PRACY

Art. 114. 1. Celem spółdzielni pracy jest prowadzenie wspólnej działalności gospodarczej przez zatrudnionych w niej członków.

2. Celem spółdzielni pracy inwalidów i niewidomych jest ponadto zawodowa i społeczna rehabilitacja osób niepełnosprawnych przez pracę we wspólnym przedsiębiorstwie spółdzielni, dostosowaną do ich możliwości fizycznych, psychicznych i zdrowotnych oraz kwalifikacji zawodowych i osobistych.

3. Celem spółdzielni pracy rękodziela ludowego i artystycznego jest ponadto tworzenie nowych i kultywowanie tradycyjnych wartości kultury materialnej oraz organizowanie i rozwijanie rękodziela ludowego i artystycznego, sztuki i przemysłu artystycznego. 4. Spółdzielnie, o których mowa w ust. 2 i 3, są organizacjami pożytku publicznego.

Art. 115. 1. Spółdzielnia i członek mają obowiązek pozostawania ze sobą w stosunku zatrudnienia. Odmowa nawiązania takiego stosunku lub pozostawania w nim jest naruszeniem istotnych praw i obowiązków wynikających z członkostwa, chyba że ustawa stanowi inaczej.

2. Członek ma prawo do zatrudnienia stosownie do swoich kwalifikacji zawodowych i osobistych oraz aktualnych potrzeb i możliwości gospodarczych spółdzielni.

Art. 116. 1. Stosunek pracy między spółdzielnią a jej członkiem nawiązuje się przez spółdzielczą umowę o pracę .

2. Jeżeli względy gospodarki rynkowej lub sezonowy charakter działalności gospodarczej tego wymagają, spółdzielnia może zawierać z członkami spółdzielcze umowy o pracę na czas określony. Wielokrotne zawieranie takiej umowy nie powoduje przekształcenia jej w umowę na czas nieokreślony.

3. W razie nienawiązania stosunku pracy z winy spółdzielni, członek może dochodzić przez cały czas trwania członkostwa zawarcia spółdzielczej umowy o pracę. Niezależnie od tego może on, w ciągu roku od dnia powstania członkostwa, dochodzić odszkodowania według przepisów prawa cywilnego.

Art. 117. 1. Za pracę w spółdzielni członek otrzymuje wynagrodzenie, na które składa się wynagrodzenie bieżące i odpowiedni do wkładu pracy udział w części nadwyżki bilansowej przeznaczonej do podziału między członków, zgodnie z zasadami określonymi w statucie.

2. Wynagrodzenie bieżące członka i jego udział w nadwyżce bilansowej, o której mowa w ust. 1, korzystają z ochrony, jakie prawo zapewnia wynagrodzeniu pracownika.

Art. 118. 1. Wypowiedzenie członkowi warunków pracy lub płacy jest dopuszczalne wyłącznie:

- 1) gdy jest uzasadnione potrzebami gospodarczymi lub organizacyjnymi spółdzielni, a w szczególności dostosowaniem się spółdzielni do zmienionych warunków rynkowych, utrzymaniem rentowności działalności spółdzielni, wprowadzeniem nowych zasad wynagradzania, likwidacją działu pracy, w którym członek jest zatrudniony, likwidacją zajmowanego przez niego stanowiska pracy, albo konieczności zatrudnienia na danym stanowisku osoby o wyższych lub specjalnych kwalifikacjach;
- 2) w wypadku utraty przez członka zdolności do wykonywania dotychczasowej pracy stwierdzonej orzeczeniem lekarskim albo niezawinionej przez niego utraty uprawnień do jej wykonywania.

2. Zaproponowane członkowi nowe warunki pracy lub płacy powinny odpowiadać jego kwalifikacjom i możliwościom gospodarczym spółdzielni.

3. Jeżeli warunki gospodarcze i finansowe spółdzielni na to zezwalają, spółdzielnia powinna zorganizować szkolenie albo udzielić członkowi urlopu bezpłatnego lub częściowych zwolnień od pracy i pomocy finansowej, w celu umożliwienia mu uzyskania nowych kwalifikacji niezbędnych do zatrudnienia w spółdzielni na innym stanowisku pracy.

Art. 119. W razie gospodarczej konieczności, w celu zapewnienia pracy wszystkim członkom spółdzielni, rada może swoją uchwałą skrócić równomiernie czas pracy i zmniejszyć odpowiednio wynagrodzenie członków bez wypowiedzenia warunków pracy i płacy, na czas określony w uchwale, nie dłuższy jednak niż sześć miesięcy. Skrócenie czasu pracy i zmniejszenie wynagrodzenia powinno dotyczyć co najmniej jednego działu pracy lub wszystkich członków spółdzielni wykonujących pracę tego samego rodzaju.

Art. 120. 1. Spółdzielcza umowa o pracę wygasa z ustaniem członkostwa oraz w wypadkach, w których ustawa przewiduje wygaśnięcie umowy o pracę z mocy prawa. Jednak że w

wypadku wykluczenia lub wykreślenia członka ze spółdzielni, spółdzielcza umowa o pracę, z zastrzeżeniem art. 120 ust. 2, wygasa z dniem doręczenia członkowi zawiadomienia z uzasadnieniem o wykluczeniu lub wykreśleniu.

2. Rozwiązanie spółdzielczej umowy o pracę w czasie trwania członkostwa jest niedopuszczalne, z wyjątkiem wypadków przewidzianych w art. 116, oraz rozwiązania tej umowy na skutek odmowy przyjęcia przez członka nowych warunków pracy lub płacy, a także rozwiązania jej na mocy porozumienia stron przy jednoczesnym wystąpieniu członka ze spółdzielni.

Art. 121. 1. Spółdzielnia może rozwiązać z członkiem spółdzielczą umowę o pracę z zachowaniem przewidzianego w Kodeksie pracy okresu wypowiedzenia wyłącznie w wypadku:

- 1) zmniejszenia na podstawie uchwały rady spółdzielni stanu zatrudnienia podyktowanego gospodarczą koniecznością;
- 2) osiągnięcia przez członka wieku i okresu zatrudnienia uprawniającego go do ubiegania się o emeryturę.

2. Spółdzielnia może rozwiązać z członkiem spółdzielczą umowę o pracę bez wypowiedzenia wyłącznie z przyczyn uzasadniających zgodnie z Kodeksem pracy takie rozwiązanie umowy o pracę bez winy pracownika.

Art. 122. Oświadczenie spółdzielni o wypowiedzeniu spółdzielczej umowy o pracę, o rozwiązaniu tej umowy bez wypowiedzenia albo o wypowiedzeniu warunków pracy lub płacy powinno być złożone w formie pisemnej pod rygorem nieważności z podaniem przyczyny uzasadniającej wypowiedzenie albo rozwiązanie.

Art. 123. 1. Po ustaniu przyczyn, które uzasadniają wypowiedzenie albo rozwiązanie przez spółdzielnię umowy o pracę bez wypowiedzenia w czasie trwania członkostwa, spółdzielnia i członek są obowiązani ponownie zawrzeć spółdzielczą umowę o pracę.

2. W razie naruszenia przez spółdzielnię obowiązku, o którym mowa w ust. 1, członkowi spółdzielni przysługuje roszczenie o nawiązanie spółdzielczej umowy o pracę odpowiadającą aktualnym możliwościom gospodarczym spółdzielni. Członkowi, który podjął pracę, przysługuje wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, na zasadach określonych w art. 127 ust. 2. Za podstawę obliczenia wysokości przeciętnego wynagrodzenia przyjmuje się wynagrodzenie ustalone dla nowo podjętej pracy.

Art. 124. 1. Wykluczenie członka ze spółdzielni może nastąpić wyłącznie:

- 1) z przyczyn uzasadniających zgodnie z przepisami prawa pracy rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika;
- 2) w razie ciężkiego naruszenia obowiązków członkowskich lub umyślnego działania na szkodę spółdzielni.

2. Przepisy ust. 1 nie wyłączają stosowania przepisu zdania pierwszego art. 21 ust. 1.

3. Wykluczenie nie może nastąpić po upływie trzech miesięcy od uzyskania przez spółdzielnię wiadomości o okolicznościach je uzasadniających.

4. Wykluczenie członka, który był zatrudniony na podstawie spółdzielczej umowy o pracę pociąga za sobą skutki, jakie przepisy prawa pracy wiążą z rozwiązaniem przez pracodawcę umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika.

Art. 125. 1. Wykreślenie członka ze spółdzielni może nastąpić wyłącznie w wypadku, gdy:

- 1) członek nie jest zatrudniony w spółdzielni przez okres dłuższy niż jeden rok z przyczyn niezawinionych przez spółdzielnię ;
- 2) członek utraci w znacznym stopniu lub całkowicie zdolność do pracy, a spółdzielnia nie może zatrudnić go na stanowisku odpowiadającym jego ograniczonej zdolności do pracy;
- 3) członek utracił pełną lub ograniczoną zdolność do czynności prawnych, a statut nie przewiduje członkostwa osób nie mających takiej zdolności.

2. W wypadku gdy członek jest zatrudniony w spółdzielni, a jego wykreślenie nastąpiło z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 2 lub pkt 3, spółdzielcza umowa o pracę wygasa z upływem przewidzianego w Kodeksie pracy okresu wypowiedzenia umowy o pracę. Okres ten liczy się od dnia doręczenia członkowi zawiadomienia o jego wykreśleniu z uzasadnieniem.

Art. 126. 1. Jeżeli w spółdzielni działa związek zawodowy, wypowiedzenie warunków pracy lub płacy, skrócenie uchwałą rady czasu pracy i związane z tym zmniejszenie wynagrodzenia, wypowiedzenie i rozwiązanie bez wypowiedzenia spółdzielczej umowy o pracę oraz wykluczenie lub wykreślenie ze spółdzielni następuje z odpowiednim zastosowaniem przepisów art. 38 Kodeksu pracy.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w wypadku likwidacji lub upadłości spółdzielni.

Art. 127. 1. W razie naruszenia przez spółdzielnię przepisów art. 118 ust. 1 lub ust. 2, art. 121, art. 122 albo art. 126, członkowi spółdzielni przysługuje roszczenie o orzeczenie bezskuteczności wypowiedzenia spółdzielczej umowy o pracę lub jej warunków, a jeżeli spółdzielcza umowa o pracę uległa rozwiązaniu, przysługuje roszczenie o przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach.

2. Członkowi spółdzielni, który podjął pracę w wyniku przywrócenia do pracy, przysługuje wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, nie dłuższy jednak niż sześć miesięcy. Wynagrodzenie oblicza się na podstawie przeciętnego wynagrodzenia bieżącego z ostatnich trzech miesięcy oraz odpowiedni udział w części nadwyżki bilansowej.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do członka spółdzielni, który po wypowiedzeniu mu warunków pracy lub płacy z naruszeniem art. 118 ust. 1 lub ust. 2 albo art. 122 przystąpi do pracy na warunkach określonych w tym wypowiedzeniu.

4. W wypadku naruszenia przez spółdzielnię przepisów wymienionych w ust. 1, członkowi który nie dochodzi roszczenia o orzeczenie bezskuteczności wypowiedzenia lub rozwiązania spółdzielczej umowy o pracę, albo wypowiedzenia jej warunków, lecz wypowiedział członkostwo w terminie statutowym, przysługuje odszkodowanie w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia, obliczonego według zasad określonych w ust. 2.

Art. 128. Przepisy art. 118, 121, 122 i 126 nie wyłączają stosowania korzystniejszych dla członków spółdzielni przepisów prawa pracy, zakazujących lub ograniczających wypowiedzenie umowy o pracę, wypowiedzenie warunków pracy lub płacy albo jej rozwiązanie bez wypowiedzenia.

Art. 129. 1. Członkowi spółdzielni zatrudnionemu na podstawie spółdzielczej umowy o pracę, którego spółdzielnia wykluczy lub wykreśli z naruszeniem przepisów art. 124-126 przysługują roszczenia przewidziane w przepisach art. 127 ust. 1 i 2 lub, jeżeli jest to dla członka korzystniejsze, w przepisach prawa pracy dotyczących uprawnienia pracownika w razie niezgodnego z prawem rozwiązania przez pracodawcę umowy o pracę bez wypowiedzenia.

2. Roszczeń, o których mowa w ust. 1, członek może dochodzić tylko łącznie z wniesieniem powództwa o uchylenie uchwały o wykluczeniu lub wykreśleniu.

3. Jeżeli wykluczenie lub wykreślenie było uzasadnione, lecz nastąpiło z naruszeniem art. 124 ust. 3 lub art. 126, powództwo członka o uchylenie uchwały o wykluczeniu albo o wykreśleniu i o przywrócenie do pracy może być oddalone, o ile dalsze pozostawanie członka w spółdzielni nie dałoby się pogodzić z dobrymi obyczajami.

4. Członkowi spółdzielni, który mimo bezzasadnego wykluczenia lub wykreślenia nie dochodzi przywrócenia członkostwa i przywrócenia do pracy, przysługuje odszkodowanie określone w art. 127 ust. 4.

Art. 130. 1. Postępowanie w sprawach o uchylenie uchwały rady lub walnego zgromadzenia o wykluczeniu lub wykreśleniu członka oraz o roszczenia określone w art. 127 i art. 129 ust. 1 i 4, toczy się zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy.

2. Termin do wszczęcia przez członka spółdzielni postępowania przed sądem w sprawach dotyczących wypowiedzenia spółdzielczej umowy o pracę, warunków pracy i płacy, rozwiązania oraz odmowy nawiązania umowy, wynosi czternaście dni i liczy się od dnia doręczenia członkowi pisemnego zawiadomienia o oświadczeniu spółdzielni w tych sprawach wraz z uzasadnieniem.

3. W wypadku wniesienia przez członka odwołania w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym, termin określony w ust. 2 biegnie od dnia doręczenia członkowi zawiadomienia wraz z uzasadnieniem o uchwale organu odwoławczego lub od upływu terminu określonego w statucie do podjęcia uchwały przez ten organ.

Art. 131. W sprawach nie uregulowanych w niniejszym dziale, do spółdzielczej umowy o pracę stosuje się odpowiednio przepisy prawa pracy, z wyjątkiem przepisów Kodeksu pracy o zawieraniu umów o pracę na okres próbny oraz przepisów o stosunkach pracy na podstawie powołania, wyboru i mianowania.

Art. 132. 1. Statut może przewidywać zatrudnienie wszystkich lub niektórych członków nie na podstawie spółdzielczej umowy o pracę, lecz na podstawie umowy o pracę nakładczą, umowy zlecenia, umowy o dzieło lub na innej podstawie, jeżeli jest to uzasadnione rodzajem

działalności spółdzielni. Spółdzielnia ma obowiązek równomiernie rozdzielać pracę między tych członków, z uwzględnieniem ich kwalifikacji.

2. Do członków spółdzielni, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 115 ust. 1, art. 116 ust. 2 i 3, art. 117 i art. 120 ust. 1.

3. Do członków zatrudnionych na podstawie umowy o pracę nakładczą, ponadto stosuje się odpowiednio także przepisy art. 118, 119, 120 ust. 2, art. 121-130 i art. 134.

4. W sprawach nie uregulowanych w paragrafach poprzedzających stosuje się w zakresie wypowiedzenia umowy o pracę nakładczą, jej rozwiązania bez wypowiedzenia i jej wygaśnięcia odpowiednio przepisy prawa pracy dotyczące umowy o pracę. W pozostałym zakresie stosuje się przepisy tego prawa dotyczące umowy o pracę nakładczą.

5. Statut powinien określać szczegółowo prawa i obowiązki członków, o których mowa w ust. 1 oraz przyczyny uzasadniające ich wykluczenie lub wykreślenie.

Art. 133. Statut może stanowić, że członkami spółdzielni mogą być także osoby fizyczne, prowadzące na własny rachunek działalność gospodarczą, które pozostają ze spółdzielnią w stałych stosunkach gospodarczych. W takim wypadku statut określa warunki, jakie powinni spełniać ci członkowie oraz ich prawa i obowiązki.

Art. 134. 1. Statut spółdzielni może uzależnić przyjęcie w poczet członków od odbycia okresu kandydackiego. W takim wypadku statut wskazuje organ uprawniony do przyjmowania kandydatów i określa czas trwania okresu kandydackiego.

2. Do kandydatów na członków stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu pracy dotyczące osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę zawartej na czas określony. Stosunek pracy między kandydatem a spółdzielnią może być jednak rozwiązany wcześniej, z zachowaniem terminów i zasad przewidzianych w przepisach Kodeksu pracy o rozwiązaniu umowy zawartej na czas nieokreślony.

3. Kandydatom mogą przysługiwać określone w statucie prawa i obowiązki członków spółdzielni, z wyjątkiem obowiązku wnoszenia udziałów i wkładów.

Art. 135. Przepisów niniejszego Działu nie stosuje się do stosunku zatrudnienia dyrektora przedsiębiorstwa spółdzielni.

Dział III

SPÓŁDZIELNIE RZEMIEŚLNICZE

Art. 136. 1. Celem działalności gospodarczej spółdzielni rzemieślniczej jest świadczenie pomocy i organizowanie współdziałania członków w zakresie ich działalności wytwórczej i usługowej, zaopatrywania w maszyny, surowce i materiały, organizowania zbytu towarów i usług oraz wspierania postępu technicznego.

2. Dla wykonania zadań określonych w ust.1 spółdzielnia rzemieślnicza może prowadzić w interesie swoich członków również inną działalność gospodarczą.

3. Spółdzielnia może zawierać umowy w imieniu swoich członków i reprezentować ich przy czynnościach prawnych w innych sprawach, a w szczególności w postępowaniu ofertowym i w negocjacjach, uczestniczyć w przetargach lub aukcjach, a także wystawach i pokazach.

Statut określa zakres i form dopuszczalnego umocowania spółdzielni przez członka.

Art. 137. 1. Członkami spółdzielni mogą być wyłącznie rzemieślnicy w rozumieniu ustawy z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle (Dz. U. z 2002 r. Nr 12, poz. 979, z późn. zm.) i przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na własny rachunek.

2. Przepis ust.1 nie wyłącza stosowania art. 9 ust. 3.

Dział IV

SPÓLDZIELNIE UCZNIOWSKIE

Art. 138. 1. Spółdzielnia uczniowska może zostać założona w publicznej lub niepublicznej szkole podstawowej, gimnazjum i w szkole ponadgimnazjalnej, zwanej dalej „szkołą”, oraz w placówce oświatowo-wychowawczej dla dzieci i młodzieży, zwanej dalej „placówką”.

2. Założycielami spółdzielni uczniowskiej mogą być uczniowie szkół i wychowankowie placówek, którzy ukończyli 10 lat. Założycieli nie może być mniej niż 5.

3. Założenie spółdzielni wymaga zgody rady szkoły udzielonej na wniosek dyrektora szkoły.

4. Spółdzielnia uczniowska nie posiada osobowości prawnej i nie podlega wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego.

5. Spółdzielnia w zakresie swojej statutowej działalności może zawierać umowy, zaciągać zobowiązania i dokonywać innych czynności prawnych oraz mieć prawa i obowiązki. Może też pozywać i być pozywana.

6. Spółdzielnia uczniowska może być członkiem innej spółdzielni lub związku spółdzielczego na zasadach przewidzianych dla osób prawnych.

7. Spółdzielnia uczniowska jest organizacją pożytku publicznego.

Art. 139. 1. Celem spółdzielni uczniowskiej jest popularyzacja w środowiskach spółdzielczych idei i wiedzy o spółdzielczości, kształtowanie umiejętności życia i działania w zbiorowości społecznej, rozwijanie u uczniów szkoły lub wychowanków placówki cech zaradności i przedsiębiorczości oraz przygotowania ich do życia obywatelskiego w warunkach demokracji.

2. Przedmiotem działalności spółdzielni uczniowskiej może być:

- 1) nabywanie i wytwarzanie oraz sprzedaż na terenie szkoły lub placówki artykułów służących zaspokajaniu potrzeb uczniów, wychowanków i pracowników szkoły lub placówki;
- 2) świadczenie usług na rzecz szkoły, placówki lub osób trzecich;
- 3) uprawa roślin i chów drobnego inwentarza;
- 4) zbieranie runa leśnego i surowców wtórnych oraz ich sprzedaż;
- 5) podejmowanie działań na rzecz ekologii i środowiska lokalnego;
- 6) propagowanie idei i zasad spółdzielczych w środowisku szkolnym i lokalnym;
- 7) wytwarzanie i sprzedaż twórczości artystycznej i rękodzieła uczniów szkoły lub wychowanków spółdzielni;
- 8) organizowanie imprez kulturalnych, turystycznych i sportowych z udziałem szkoły lub placówki.

3. Spółdzielnia uczniowska może prowadzić szkolną kasę oszczędności pod opieką i we współpracy ze spółdzielczą kasą oszczędnościowo-kredytową lub bankiem spółdzielczym albo innym bankiem. Zakres, warunki opieki i współpracy oraz sposób prowadzenia rachunku określa umowa, którą dyrektor szkoły lub placówki zawiera ze spółdzielczą kasą oszczędnościowo-kredytową, bankiem spółdzielczym lub innym bankiem.

4. Statut określa przedmiot działalności spółdzielni uczniowskiej oraz prawa i obowiązki jej członków.

5. Przy pracach wymienionych w ust. 2 pkt 1-5 i 7 spółdzielnia może zatrudnić swych członków na zasadach pracy społecznej lub za wynagrodzeniem na podstawie umowy o pracę, umów o dzieło lub zlecenia, z odpowiednim zastosowaniem przepisów o ochronie pracy młodocianych.

Art. 140. 1. Członkami spółdzielni uczniowskiej mogą być uczniowie szkoły lub wychowankowie placówki, w której spółdzielnia została założona, bez względu na to, czy mają zdolność do czynności prawnych, z tym że w stosunkach ze spółdzielnią:

- 1) członkom mającym pełną lub ograniczoną zdolność do czynności prawnych przysługują wszystkie prawa i obowiązki członków przewidziane w ustawie i statucie;
- 2) członkom niemającym zdolności do czynności prawnych przysługują prawa i obowiązki członków spółdzielni określone w ustawie; Nie przysługuje im bierne prawo wyborcze do organów wybieralnych spółdzielni.

2. Członkowie wymienieni w ust. 1 pkt 1 składają oświadczenie woli wobec spółdzielni uczniowskiej w sprawach majątkowych samodzielnie, a członkowie wymienieni w ust. 1 pkt 2 za zgodą przedstawiciela ustawowego.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do oświadczeń woli składanych przez uczniów szkoły lub wychowanków placówki w sprawie założenia spółdzielni oraz przystąpienia lub wystąpienia ze spółdzielni uczniowskiej.

Art. 141. 1. Dyrektor szkoły lub placówki wyznacza spośród nauczycieli opiekuna spółdzielni uczniowskiej, który sprawuje nad nią nadzór.

2. Walne zgromadzenie, posiedzenia rady i zarządu zwoływane są w uzgodnieniu z opiekunem spółdzielni.

3. Opiekun spółdzielni uczniowskiej może także z własnej inicjatywy zwołać walne zgromadzenie, posiedzenie rady albo zarządu w celu rozpatrzenia wskazanych przez niego spraw.

4. Opiekun spółdzielni uczniowskiej może uczestniczyć w posiedzeniach jej organów.

5. Oświadczenia woli za spółdzielnię uczniowską składają łącznie dwaj członkowie zarządu i opiekun spółdzielni.

Art. 142. 1. Rada szkoły może na wniosek dyrektora lub opiekuna spółdzielni uczniowskiej uchylić uchwałę każdego jej organu.

2. Rada szkoły po zasięgnięciu opinii dyrektora szkoły i opiekuna spółdzielni uczniowskiej może uchylić uchwałę walnego zgromadzenia także na wniosek rady, zarządu lub co najmniej 1/10 liczby członków spółdzielni uczniowskiej.

3. Uchwały rady szkoły, o których mowa w ust. 1 i 2, są ostateczne i nie podlegają zaskarżeniu w postępowaniu sądowych i administracyjnym.

Art. 143. 1. Spółdzielnia uczniowska prowadzi rachunkowość zgodnie z przepisami o rachunkowości pod nadzorem opiekuna spółdzielni lub innej osoby wyznaczonej przez dyrektora.

2. Dyrektor szkoły lub placówki udostępnia nieodpłatnie w lokalu szkoły lub placówki miejsce do działalności gospodarczej spółdzielni uczniowskiej i posiedzeń jej organów albo w miarę potrzeby i możliwości przydziela spółdzielni stosowne pomieszczenie z odpowiednim wyposażeniem, ogrzewaniem i oświetleniem.

Art. 144. Krajowa Rada Spółdzielcza określi sposób, tryb i terminy przeprowadzania lustracji w spółdzielniach uczniowskich, biorąc pod uwagę charakter tych spółdzielni oraz sprawny przebieg postępowania lustracyjnego.

Art. 145. Spółdzielnia uczniowska przechodzi w stan likwidacji z przyczyn określonych w art. 70 ust. 1 albo na podstawie uchwały rady szkoły podjętej na wniosek dyrektora szkoły lub placówki i po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Spółdzielczej.

Art. 146. Rada pedagogiczna wykonuje określone uprawnienia rady szkoły w szkołach lub placówkach, w której nie ma takiej rady.

TYTUŁ III
LUSTRACJA
DZIAŁ I
Zasady lustracji

Art. 147. 1. Działalność spółdzielni podlega lustracji.

2. Celem lustracji jest:

- 1) sprawdzanie przestrzegania przez spółdzielnię przepisów prawa i postanowień statutu;
- 2) badanie przestrzegania przez spółdzielnię prowadzenia przez nią działalności w interesie ogółu członków, z uwzględnieniem ich praw i obowiązków;
- 3) kontrola gospodarności, rzetelności i celowości realizacji przez spółdzielnię jej przedsięwzięć gospodarczych, ekonomicznych i społecznych;
- 4) wskazywanie członkom na nieprawidłowości w działalności organów spółdzielni;
- 5) udzielanie organizacyjnej i instruktażowej pomocy w usuwaniu stwierdzonych nieprawidłowości oraz w usprawnieniu działalności spółdzielni.

Art. 148. 1. Każda spółdzielnia jest obowiązana raz na trzy lata, a w okresie pozostawania w stanie likwidacji corocznie, poddać się lustracyjnemu badaniu legalności, gospodarności i rzetelności całości jej działalności. Lustracja obejmuje okres od poprzedniej lustracji.

2. W spółdzielniach mieszkaniowych w okresie budowy przez nie budynków mieszkalnych i rozliczania kosztów budowy tych budynków lustrację przeprowadza się corocznie.

3. Jeżeli spółdzielnia nie podda się badaniu lustracyjnemu przewidzianemu w ust. 1 i ust. 2 związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona lub Krajowa Rada Spółdzielcza przeprowadza z własnej inicjatywy badanie lustracyjne działalności spółdzielni na koszt spółdzielni.

4. Zarząd spółdzielni może w każdym czasie wystąpić o przeprowadzenie lustracji całości lub części jej działalności albo tylko określonych zagadnień. Lustracja może być przeprowadzona także na żądanie walnego zgromadzenia, rady lub 1/5 członków spółdzielni.

5. Lustrację przeprowadza odpłatnie związek rewizyjny w którym spółdzielnia jest zrzeszona, na zasadach określonych przez właściwy organ statutowy tego związku. W spółdzielniach niezrzeszonych w związku rewizyjnym lustracje przeprowadza odpłatnie wybrany przez spółdzielnię związek rewizyjny zrzeszający spółdzielnie danej branży spółdzielczej lub Krajowa Rada Spółdzielcza.

6. Związek rewizyjny lub Krajowa Rada Spółdzielcza wyznacza lustratora do wykonania czynności lustracyjnych w spółdzielni spośród osób, które posiadają uprawnienia lustracyjne nadane przez Krajową Radę Spółdzielczą.

7. Krajowa Rada Spółdzielcza określa tryb przeprowadzania lustracji i postępowania polustracyjnego.

Art. 149. 1. Lustrator jest obowiązany zawiadomić radę i zarząd o rozpoczęciu lustracji. W czynnościach lustracyjnych mogą uczestniczyć upoważnieni przez radę jej członkowie, a w spółdzielniach, w których nie powołuje się rady, każdy członek spółdzielni. Przy czynnościach lustracyjnych mogą być obecni oraz składać oświadczenia i wyjaśnienia członkowie zarządu.

2. Lustrator jest uprawniony do przeglądania ksiąg, wszelkich dokumentów i innych nośników informacji w lustrowanej spółdzielni oraz do bezpośredniego sprawdzania jej stanu majątkowego. Członkowie spółdzielni i członkowie jej organów oraz pracownicy obowiązani są udzielać lustratorowi żądanych przez niego wyjaśnień i informacji oraz wszelkiej pomocy do przeprowadzenia czynności lustracyjnych.

3. Lustrator obowiązany jest wykonywać czynności lustracyjne ze szczególną starannością i zasadami etyki zawodowej.

Art. 150. 1. Z czynności lustracyjnych lustrator sporządza protokół, który składa radzie, zarządowi i związkowi rewizyjnemu lub Krajowej Radzie Spółdzielczej. Protokół sporządzony przez lustratora ma moc dokumentu urzędowego.

2. Na podstawie protokołu z lustracji przeprowadzający ją związek rewizyjny lub Krajowa Rada Spółdzielcza opracowuje ocenę i wnioski polustracyjne oraz przekazuje je radzie i zarządowi spółdzielni.

3. Zarząd jest obowiązany corocznie przekazywać walnemu zgromadzeniu i podmiotowi przeprowadzającemu lustrację informację o realizacji wniosków polustracyjnych.

4. Zarząd jest obowiązany na żądanie członka spółdzielni udostępnić mu do wglądu protokół lustracji oraz wnioski polustracyjne i informacje o ich realizacji.

5. Rada, a w spółdzielniach, w których nie powołuje się rady, zarząd, przedstawia najbliższemu walnemu zgromadzeniu wnioski z przeprowadzonej lustracji.

Art. 151. Krajowa Rada Spółdzielcza prowadzi ewidencję badań lustracyjnych przeprowadzonych przez Krajową Radę Spółdzielczą i związki rewizyjne oraz monitoruje terminowość poddawania się lustracji przez spółdzielnie i związki spółdzielcze.

Dział II

LUSTRATORZY

Art. 152. 1. Czynności lustracyjne są wykonywane wyłącznie przez lustratorów.

2. Obowiązki lustratora może pełnić osoba, której Krajowa Rada Spółdzielcza nadała uprawnienia do wykonywania czynności lustracyjnych w spółdzielniach i związkach spółdzielczych po pozytywnym zakończeniu postępowania kwalifikacyjnego oraz złożeniu ślubowania.

3. Postępowanie kwalifikacyjne przeprowadza się na koszt osób ubiegających się o nadanie uprawnień lustracyjnych lub na koszt związku rewizyjnego, który występuje o nadanie uprawnień.

4. Szczegółowe kryteria kwalifikacyjne lustratorów oraz kryteria uzyskania uprawnień lustracyjnych określa Krajowa Rada Spółdzielcza.

5. Krajowa Rada Spółdzielcza wydaje osobie, której nadała uprawnienia do wykonywania czynności lustracyjnych, świadectwo stwierdzające nadanie tych uprawnień i prawo używania tytułu lustratora.

6. Lustrator obowiązany jest do stałego doskonalenia kwalifikacji zawodowych. Tryb i zasady przeprowadzania obligatoryjnych szkoleń zawodowych określa Krajowa Rada Spółdzielcza.

7. Za wykonywanie czynności lustracyjnych lustrator ponosi odpowiedzialność wobec wyznaczającego go do wykonywania tych czynności związku rewizyjnego lub Krajowej Rady Spółdzielczej.

8. Krajowa Rada Spółdzielcza prowadzi centralny rejestr lustratorów.

Dział III

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZAWODOWA

Art. 153. 1. Przy Krajowej Radzie Spółdzielczej powołuje się Komisję Nadzoru Lustracyjnego zwaną dalej „Komisją Nadzoru”, składającą się z 21–30 członków. Komisja Nadzoru funkcjonuje na podstawie regulaminu uchwalonego przez Zgromadzenie Ogólne Krajowej Rady Spółdzielczej.

2. Członków Komisji Nadzoru powołuje i odwołuje Zgromadzenie Ogólne Krajowej Rady Spółdzielczej spośród swoich członków oraz przedstawicieli związków rewizyjnych.

3. Zgromadzenie Ogólne Krajowej Rady Spółdzielczej powołuje przewodniczącego Komisji Nadzoru spośród jej członków.

4. Do zadań Komisji Nadzoru należy opiniowanie projektów przygotowanych przez Krajową Radę Spółdzielczą dotyczących:

- 1) trybu i zasad przeprowadzania lustracji oraz postępowania polustracyjnego;
- 2) kryteriów kwalifikacyjnych lustratorów oraz kryteriów uzyskania i odbierania uprawnień lustracyjnych, w tym sposób i tryb postępowania kwalifikacyjnego;

- 3) trybu nadawania uprawnień lustracyjnych osobie, wobec której postępowanie kwalifikacyjne zakończyło się wynikiem pozytywnym;
- 4) zasad przeprowadzania szkoleń zawodowych lustratorów;
- 5) zasad objętych „Kodeksem Etyki Lustratorów”.

5. Do zadań Komisji Nadzoru należy również podejmowanie decyzji, na wniosek Rzecznika dyscyplinarnego do spraw lustratorów, o zastosowaniu kar dyscyplinarnych wobec lustratorów.

6. Warunki organizacyjne, techniczne i finansowe funkcjonowania Komisji Nadzoru zabezpiecza Krajowa Rada Spółdzielcza.

Art. 154. 1. Jeżeli działalność lustratora jest niezgodna z prawem lub lustrator nie zachowuje w tajemnicy wiadomości o działalności spółdzielni uzyskanych przy lustracji, podlega odpowiedzialności zawodowej. Zachowanie tajemnicy nie obowiązuje wobec członków organów lustrwanej spółdzielni, związku rewizyjnego przeprowadzającego lustrację, Krajowej Rady Spółdzielczej oraz organów wymiaru sprawiedliwości.

2. Wobec lustratora mogą być nałożone, z tytułu odpowiedzialności zawodowej, następujące kary dyscyplinarne:

- 1) upomnienie;
- 2) nagana;
- 3) zawieszenie wykonywania czynności zawodowych na okres od sześciu miesięcy do jednego roku;
- 4) pozbawienie wykonywania czynności zawodowych do czasu ponownego złożenia egzaminu z wynikiem pozytywnym, jednak nie wcześniej niż po upływie 3 lat od dnia ich pozbawienia;
- 5) całkowite pozbawienie uprawnień lustracyjnych.

3. Komisja Nadzoru cofa uprawnienia do wykonywania czynności lustracyjnych w spółdzielniach i związkach rewizyjnych lustratorowi, który:

- 1) utracił pełną zdolność do czynności prawnych;
- 2) dopuścił się przestępstwa powodującego utratę zaufania niezbędnego do wykonywania czynności lustracyjnych;
- 3) zrezygnował z wykonywania obowiązków lustratora.

4. Zasady kwalifikalności naruszenia odpowiedzialności zawodowej zawiera Regulamin Komisji Nadzoru.

Art. 155. 1. W ramach Komisji Nadzoru powołuje się Rzecznika dyscyplinarnego do spraw lustratorów, zwanego dalej „Rzecznikiem” składającego się z 5 członków tej Komisji. Rzecznika powołuje i odwołuje Komisja Nadzoru w drodze decyzji podjętej w formie uchwały.

2. Do zadań Rzecznika należy :

- 1) rozpatrywanie skarg na działalność lustratorów;
- 2) wszczynanie i prowadzenie postępowania wyjaśniającego;
- 3) wnioskowanie do Komisji Nadzoru o zastosowanie kar dyscyplinarnych wobec lustratorów.

3. Rzecznik wszczyna postępowanie wyjaśniające także na wniosek związku rewizyjnego, z którym lustrator współpracuje lub Krajowej Rady Spółdzielczej.

4. Postępowanie wyjaśniające, o którym mowa w ust. 3, odbywa się z udziałem osoby, której dotyczy. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo nie wstrzymuje postępowania.

5. W zawiadomieniu o pierwszym posiedzeniu osobie, wobec której wszczęto postępowanie wyjaśniające, wyznacza się termin do złożenia wyjaśnień, a także przekazuje informację o możliwości ustanowienia pełnomocnika.

6. Osoba, wobec której wszczęto postępowanie, a która ustanowiła pełnomocnika jest obowiązana w terminie 7 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o posiedzeniu zawiadomić Rzecznika o ustanowieniu pełnomocnika, wskazując jego imię i nazwisko, adres do doręczeń oraz oświadczenie o wyrażeniu zgody na pełnienie tej funkcji.

7. Nałożenie kary dyscyplinarnej, na podstawie wyników postępowania wyjaśniającego ogłaszane jest w formie:

- 1) postanowienia Komisji Nadzoru – w przypadku kar, o których mowa w art. 154 ust. 2 pkt 1-3;
- 2) uchwały Komisji Nadzoru – w przypadku kar, o których mowa w art. 154 ust. 2 pkt 4 i 5.

8. Lustrator może wytoczyć powództwo do sądu okręgowego (wojewódzkiego sądu administracyjnego) właściwego dla miejsca jego zamieszkania o uchylenie uchwały Komisji Nadzoru w sprawie cofnięcia jego uprawnień, o których mowa w art. 154 ust. 2 pkt 4 lub 5, w terminie 6 tygodni od dnia doręczenia uchwały lustratorowi wraz z uzasadnieniem.

9. Zastosowanie kary dyscyplinarnej podlega ujawnieniu w rejestrze lustratorów oraz jest ogłaszane w Monitorze Spółdzielczym.

Art. 156. 1. Zgromadzenie Ogólne Krajowej Rady Spółdzielczej, mając na względzie zapewnienie obiektywnego, rzetelnego i sprawnego postępowania kwalifikacyjnego po uzyskaniu pozytywnej opinii Komisji Nadzoru, określa:

- 1) szczegółowy zakres wiedzy wymaganej w postępowaniu kwalifikacyjnym;
- 2) sposób i tryb przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego;
- 3) wysokość opłaty egzaminacyjnej oraz przypadki uzasadniające zwrot tej opłaty, uwzględniając etapy i terminy postępowania kwalifikacyjnego;
- 4) tryb powoływania zespołów egzaminacyjnych spośród członków Komisji Nadzoru oraz pracowników Krajowej Rady Spółdzielczej.

2. Zarząd Krajowej Rady Spółdzielczej określa wysokość wynagrodzenia członków Komisji Nadzoru za czas i wkład ich pracy.

TYTUŁ IV

ZWIĄZKI SPÓŁDZIELCZE I KRAJOWA RADA SPÓŁDZIELCZA

Rozdział 1

Związki spółdzielcze

Art. 157 1. Spółdzielnie mogą zakładać związki spółdzielcze i zrzeszać się w takich związkach, w celu zapewnienia sobie pomocy w działalności statutowej oraz wspólnej reprezentacji swoich interesów.

2. Liczba spółdzielni zakładających związek spółdzielczy oraz zrzeszonych w związku nie może być mniejsza niż 10 a związku ubiegającego się o uprawnienia lustracyjne nie mniejsza niż 50.

3. W przypadku jeśli w danej branży spółdzielczej funkcjonuje tylko jeden związek lustracyjny, Krajowa Rada Spółdzielcza na uzasadniony wniosek zainteresowanych spółdzielni, może przyznać uprawnienia lustracyjne dla związku o mniejszej liczbie spółdzielni, jednak nie mniejszej niż 25.

4. Do zadań związku spółdzielczego należy:

- 1) reprezentowanie interesów zrzeszonych spółdzielni wobec organów administracji rządowej, organów samorządu terytorialnego oraz innych instytucji i organizacji;
- 2) prowadzenie na rzecz spółdzielni działalności instruktazowej, doradczej, kulturalno-oświatowej, szkoleniowej, wydawniczej i informacyjnej;
- 3) przeprowadzanie lustracji spółdzielni;
- 4) reprezentowanie zrzeszonych spółdzielni za granicą;
- 5) inicjowanie i rozwijanie współpracy między spółdzielniami oraz współdziałanie z placówkami naukowo-badawczymi;
- 6) promowanie działalności związku i zrzeszonych w nim spółdzielni;
- 7) prowadzenie działalności gospodarczej w imieniu i na rzecz zrzeszonych spółdzielni służącej działalności statutowej związku;
- 8) wykonywanie innych zadań przewidzianych w ustawie i w statucie związku.

Art. 158. 1. Związek spółdzielczy działa na podstawie ustawy oraz statutu.

2. Związek spółdzielczy nabywa osobowość prawną z chwilą wpisania go do Rejestru.

3. Organami związku spółdzielczego są:

- 1) zjazd delegatów,
- 2) rada,
- 3) zarząd.

4. Statut związku spółdzielczego określa w szczególności:

- 1) nazwę i siedzibę związku;
- 2) cel, zakres i przedmiot działania związku;
- 3) zasady i tryb przyjmowania, wykluczania i wykreślenia członków oraz wypowiedzania przez nich członkostwa;
- 4) zakres właściwości organów związku,
- 5) zasady i tryb wybierania i odwoływania członków organów związku oraz zwoływania organów związku i podejmowania przez nie uchwał, zgodnie z zasadą, że w składzie delegatów na zjazd oraz rady znajduje się nie mniej niż 50% nieetatowych działaczy spółdzielni, a w związkach spółdzielczości pracy nie mniej niż 50% członków nie będących członkami zarządu spółdzielni, chyba, że statut stanowi inaczej,
- 6) zasady uchwalania wysokości składki na działalność związku.

Art. 159. 1. Prawo przeprowadzania lustracji nadaje związkowi spółdzielczemu, na jego wniosek, Krajowa Rada Spółdzielcza po stwierdzeniu, że związek spełnia określone zgodnie z ust. 2 warunki.

2. Krajowa Rada Spółdzielcza po zasięgnięciu opinii:

- Ministra właściwego ds. mieszkalnictwa w przypadku związków spółdzielczych spółdzielni mieszkaniowych

- Ministra Finansów w przypadku związków spółdzielczych banków spółdzielczych i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych

- Ministra Gospodarki w przypadku pozostałych branżowych związków spółdzielczych

określa warunki jakie powinien spełniać związek spółdzielczy występujący o przyznanie prawa przeprowadzenia lustracji.

3. W przypadku zmniejszenia się liczby spółdzielni zrzeszonych w związku spółdzielczym poniżej określonej ustawą, Krajowa Rada Spółdzielcza wyznacza związkowi termin, nie dłuższy niż rok, do uzupełnienia wymaganej liczby zrzeszonych spółdzielni. Po bezskutecznym upływie tego terminu Krajowa Rada Spółdzielcza podejmuje uchwałę o cofnięciu prawa przeprowadzania lustracji.

4. Krajowa Rada Spółdzielcza cofa prawo przeprowadzania lustracji także związkowi spółdzielczemu, którego działalność lustracyjna jest niezgodna z przepisami prawa.

5. Związek może wytoczyć do sądu okręgowego powództwo o uchylenie uchwały organu Krajowej Rady Spółdzielczości w sprawie cofnięcia temu związkowi prawa do

przeprowadzania lustracji w terminie 6 tygodni od dnia doręczenia związkowi uchwały wraz z uzasadnieniem.

6. Nadanie i cofnięcie związkowi spółdzielczemu prawa przeprowadzania lustracji podlega ogłoszeniu w Monitorze Spółdzielczym.

Art. 160. 1. Działalność związków spółdzielczych podlega lustracji.

2. Krajowa Rada Spółdzielcza przeprowadza lustrację w związkach spółdzielczych.

3. Nie poddanie się związku spółdzielczego wymaganej prawem lustracji skutkuje utratą prawa do przeprowadzania lustracji w spółdzielniach.

4. Przepisy Tytułu III stosuje się odpowiednio do lustracji związków spółdzielczych.

Art. 161. 1. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym dziale, do związków spółdzielczych stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące spółdzielni.

2. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym dziale stosuje się odpowiednio przepisy działów poprzedzających, z wyjątkiem art. 22 ust. 1, ust. 3 pkt 2 i ust. 4-6, art. 25, 37 i 38, a w odniesieniu do związków rewizyjnych także art. 57-59 oraz przepisy ustawy dotyczące udziałów i wkładów. Przepisy art. 34-36 stosuje się odpowiednio również do uchwał rady związku.

Rozdział 2

Krajowy Samorząd Spółdzielczy

Art. 162. 1. Krajowa Rada Spółdzielcza jest naczelną organizacją samorządu spółdzielczego w Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Członkami Krajowej Rady Spółdzielczej są wszystkie spółdzielnie i związki spółdzielcze zarejestrowane w Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Członkostwo spółdzielni i związku spółdzielczego w Krajowej Radzie Spółdzielczej powstaje z chwilą wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego i ustaje z chwilą wykreślenia z tego Rejestru. Członkostwo spółdzielni uczniowskiej powstaje z dniem uchwalenia statutu przez założycieli spółdzielni i ustaje z dniem zakończenia działalności.

Art. 163. 1. Krajowa Rada Spółdzielcza działa na podstawie ustawy i statutu.

2. Krajowa Rada Spółdzielcza ma osobowość prawną.

Art. 164. 1. Krajowa Rada Spółdzielcza:

1) reprezentuje polski ruch spółdzielczy w kraju i za granicą;

2) współdziała z organami administracji rządowej i organami samorządu terytorialnego w sprawach dotyczących spółdzielczości, w szczególności opiniuje projekty ustaw i projekty aktów wykonawczych do ustaw w tym zakresie oraz przedstawia wnioski dotyczące tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi spółdzielczości w Polsce;

- 3) współpracuje z Międzynarodowym Związkiem Spółdzielczym i z innymi zagranicznymi organizacjami spółdzielczymi;
- 4) współpracuje ze związkami spółdzielczymi oraz z ogólnokrajowymi organizacjami samorządu gospodarczego i rolniczego w Polsce;
- 5) promuje i popularyzuje spółdzielczość oraz podejmuje inicjatywy na rzecz rozwoju ruchu spółdzielczego;
- 6) prowadzi działalność lustracyjną, szkoleniową i doradczą na rzecz spółdzielni i związków spółdzielczych w zakresie określonym w ustawie;
- 7) inicjuje, wspiera i nadzoruje działalność spółdzielni uczniowskich;
- 8) inicjuje, podejmuje i wspiera działania na rzecz współpracy między spółdzielniami i związkami spółdzielczymi;
- 9) prowadzi działalność szkoleniową na rzecz członków;

- 10) wydaje Monitor Spółdzielczy;
- 11) prowadzi działalność naukowo-badawczą i wydawniczą w zakresie problematyki spółdzielczej;
- 12) wykonuje inne zadania przewidziane w ustawie, w innych ustawach i w statucie.

2. Krajowa Rada Spółdzielcza jest reprezentantem pracowników i pracodawców w rozumieniu ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. (z późniejszymi zmianami) o Komisji Trójstronnej do spraw Społeczno-gospodarczych oraz wojewódzkich Komisjach dialogu społecznego.

3. Krajowa Rada Spółdzielcza wykonuje zadania związku spółdzielczego w stosunku do spółdzielni niezrzeszonych w takim związku. Ilekroć w ustawie jest mowa o związku spółdzielczym, należy przez to rozumieć w odniesieniu do spółdzielni niezrzeszonych w takim związku Krajową Radę Spółdzielczą.

Art. 165. Krajowa Rada Spółdzielcza prowadzi rejestr swoich członków.

Art. 166. Organami Krajowej Rady Spółdzielczej są:

- 1) Kongres;
- 2) Zgromadzenie Ogólne;
- 3) Zarząd.

Art. 167. 1. Kongres jest najwyższym organem Krajowej Rady Spółdzielczej.

2. Kongres jest zwoływany co cztery lata. Z ważnych powodów może być zwołany Kongres Nadzwyczajny w każdym czasie. Zarząd zwołuje Kongres na podstawie uchwały Zgromadzenia Ogólnego, które ustala termin, miejsce i porządek obrad Kongresu.

3. W skład Kongresu wchodzi delegaci reprezentujący spółdzielnie i związki spółdzielcze.

3. Delegaci na Kongres Spółdzielczości są wybierani przez poszczególne branże spółdzielcze. Udział delegatów poszczególnych branż w ogólnej liczbie delegatów na

Kongres Spółdzielczości odpowiada stosunkowi liczby spółdzielni należących do poszczególnych branż do ogólnej liczby spółdzielni.

Art. 168. 1. Do właściwości Kongresu należy:

- 1) dokonywanie analizy stanu spółdzielczości w Rzeczypospolitej Polskiej oraz uchwalanie kierunków i zasad działania ruchu spółdzielczego;
- 2) przyjmowanie sprawozdań z działalności Krajowej Rady Spółdzielczej i dokonywanie oceny jej działalności za okres od poprzedniego Kongresu oraz uchwalanie jej zadań na okres do następnego Kongresu;
- 3) wybieranie w głosowaniu tajnym członków Zgromadzenia Ogólnego;
- 4) uchwalanie statutu Krajowej Rady Spółdzielczej i jego zmian;
- 5) podejmowanie uchwał oraz zgłaszanie wniosków i opinii w sprawach dotyczących ruchu spółdzielczego do organów administracji państwowej oraz międzynarodowych organizacji spółdzielczych.

2. Statut Krajowej Rady Spółdzielczej może zastrzec do właściwości Kongresu także inne sprawy o istotnym znaczeniu dla polskiego ruchu spółdzielczego.

3. Kongres podejmuje uchwały zwykłą większością głosów, z wyjątkiem uchwalania statutu i jego zmian, które wymagają większości 2/3 głosów.

Art. 169. 1. Do właściwości Zgromadzenia Ogólnego należy:

- 1) uchwalanie rocznych programów działania Krajowej Rady Spółdzielczej oraz sprawowanie nadzoru nad ich wykonaniem;
- 2) uchwalanie zasad gospodarki finansowej i rocznych planów finansowych Krajowej Rady Spółdzielczej oraz zatwierdzanie rocznych sprawozdań z działalności i rocznych sprawozdań finansowych Krajowej Rady Spółdzielczej;
- 3) uchwalanie wysokości składek spółdzielni i związków spółdzielczych na rzecz Krajowej Rady Spółdzielczej;
- 4) wybieranie i odwoływanie przewodniczącego Zgromadzenia Ogólnego jego zastępców i sekretarza;
- 4) wybieranie i odwoływanie w głosowaniu tajnym prezesa Zarządu i na jego wniosek pozostałych członków Zarządu oraz udzielanie absolutorium członkom Zarządu;
- 5) nadawanie i cofanie związkom spółdzielczym prawa przeprowadzania lustracji;
- 6) uchwalanie regulaminów Zgromadzenia Ogólnego i jego komisji oraz zatwierdzanie regulaminu Zarządu;
- 7) wybór Komisji Rewizyjnej
- 8) wykonywanie innych zadań przewidzianych w ustawie i statucie.

Art. 170. 1. Statut określa zasady i tryb wyboru członków Zgromadzenia Ogólnego i może ustanowić parytet udziału osób pełniących funkcje członków zarządu spółdzielni do nieetatowych członków spółdzielni.

2. Kadencja członków Zgromadzenia Ogólnego wynosi 4 lata i trwa od daty ich wyboru do daty wyboru następnego Zgromadzenia Ogólnego.

Art. 171. 1. Zarząd jest organem wykonawczym, kieruje działalnością Krajowej Rady Spółdzielczej i reprezentuje ją na zewnątrz. Do właściwości Zarządu należą wszystkie sprawy niezatrzymane w ustawie lub statucie innym organom Krajowej Rady.

2. Statut określa skład Zarządu, zasady i tryb jego wyboru, zasady i sposób reprezentowania Krajowej Rady Spółdzielczej oraz składania oświadczeń woli.

Art. 172. 1. Spółdzielnie i związki spółdzielcze są obowiązane wpłacać składki na pokrycie kosztów działalności Krajowej Rady Spółdzielczej w wysokości ustalonej przez Zgromadzenie Ogólne i uzgodnionej z Ministrem Finansów.

2. Wydatki Krajowej Rady Spółdzielczej pokrywa się ze składek spółdzielni i związków spółdzielczych oraz innych przychodów.

Art. 173. 1. W Krajowej Radzie Spółdzielczej wyodrębnia się Fundusz Wspierania Spółdzielczości, zwany dalej „Funduszem”. Fundusz tworzy się z pozostałego majątku spółdzielni zlikwidowanych, spółdzielni, które mimo ich niewypłacalności zostały wykreślone z Krajowego Rejestru Sądowego bez przeprowadzenia postępowania upadłościowego oraz darowizn i innych źródeł określonych w statucie.

2. Środki Funduszu mogą być przeznaczone wyłącznie na propagowanie i promowanie ruchu spółdzielczego oraz na udzielanie pomocy spółdzielniom i związkom, które wskutek zdarzeń od nich niezależnych znalazły się w sytuacji zagrażającej ich dalszej działalności.

3. Regulamin Funduszu, uchwalony przez Zgromadzenie Ogólne określa zasady gospodarki Funduszem.

Art. 174. 1. Statut Krajowej Rady Spółdzielczej i jego zmiany stają się skuteczne po stwierdzeniu przez Sąd Okręgowy w Warszawie w postępowaniu nieprocesowym ich zgodności z prawem. W przypadku stwierdzenia niezgodności z prawem, Sąd wyznaczy termin do ich usunięcia. W zakresie stwierdzonych przez Sąd niezgodności statutu z prawem, zmiany statutu może dokonać Zgromadzenie Ogólne uchwałą podjętą większością 2/3 głosów.

2. Statut i jego zmiany podlegają ogłoszeniu w Monitorze Spółdzielczym.

TYTUŁ V

PRZEPISY KARNE

Art. 175. Kto, będąc członkiem zarządu spółdzielni albo likwidatorem, nie zgłasza wniosku o upadłość spółdzielni pomimo powstania warunków uzasadniających upadłość spółdzielni, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo karze pozbawienia wolności do roku.

Art. 176. Kto, będąc członkiem organu spółdzielni albo likwidatorem:

1) nie poddaje spółdzielni lustracji,

- 2) nie udziela lub udziela niezgodnych ze stanem faktycznym wyjaśnień lustratorowi, nie dopuszcza go do pełnienia obowiązków lub nie przedkłada stosownych dokumentów,
  - 3) nie udostępnia członkom spółdzielni protokołu lustracji,
  - 4) rażąco lub uporczywie narusza prawa członków spółdzielni,
- podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

Art. 177. 1. Kto, będąc członkiem organu spółdzielni albo likwidatorem, ogłasza dane nieprawdziwe albo przedstawia je organom spółdzielni, organom władzy publicznej, członkom spółdzielni lub lustratorowi, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo karze pozbawienia wolności do lat 2.

2. Jeżeli sprawca działa nieумыślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo karze pozbawienia wolności do roku.

Art. 178. Sprawy o przestępstwa wymienione w art. 176-178 należą do właściwości sądów rejonowych.

Art. 179. 1. Kto, będąc członkiem zarządu spółdzielni albo likwidatorem, wbrew przepisom ustawy nie zwołuje walnego zgromadzenia, zebrania przedstawicieli albo zebrań grup członkowskich poprzedzających zebranie przedstawicieli

- podlega karze grzywny do 20.000 złotych.

2. Karę grzywny nakłada sąd rejestrowy.

TYTUŁ VI

ZMIANY W PRZEPISACH OBOWIĄZUJĄCYCH ORAZ PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

Rozdział 1

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 180. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r., poz. 361) w art. 21 w ust. 1 dodaje się pkt 138 w brzmieniu:

„138) przychody członków spółdzielni uzyskane z tytułu zastosowania przez spółdzielnię korzystniejszych warunków transakcji.”

Art. 181. W ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 74, poz. 397, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 15 po ust. 1x dodaje się ust. 1y w brzmieniu:

„1y. W spółdzielniach koszt uzyskania przychodów stanowi także oprocentowanie wkładów pieniężnych.”;

2) w art. 17 w ust. 1 po pkt 4z dodaje się pkt 4za w brzmieniu:

„4za) dochody spółdzielni uzyskane z transakcji spółdzielni z ich członkami, jeśli statutowo i faktycznie spółdzielnie te działają wśród swoich członków, a także dochody pochodzące z transakcji z osobami trzecimi jeśli zgodnie ze statutem nie podlegają one podziałowi między członków”;

3) w art. 22 ust. 4c pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) spółdzielni założonych na podstawie ustawy z dnia ... – Prawo spółdzielcze (Dz. U. Nr ....., poz. ....) albo na podstawie rozporządzenia nr 1435/2003/WE z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie statutu Spółdzielni Europejskiej (SCE) (Dz. Urz. WE L 207 z 18.08.2003).”.

Art. 182. W ustawie z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186, z późn. zm.) w art. 44 ust. 1 po pkt 2 dodaje się nowy pkt 2a w brzmieniu:

„2a) informację o miejscu złożenia ksiąg i dokumentów zlikwidowanego podmiotu.”

Art. 183. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w **art. 6a** w ust. 3 pkt. 1 otrzymuje brzmienie:

„1) zarządzania bankiem w rozumieniu art. 368 ust. 1 ustawy z dnia 15 września 2000 r. - Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz. 1037, z późn. zm.), zwanej dalej „Kodeksem spółek handlowych”, oraz w rozumieniu art. 42 ustawy z dnia ..... – Prawo spółdzielcze (Dz. U. Nr ....., poz. ....), a w szczególności zarządzania ryzykiem związanym z prowadzeniem działalności bankowej, w tym zarządzania aktywami i pasywami, dokonywania oceny zdolności kredytowej i analizy ryzyka kredytowego.”

2) w **art. 13** ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Założycielami banku spółdzielczego mogą być tylko osoby fizyczne w liczbie wymaganej dla założenia spółdzielni, określonej ustawą z dnia ..... – Prawo spółdzielcze.”

3) w **art. 20** ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Bankiem spółdzielczym jest bank będący spółdzielnią, do którego w zakresie nieuregulowanym w ustawie z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (Dz. U. Nr 119, poz. 1252, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających” i niniejszej ustawie, mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia ..... – Prawo spółdzielcze.”

4) **art. 25s** otrzymuje brzmienie:

„Art. 25s. Przepisy art. 25-25r stosuje się odpowiednio do banków spółdzielczych będących spółdzielniami osób prawnych, których statut przewiduje, inną niż określona w art. 29 ust.4 ustawy z dnia ..... – Prawo spółdzielcze, zasadę ustalania liczby głosów przysługujących członkom.”

5) w **art. 34** ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„Art.34 2. Zmiana statutu banku wymaga zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego, jeżeli dotyczy spraw wymienionych w art. 31 ust. 3 oraz uprzywilejowania lub ograniczenia akcji co do prawa głosu w banku w formie spółki akcyjnej, a w banku spółdzielczym będącym spółdzielnią osób prawnych zasady ustalania liczby głosów przysługujących członkom w sposób inny niż określony w art. 29 ust. 4 ustawy z dnia ..... – Prawo spółdzielcze.”

6) w **art. 105** ust. 1 w pkt 2 dodaje się lit. w brzmieniu:

„w) lustratora przeprowadzającego lustrację w rozumieniu przepisu art. 147 ust.1 ustawy z dnia ..... – Prawo spółdzielcze.”

7) **art. 124b** otrzymuje brzmienie:

„Art. 124b. Banki spółdzielcze nie podlegają podziałowi, o którym mowa w przepisach rozdziału 2 działu V ustawy z dnia ..... – Prawo spółdzielcze.”

8) w **art. 136**:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Biegły rewident przeprowadzający badanie sprawozdań finansowych banku oraz badanie, o którym mowa w art. 134 i art. 135, jest obowiązany niezwłocznie powiadomić Komisję Nadzoru Finansowego o ujawnionych faktach wskazujących na:

- 1) popełnienie przestępstwa,
- 2) naruszenie przepisów regulujących działalność banku,
- 3) naruszenie zasad dobrej praktyki bankowej lub inne zagrożenie interesów klientów banku.”

b) po ust. 3 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Przepisy ust. 1 pkt. 1-3 stosuje się odpowiednio do lustratora przeprowadzającego lustrację w rozumieniu art. 147 ust.1 ustawy z dnia ..... – Prawo spółdzielcze.”

9) w **art. 144** ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Kurator może zaskarżyć uchwałę walnego zgromadzenia akcjonariuszy lub uchwałę walnego zgromadzenia banku spółdzielczego, które naruszają interes banku. W sprawach tych kuratorowi przysługuje uprawnienie przewidziane w art. 422 i art. 424

Kodeksu spółek handlowych, a w odniesieniu do banków spółdzielczych – w art. 35 ustawy z dnia .... – Prawo spółdzielcze.”

Art. 184. W ustawie z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (Dz. U. Nr 119, poz. 1252, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w **art. 2** pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) banku spółdzielczym – należy przez to rozumieć bank będący spółdzielnią, do którego w zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie oraz w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, z późn.zm.) mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia ..... – Prawo spółdzielcze.”

2) w **art. 15** otrzymuje brzmienie:

„Art. 15. 1. Związek rewizyjny, o którym mowa w art. 157 ustawy z dnia .... – Prawo spółdzielcze, zrzeszający banki spółdzielcze w szczególności:

- 1) przeprowadza lustracje,
- 2) bada sprawozdania finansowe po spełnieniu warunków, o których mowa w art. 47 pkt. 5 ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (Dz. U. z 2009 r. Nr 77 poz. 649, z późn. zm.),
- 3) prowadzi działalność szkoleniową i instruktażową, współpracując w tym zakresie z bankami zrzeszającymi banki spółdzielcze. Działalność szkoleniowa może być prowadzona w formach przewidzianych odrębnymi przepisami dla jednostek oświatowych.
- 4) może dokonywać oceny działalności komórek audytu wewnętrznego i bezpieczeństwa systemów informatycznych w bankach spółdzielczych.

2. Związek spółdzielczy przekazuje wnioski wynikające z przeprowadzonej lustracji, opinię i raport biegłego rewidenta bankowi zrzeszającemu.

3. Przepisy art. 134 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe, w zakresie zasad powoływania biegłych rewidentów oraz art. 136 w zakresie obowiązku powiadamiania Komisji Nadzoru Finansowego o stwierdzonych podczas lustracji nieprawidłowościach, stosuje się odpowiednio.”

Art. 185. W ustawie z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz. U. Nr 100, poz. 1080, z późn. zm.) w art. 4 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. W pracach komisji bierze udział przedstawiciel Krajowej Rady Spółdzielczej.”

Art. 186. W ustawie z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. Nr 64, poz. 592, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 5 dodaje się **art. 5a** w brzmieniu

„Art. 5a

1. Za gospodarstwo wielorodzinne uważa się gospodarstwo rolne

- 1) prowadzone przez osoby fizyczne w formie rolniczej spółdzielni produkcyjnej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia ..... – Prawo spółdzielcze oraz
- 2) w którym powierzchnia użytków rolnych na jedną rodzinę wykonującą pracę związaną z prowadzeniem działalności rolniczej nie jest większa niż 300 ha;

2. Przepisy art. 5 ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.”

2) po art. 7 dodaje się **art. 7a** w brzmieniu:

„Art. 7a. Przepisy art. 6 stosuje się odpowiednio do członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej prowadzącej gospodarstwo wielorodzinne, o którym mowa w art. 5a, z tym, że:

- 1) osób tych nie dotyczy wymóg określony w art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. b);
- 2) wymóg określony w art. 6 ust. 2 pkt 2 dotyczy wszystkich osób wchodzących w skład zarządu spółdzielni.”

Rozdział 2

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 187. Postępowania wewnątrzspółdzielcze i postępowania sądowe, wszczęte przed dniem wejścia w życie ustawy, toczą się według przepisów dotychczasowych.

Art. 188. Do oceny skutków zdarzeń prawnych stosuje się przepisy obowiązujące w dniu, w którym zdarzenia te nastąpiły.

Art. 189. 1. W wypadkach, o których mowa w art. 48 lub 50, członkostwo w zarządzie, radzie albo zebraniu przedstawicieli ustaje po upływie miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy.

2. Członkostwo w spółdzielni osób innych niż rzemieślnicy i przedsiębiorcy, o których mowa w art. 137, trwa do czasu jego ustania na warunkach określonych w ustawie.

Art. 190. Osoby, którym Krajowa Rada Spółdzielcza nadała przed dniem wejścia w życie ustawy uprawnienia do wykonywania czynności lustracyjnych, są lustratorami w rozumieniu

ustawy. Osoby te podlegają wpisowi do centralnego rejestru, o którym mowa w art. 152 ust. 8, jeżeli złożą wniosek o wpis w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 191. 1. Spółdzielnie, związki spółdzielcze i Krajowa Rada Spółdzielcza istniejące w dniu wejścia w życie ustawy dokonają zmian swoich statutów stosownie do wymagań ustawy i w trybie przez nią przewidzianym. Zgłoszenia do Krajowego Rejestru Sądowego tych zmian spółdzielnie dokonają najpóźniej do dnia 31.07. 2013r. , a związki spółdzielcze i Krajowa Rada Spółdzielcza najpóźniej do dnia 31.12.2013 r.

2. Do czasu zarejestrowania nowych statutów postanowienia dotychczasowych statutów pozostają w mocy. Jednakże w wypadku sprzeczności między dotychczasowymi postanowieniami statutów a przepisami niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy.

Art. 192. Traci moc ustawa z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848, z późn. zm.).

Art. 193. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2013 r.

Uzasadnienie

Biorąc pod uwagę walory i znaczenie spółdzielczego systemu gospodarowania oraz jego potencjalne możliwości w przewyżczeniu kryzysu gospodarczego Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych proklamowało rok 2012 Międzynarodowym Rokiem Spółdzielczości. Rezolucja ONZ stwierdza, że spółdzielczy model przedsiębiorczości jest kluczowym czynnikiem urzeczywistnienia rozwoju gospodarczego i społecznego, gdyż w maksymalnym stopniu umożliwia ludziom partycypację w tym rozwoju, zarówno w krajach rozwiniętych, jak i rozwijających się; spółdzielnie przyczyniają się skutecznie do eliminacji biedy, tworzenia miejsc pracy i integracji społecznej.

Deklaracja wzywa rządy, instytucje międzynarodowe, spółdzielnie i wszystkie inne zainteresowane strony do wspierania rozwoju i wzrostu spółdzielni na całym świecie. Rezolucja podkreśla również konieczność budowy lepszej świadomości na temat spółdzielczości i proponuje rządów państw członkowskich by dokonały przeglądu swojego ustawodawstwa dotyczącego spółdzielni, by upewnić się, czy gwarantuje ono spółdzielniom możliwości wzrostu i trwałości.

Decyzja ONZ o ogłoszeniu Roku Spółdzielczości jest reakcją na zagrożenia jakie się ujawniły w postaci ostatnich kryzysów gospodarczych. Uzmysłowiły one, że filozofia rozwoju oparta wyłącznie na indywidualizmie, egoizmie społecznym i przekonaniu, iż jedyną motywacją ludzkich zachowań są przesłanki materialne posiada poważne luki. Dla zrównoważonego, trwałego rozwoju potrzebna jest większa równowaga społeczna, którą można realizować choćby poprzez rosnącą partycypację ludzi w procesach społeczno-gospodarczych, w tym poprzez wspólnotowe formy przedsiębiorczości jakimi są spółdzielnie.

Polska od początku transformacji ustrojowej zrezygnowała, po części z przesłanek politycznych, po części z chęci odreagowania przeszłości, ale także na skutek silnego wpływu teorii neoliberalnej, z rozwoju i wspierania zbiorowych form przedsiębiorczości na rzecz indywidualizmu i programów lojalnościowych. Wspólnotowe, wzajemnościowe formy aktywności gospodarczej to troska o dobro określonej zbiorowości, budowa więzi społecznych, poczucie współgospodarzenia i współodpowiedzialności, urzeczywistnianie demokracji i społecznej solidarności. To także element trwałego i zrównoważonego rozwoju. Spółdzielczość, będąca jedną z takich form, umiejętnie łączy indywidualną aktywność i wynikające z niej korzyści z ideą dobra wspólnego. Marginalizacja wszystkich innych niż komercyjne, form aktywności gospodarczej ludzi, przynosi zagrożenia natury społecznej.

Odpowiedź na racjonalność innych niż komercyjne systemów, dały wyniki badań amerykańskiej uczonej Pani Elinor Ostrom, która udowodniła, że w dłuższej perspektywie bezpieczeństwo i efektywność wspólnotowych form własności i zarządzania nie budzi wątpliwości, ponieważ sprzyja optymalizacji ludzkich decyzji. Za badania te otrzymała, zresztą Nagrodę Nobla z dziedziny ekonomii za 2009 rok.

Kryzysy gospodarcze obciążają jak zwykle wszystkich, jednak najbardziej, niczemu nie winnych pracowników najemnych, rencistów i emerytów. Za brak odpowiedzialności zarządców wielkich instytucji finansowych płacimy dziś rosnącym zadłużeniem publicznym, pogłębiającymi się nierównościami społecznymi oraz ograniczonym dostępem do usług publicznych. Równocześnie rozwój „kapitalizmu finansowego” powoduje spadek udziału płac pracowników najemnych w wartości dodanej przedsiębiorstw komercyjnych (8,6% w latach 1982 - 2006).

Na tym tle rozpatrywać należy system spółdzielczy jako jedną z form aktywności zawodowej i społecznej ludzi, opartą na ponadczasowych zasadach i wartościach. Spółdzielnie oznaczają poważną szansę na pełniejsze zaspokojenie ludzkich potrzeb i budowę lepszego, bardziej przyjaznego dla ludzi państwa. To szansa dla rolników pozwalająca im zachować bardziej konkurencyjną pozycję na rynku, dla pracowników poprzez zabezpieczenie stabilnych i sprawiedliwie opłacanych miejsc pracy, konsumentów mogących mieć możliwość dostępu do dobrych jakościowo i we właściwej cenie towarów i usług. To także szansa na tańsze bo wspólnie wybudowane mieszkania i wzmocnienie pozycji drobnych kupców poprzez dokonywanie zbiorowych zakupów i wspólny marketing. Ofertę spółdzielczą zamyka spółdzielczy system bankowy znakomicie wspierający rozwój środowisk lokalnych. Okazał się on bardziej odpowiedzialny i wiarygodny niż system komercyjny.

Spółdzielnie to przedsiębiorstwa członkowskie o trwałym, ponadczasowym charakterze, służące wielu pokoleniom. Wydaje się, że zrozumienie tej kwestii we współczesnych warunkach napotyka na największe problemy. Własności prywatnej nie można utożsamiać tylko z własnością indywidualną. Fakt, że wszelkie wspólnotowe formy aktywności ludzi zostały w okresie PRL zdeformowane nie może przesądzać o ich deprecjacji obecnie. Czas, aby odreagowywanie przeszłości nie stanowiło podstawy kształtowania przyszłości.

Spółdzielczość była, jest i pozostanie dobrowolnym wyborem ludzi. Jest oznaką wolności i demokracji. Spółdzielczość to forma aktywności ludzi mająca na celu dobro wszystkich tworzących ją osób i środowiska w którym funkcjonuje. Spółdzielnie z uwagi na swój społeczno-gospodarczy charakter stanowią najbardziej trwałe struktury społeczne

stanowiące znakomity model samoorganizacji społeczeństwa i niezbędny element państwa obywatelskiego. Zaslugują więc na należną uwagę a nie zaledwie na tolerancję.

Spółdzielczość tworzy wspólnotę celów dbającą o dobro jej członków. Nie była ona i nie jest systemem gospodarczym „głównego nurtu”, w niczym mu nie zagraża lecz stanowi jego istotne uzupełnienie nadając rynkowi bardziej przyjazny, ludzki wymiar a ludziom umożliwiając poszukiwanie sensu życia. Jest sposobem aktywności gospodarczej nakierowanej na rozwiązywanie problemów tworzącej ją wspólnoty i zaspokajanie podstawowych potrzeb jej członków, nie zaś na maksymalizację zysków. Jest najbardziej moralną i etyczną formą działalności społeczno-gospodarczej wolnych ludzi opartą na ich aktywności i pomysłowości, tak bardzo dziś potrzebną dla przywrócenia równowagi i zaufania społecznego.

Walory spółdzielczego systemu stają się bardziej widoczne w obliczu kolejnego kryzysu finansowego i gospodarczego, którego skutki boleśnie doświadczają społeczeństwa niemal we wszystkich państwach świata. Proklamowanie przez Organizację Narodów Zjednoczonych roku 2012 Międzynarodowym Rokiem Spółdzielczości jest najlepszym dowodem na podkreślenie jej roli i znaczenia we współczesnym „zaawansowanym” kapitalizmie. Decyzją tą wspólnota narodów świata pragnie zwrócić uwagę szerokiej opinii społecznej na przymioty spółdzielczego systemu dające szansę dla wielu ludzi na udział w procesie gospodarowania stosownie do posiadanych kwalifikacji i możliwości.

Więcej dobrych, funkcjonujących zgodnie z międzynarodowymi zasadami spółdzielni, oznacza więcej ludzi niezależnych i mniejsze obciążenie państwowych funduszy społecznych. Więcej dobrych spółdzielni to więcej ludzi aktywnie uczestniczących w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju i wnoszących własny wkład w ten rozwój.

Spółdzielnie oczekują więc przyjaznego, zgodnego z międzynarodowymi zasadami prawa, które będzie tworzyć podstawy ich trwałego rozwoju.

Tymczasem podstawę prawną działania spółdzielni stanowi nadal ustawa, z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze jako ustawa ustrojowa.

Spółdzielnie jako ważna forma prowadzenia działalności gospodarczej pomimo wielu prób nie doczekały się jak dotychczas nowej, normatywnej podstawy prawnej swojego rozwoju. Dwukrotnie ustawa uchwalona przez Parlament spotkała się z odmową jej podpisania ze strony Prezydenta. Nie doczekały się pozytywnego zakończenia prace nad czterema kolejnymi projektami ustaw (dwie inicjatywy prezydenckie oraz dwie poselskie).

Od czasu uchwalenia specustawy w styczniu 1990 r. żaden z Rządów nie podjął własnej inicjatywy w zakresie prawa spółdzielczego. Jedyna inicjatywa rządowa podjęta w minionej kadencji parlamentu zakończyła się na opracowaniu projektu założeń przyjętych przez Komitet Stały Rady Ministrów.

Spółdzielczość zmuszona jest więc stosować ustawę z 1982 r., nowelizowaną ponad trzydzieści razy i nie przystającą do nowych uwarunkowań.

Jak możemy przeczytać w Komunikacie Wspólnot Europejskich O promowaniu spółdzielni w Europie z 2004 roku: *„Spółdzielnie zaznały szczególnych problemów w dawnych gospodarkach planowych Europy Środkowej. Choć często były najbardziej wolną formą przedsiębiorstw dozwoloną w systemie centralnego planowania, później ucierpiały ze względu na kojarzenie ich ze starym ustrojem...”* .

Takie właśnie kojarzenie spółdzielni stało się podstawą uchwalenia szkodzącej dla spółdzielczości ustawy z 20 stycznia 1990 r. o zmianach w organizacji i działalności spółdzielczości. Ustawa likwidując związki spółdzielcze przyczyniła się do utraty przez spółdzielnie ogromnej części wspólnego majątku i osłabiła spółdzielnie w okresie formowania się gospodarki rynkowej. Wraz z likwidacją związków spółdzielczych likwidacji uległo ponad 50 spółdzielczych szkół i wszystkie katedry spółdzielczości w szkołach wyższych. Przestało więc istnieć mozolnie budowane zaplecze intelektualne tego ruchu. Ustawa była także wyraźnym sygnałem, iż w nowej rzeczywistości ustrojowej nie ma zbyt wiele miejsca dla form spółdzielczego gospodarowania.

Błędy jakie wówczas popełniono stały się podstawową przyczyną degradacji systemu spółdzielczego w naszym państwie i jak dotąd nie zostały naprawione. Wymownym miernikiem jest udział spółdzielczości w tworzeniu Produktu Krajowego Brutto. Spadł on z 9,5% do niespełna 1% podczas gdy w krajach Unii Europejskiej wynosi średnio około 6%.

Brak nowoczesnej spółdzielczej ustawy ustrojowej i niespójności obowiązujących regulacji prawnych w zakresie spółdzielczości sprzyjają krytyce spółdzielczej formy gospodarowania, zwłaszcza nieprawidłowości kształtujących się w praktyce na tle niedoskonałych regulacji prawnych.

Polskie ustawodawstwo spółdzielcze stanęło na rozdrożu. Spowodowało, że spółdzielnie już nie są spółdzielniami, ale jeszcze nie są spółkami. To bardzo negatywny stan dla przyszłości tego sektora. Na jakości prawodawstwa spółdzielczego odbija się jego ciągła fragmentaryczna nowelizacja. Koniecznym jest więc rozstrzygnięcie kwestii ustrojowych. Odpowiedź na pytanie czym ma być spółdzielnia w naszym systemie społeczno – gospodarczym jest kluczową kwestią dla stanowienia regulacji prawnych.

Środowisko spółdzielczości polskiej od dawna oczekuje na spółdzielczą ustawę ustrojową wzmacniającą ruch spółdzielczy.

Niestety wszystkie dotychczasowe prace nad projektami ustaw spółdzielczych w Sejmie przebiegały w atmosferze nie sprzyjającej interesom spółdzielców. W debacie parlamentarnej na forum Sejmu przewagę uzyskują ciągle elementy polityki nad względami merytorycznymi.

Doświadczenia mijających dwudziestu lat nakazują sceptycznie patrzeć na trwający proces wpisywania spółdzielni w system prawny właściwy dla spółek prawa handlowego. Te doświadczenia są najlepszym dowodem na konieczność dochowania wierności międzynarodowym zasadom spółdzielczym. Jak uczy historia to one decydują w największym stopniu o sukcesie i trwałości systemu spółdzielczego.

Głównym celem jaki stoi przed spółdzielczym ustawodawstwem jest zachowanie odrębności sektora spółdzielczego od podmiotów prawa handlowego i uznanie spółdzielczej specyfiki tak w prawie spółdzielczym jak i w systemie podatkowym.

Międzynarodowe zasady spółdzielcze będące częścią *Deklaracji Spółdzielczej Tożsamości* stanowią o charakterze spółdzielni jako podmiotu gospodarczego i jej odmienności od spółki prawa handlowego. Zostały one uznane przez Organizację Narodów Zjednoczonych, Międzynarodową Organizację Pracy oraz Unię Europejską. Stały się więc elementem międzynarodowego prawa i włączone zostały do wielu narodowych regulacji spółdzielczych. Nie ma powodów aby nie były respektowane w Polsce. W polskim systemie prawnym uregulowania wymaga kilka szczególnych, obecnie nie przestrzeganych, cech spółdzielni wynikających z międzynarodowych zasad. Są to:

➤ **Dobrowolne i otwarte dla wszystkich członkostwo.** Każda osoba, ma swobodę przystąpienia i wystąpienia ze spółdzielni. Oznacza to, że kapitał spółdzielni jest zmienny, gdyż może się zmieniać w czasie wraz z wstępowaniem lub występowaniem członków. Zgodnie z zasadą otwartego członkostwa, spółdzielnia nie może stosować barier ograniczających członkostwo oraz odmówić przyjęcia nowego członka jeżeli spełnia on warunki określone statutem.

➤ **Ograniczona stopa dywidendy.** Celem spółdzielni nie jest przynoszenie członkom wysokiej stopy zwrotu z zainwestowanego kapitału; możliwa jest jednakże wypłata pewnej części nadwyżki. Korzyści dla członków powinny być proporcjonalne do ich transakcji ze spółdzielnią (zasada wzajemności).

➤ **Obowiązek tworzenia rezerw i funduszy.** Podobnie jak prawne zobowiązania tworzenia rezerw i funduszy dotyczą wszelkiego rodzaju przedsiębiorstw, tak też spółdzielnie powinny tworzyć rezerwy i fundusze, aby zapewniać właściwą realizację swoich celów.

➤ **Niepodzielny fundusz zasobowy.** Obowiązująca obecnie zasada całkowitego podziału majątku w trakcie likwidacji spółdzielni jest sprzeczna z trzecią międzynarodową zasadą spółdzielczą i odbiega od rozwiązań europejskich. Zgodnie z tą zasadą przynajmniej część majątku spółdzielni jest wspólną własnością, a fundusz rezerwowy (zasobowy) przynajmniej w części powinien być niepodzielny. To bardzo ważna kwestia odróżniająca spółdzielnie od spółek prawa handlowego i decydująca praktycznie o przyszłości spółdzielni. Stosowanie tej zasady w krajach Europy Zachodniej realizowane jest w połączeniu z odpowiednimi regulacjami w prawie podatkowym.

W Polsce możliwość całkowitego podziału majątku jest pokusą i podstawową przyczyną stawiania spółdzielni w stan likwidacji. Jak wiemy beneficjentami tego podziału jest bardzo ograniczona liczba osób. Jest to dziś najpoważniejsza przyczyna likwidacji spółdzielni. Niepodzielna część majątku w przypadku likwidacji spółdzielni, powinna służyć utworzeniu spółdzielczego funduszu solidarnościowego (rozwoju).

Ponadto nowych rozwiązań prawnych wymagają następujące problemy:

1) **Zbywanie udziałów.**

Instytucja dowolnego zbywania udziałów jest dla systemu spółdzielczego obca. Spółdzielnia jest co prawda przedsiębiorcą, ale jest to przedsiębiorca specyficzny. To wspólnotowa forma aktywności gospodarczej ludzi mających wspólne problemy i cele do rozwiązania np. zbytu i przetwórstwa płodów rolnych, wspólnych zakupów, budowy mieszkań lub domów, zorganizowania nowych miejsc pracy, opieki nad osobami starszymi lub małymi dziećmi itp. Dowolność zbywania udziałów prowadzi do różnego rodzaju patologii. Zbywanie udziałów powinno więc mieć charakter ograniczony np. między członkiem występującym ze spółdzielni a osobą przystępującą. Osoby prawne nie powinny mieć możliwości nabycia udziałów osób fizycznych. Uzasadnione jest natomiast dziedziczenie udziałów.

2) **Przekształcenia organizacyjne.**

Ta kwestia wymaga praktycznego podejścia. Wymogi konkurencyjnego rynku wymuszają współpracę i integrację międzyspółdzielczą z łączeniem spółdzielni włącznie. Obok łączenia spółdzielni poprzez przejęcie, należy wprowadzić możliwość łączenia się spółdzielni w wyniku którego powstanie nowa spółdzielnia.

3) Lustracja i związki spółdzielcze.

Lustracja spółdzielcza to bardzo ważny element funkcjonowania systemu spółdzielczego. Spółdzielnia jest w dużym stopniu instytucją zaufania społecznego. Złożoność procesów gospodarczych powoduje, że członkowie nie są w stanie samodzielnie kontrolować jej działalności. Właściwie realizowana i wiarygodna społecznie lustracja przyczynia się do budowania niezbędnego w każdej spółdzielni zaufania. Konieczne są więc zmiany prawne zmierzające do podniesienia lustracji spółdzielczej na wyższy poziom. Większe uprawnienia w tym zakresie powinna mieć Krajowa Rada Spółdzielcza np. prawo zarządzania lustracją w przypadku kiedy organy spółdzielni tego nie czynią czy też nadawanie uprawnień lustracyjnych dla związków rewizyjnych, podobnie jak to miało miejsce po rządami ustawy z 1920 r. Celowym wydaje się powołanie przy Krajowej Radzie Spółdzielczej Komisji Nadzoru Lustracyjnego. Uzasadnionym jest umożliwienie związkom rewizyjnym prowadzenia działalności gospodarczej na rzecz zrzeszonych spółdzielni. Byłoby to wyjście naprzeciw potrzebie rozwijania współpracy i integracji spółdzielczej.

4) Krajowy Samorząd Spółdzielczy.

Spółdzielczość będąca częścią gospodarki rynkowej stanowi odmienny od spółek prawa handlowego system gospodarowania. Kieruje się własnym systemem zasad opartym o prospołeczne, humanistyczne wartości. Spółdzielnie są swego rodzaju instytucjami zaufania społecznego, stąd rola struktur ponadpodstawowych i systemu kontroli korporacyjnej odgrywa szczególne znaczenie. Tak jak nadzór finansowy stoi na straży interesów naszych depozytów, tak spółdzielczy nadzór korporacyjny powinien stać na straży wiarygodności spółdzielni i interesów jej członków. Utrata zaufania stanowiącego podstawę funkcjonowania spółdzielni przynosi wielką szkodę dla całego sektora spółdzielczego.

Kilka ostatnich tylko lat dowodzi, że członkowie spółdzielni oczekują od Krajowej Rady Spółdzielczej skutecznej interwencji i pomocy. Krajowa Rada nie ma takich uprawnień w świetle obowiązującej ustawy. Wyposażenie więc Krajowej Rady Spółdzielczej we właściwe instrumenty prawne będzie wyjściem naprzeciw oczekiwaniom członkom i pozwoli sprawniej rozwiązywać te problemy, z którymi samorząd spółdzielni nie może sobie poradzić, a sądy często wydają wyroki z dużym opóźnieniem.

Krajowa Rada Spółdzielcza jako reprezentant ponad 8 mln członków i 300 tys. pracowników powinna także mieć prawne możliwości udziału w dialogu społecznym poprzez członkostwo w Komisji Trójstronnej. Dziś, z uwagi, że nie jest organizacją zrzeszającą spółdzielnie takich możliwości nie posiada. Tym samym duże środowisko jest wyłączone z dialogu społecznego.

5) Spółdzielnie uczniowskie.

Spółdzielczość jako forma prawna doskonale nadaje się do kształcenia młodzieży w duchu przedsiębiorczości, wzajemnej pomocy i solidarności. Spółdzielnie uczniowskie mają w Polsce ponad 100 letnią tradycję. Jest ich obecnie około 6 tys. Ich działalnością cały czas opiekuje się Fundacja Rozwoju Spółdzielczości Uczniowskiej. Spółdzielczość uczniowska odgrywa w rozwoju świadomości młodzieży znaczną rolę, ponieważ poprzez uczestnictwo w tej samorządowej organizacji młody człowiek uczy się demokracji jak również odpowiedzialności.

Spółdzielnia uczniowska uczy między innymi dobrego gospodarowania, szacunku do uczciwie zarobionych pieniędzy, samorządności, pracy zespołowej, odpowiedzialności i zaradności.

6) Odmienność sektora spółdzielczego od spółek kapitałowych

W czasie budowy w Polsce gospodarki rynkowej rola, istota i specyfika sektora spółdzielczego nie znajdowała jak dotąd dostatecznego zrozumienia. W okresie PRL spółdzielnie wtłoczono w system gospodarki państwowej, natomiast po 1990 roku wpisuje się je w ramy właściwe dla sektora komercyjnego. I jedno i drugie rozwiązanie jest dla tego sektora niewłaściwe i wręcz szkodliwe.

Ze spółdzielczości odeszło więc wielu członków, bowiem zerwane zostały więzi ekonomiczne, będące obok więzi społecznych podstawą funkcjonowania i trwałości spółdzielni. Budowa solidarnego, obywatelskiego państwa bez silnego sektora spółdzielczego będzie dużo trudniejsza lub wręcz niemożliwa.

Spółdzielczość powinna zachować swoją odrębność wynikającą z systemu zasad i wartości będących podstawą jej funkcjonowania a system podatkowy winien uwzględniać jej specyfikę. W istocie chodzi o uznanie istoty i specyfiki spółdzielczego systemu. Spółdzielnie powstają dla zaspakajania potrzeb swoich członków i tworzą dla nich osłonę przed biedą.

Pomimo jednak swej specyfiki spółdzielnie prowadzą swą działalność w określonym otoczeniu gospodarczym i na konkurencyjnym rynku. Komisja Europejska podkreśla, że w niektórych okolicznościach uzasadnione jest przyznanie spółdzielniom specjalnych ułatwień, dzięki którym nie będą się one znajdowały w niekorzystnej sytuacji. Z tego przyzwolenia korzysta większość krajów "starej" Unii. Celem tych ułatwień jest wspieranie akumulacji kapitału i budowa więzi ekonomicznych z członkami jako przeciwwagi dla ograniczeń jakie narzuca wybór statusu spółdzielczego. Jest to także swego rodzaju rekompensata kosztów

związanych ze społeczną funkcją spółdzielni.

Stosowanie jednak różnych form wspierania spółdzielni łączy się jednak z pewnymi ograniczeniami. Należą do nich:

- zasada ograniczonych dywidend i oprocentowania udziałów
- ograniczenie transakcji z osobami trzecimi
- zasada niepodzielności przynajmniej części aktywów (w przypadku likwidacji przejmuje je inna spółdzielnia bądź przeznaczane są na cele ogólnospółdzielcze)

Celem zmian w polskim systemie prawnym, w tym w systemie podatkowym powinno być stworzenie warunków do przywrócenia spółdzielniom charakteru organizacji członkowskich oraz zahamowanie procesu likwidacji spółdzielczych podmiotów przy pełnej akceptacji międzynarodowych zasad spółdzielczych.

Warto w tym miejscu przywołać polskie doświadczenia okresu międzywojennego kiedy to preferencje dla sektora spółdzielczego wyrażały się w odliczeniach od dochodu przy rozliczeniach podatku dochodowego. Przepisy mówiły, że od dochodu ogólnego odliczyć należy między innymi:

> w spółdzielniach działających na zasadzie ustawy z dnia 29 października 1920 r. (Dz.U.RP z 1934 r. Nr 55 poz.495), które należą do związków rewizyjnych, wymienionych w art. 66 i 70 tejże ustawy, posiadających na podstawie art. 68 tejże ustawy prawa rewizji - sumy nadwyżek bilansowych (zyski bilansowe) pochodzące z obrotów z członkami, o ile spółdzielnie te faktycznie i statutowo działają wśród swych członków, lub jeśli rozszerzają wprawdzie działalność swoją i na osoby nie będące członkami, ale przelewają przypadające na nieczłonków nadpłaty i zwroty w całości do funduszy niepodlegających podług statutu podziałowi między członków.

W wyniku zastosowania takich bądź podobnych form wspierania spółdzielni oczekiwać można takich rezultatów jak:

- uznanie specyfiki i istoty spółdzielni oraz podkreślenie jej odrębności od spółki prawa handlowego,
- ograniczenie procesu likwidacji spółdzielni i stworzenie warunków do ich konsolidacji,
- wzmocnienia kapitałowego spółdzielni i odbudowy więzi ekonomicznych z członkami,
- powrotu rolników do swoich spółdzielni co umocni ich pozycję na jednolitym rynku europejskim,

- odbudowy zaplecza społecznego spółdzielni konsumenckich.

Zachowanie odrębności sektora spółdzielczego od nastawionych głównie na zysk podmiotów prawa handlowego jest jednym z kluczowych warunków rozwoju spółdzielni. Jest także istotnym elementem stabilizacji rynków dzięki tworzeniu trwałych zasobów kapitałowych zbiorowego wykorzystywania. W ten sposób spółdzielnie przyczyniają się do zapewnienia trwałego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Załączony projekt ustawy Prawo spółdzielcze w znacznym stopniu zmniejszy lukę jaka powstała między międzynarodowymi zasadami spółdzielczymi a obowiązującym ustawodawstwem i stworzy podstawy do trwałego rozwoju spółdzielni. Tym samym spółdzielnie przyczyniać się będą do różnicowania systemu społeczno-gospodarczego, podnosząc jego bezpieczeństwo i stabilność oraz bezpieczeństwo społeczne.

Proponowane zmiany w systemie podatkowym stanowią realizację trzeciej międzynarodowej zasady. Spowodują przywrócenie więzi ekonomicznych członków ze swoimi spółdzielniami, wzrost zainteresowania i aktywności członków oraz przyczynią się do budowania trwałych struktur gospodarczych.

Ubytki dla budżetu państwa szacujemy:

- z tytułu zmniejszenia podatku od osób fizycznych o około 300 tys. zł.
- z tytułu zmniejszenia wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych o około 130 mln zł. (oceniaamy, że w pierwszych pięciu latach ze zwolnienia warunkowanego niepodzielnością dochodu pośród członków skorzysta około 10% spółdzielni).

Efekty społeczne tych rozwiązań zawiązką zrekompensują straty budżetu państwa.

Przedmiot niniejszej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Warszawa, 24 sierpnia 2012 r.

BAS-WAPEiM-2066/12

Pani Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia prawna w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej
poselskiego projektu ustawy – Prawo spółdzielcze (przedstawiciel
wnioskodawców: poseł Marek Gos)**

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2012 r. poz. 32) sporządza się następującą opinię:

I. Przedmiot projektu ustawy

Poselski projekt ustawy – Prawo spółdzielcze przewiduje kompleksową regulację dotyczącą spółdzielni. Projekt definiuje pojęcie spółdzielni, reguluje tryb jej założenia, członkostwo w spółdzielni (jego powstanie i ustanie), prawa i obowiązki członków, określa organy spółdzielni, ich zadania i zasady działania. Projekt reguluje również gospodarke i fundusze spółdzielni, lustrację (w tym wymagania, jakie musi spełnić kandydat na lustratora i obowiązki lustratorów), przekształcenia organizacyjne spółdzielni (łączenie spółdzielni, podział spółdzielni, likwidację spółdzielni), upadłość i postępowanie naprawcze spółdzielni, związki spółdzielcze i Krajową Radę Spółdzielczą. Projekt zawiera również regulację dotyczącą szczególnych rodzajów spółdzielni – rolniczych spółdzielni produkcyjnych, spółdzielni kółek rolniczych i innych spółdzielni zajmujących się działalnością rolną, spółdzielni pracy, spółdzielni rzemieślniczych i spółdzielni uczniowskich, w tym przepisy dotyczące zatrudnienia członków spółdzielni i prowadzenia działalności gospodarczej przez spółdzielnie.

Projekt zawiera przepisy karne i przejściowe.

Projekt przewiduje uchylenie ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848, ze zm.) oraz zmiany w następujących ustawach:

- z dnia 26 lipca 1001 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r. poz. 361),
- z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 74, poz. 397, ze zm.),

- z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, ze zm.),
- z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, ze zm.)
- z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (Dz. U. Nr 119, poz. 1252, ze zm.),
- z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz. U. Nr 100, poz. 1080, ze zm.),
- z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. Nr 64, poz. 592, ze zm.).

Ustawa ma wejść w życie 1 stycznia 2013 r.

II. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem

Przedmiot projektu ustawy jest objęty postanowieniami następujących aktów prawa Unii Europejskiej:

- 1) art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TfUE) dotyczącymi zasad przyznawania pomocy przez państwo,
- 2) dyrektywy Rady 99/70/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. dotyczącej Porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony, zawartego przez Europejską Unię Konfederacji Przemysłowych i Pracodawców (UNICE), Europejskie Centrum Przedsiębiorstw Publicznych (CEEP) oraz Europejską Konfederację Związków Zawodowych (ETUC) (Dz. Urz. UE L 175 z 10 lipca 1999 r. str. 43; Dziennik Urzędowy UE Polskie wydanie specjalne rozdział 5, tom 3, str. 368),
- 3) dyrektywy Rady 2001/23/WE z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do ochrony praw pracowniczych w przypadku przejęcia przedsiębiorstw, zakładów lub części przedsiębiorstw lub zakładów (Dz. Urz. WE L 82 z 22.03.2001 r., s. 16).

III. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

III.1. Artykuł 139 § 1 i § 2 projektu ustawy określa cel i przedmiot działalności spółdzielni uczniowskiej. Przepisy te określają szeroki zakres działalności spółdzielni uczniowskiej, która może obejmować prowadzenie działalności gospodarczej. Gospodarczy charakter działalności wskazuje literalnie art. 143 § 2 projektu ustawy, zobowiązujący dyrektora szkoły lub placówki do udostępnienia nieodpłatnie w lokalu szkoły lub placówki miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej przez spółdzielnię uczniowską.

Przewidziane w projekcie nieodpłatne udostępnianie spółdzielni uczniowskiej miejsca dla prowadzenia działalności gospodarczej w lokalu szkoły lub placówki należy ocenić z punktu widzenia zgodności z unijnymi regulacjami konkurencji, w szczególności zasadami udzielania pomocy przez państwo. Artykuł 107 ust. 1 TfUE stanowi, że wszelka pomoc przyznawana przez państwa członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji przez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi. Za pomoc w rozumieniu art. 107 ust. 1 TfUE Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej uznaje środek, na podstawie którego władze publiczne przyznają niektórym przedsiębiorstwom korzyść gospodarczą, której przedsiębiorstwa te nie uzyskałyby na normalnych warunkach rynkowych.¹ Należy zauważyć, że zdaniem Komisji Europejskiej bezpłatne udostępnienie lokalu przez władze publiczne na rzecz przedsiębiorcy stanowi środek pomocy państwa.²

Użyte w art. 107 ust. 1 TfUE pojęcie „przedsiębiorstwo” jest rozumiane szeroko w unijnym prawie konkurencji. Za przedsiębiorstwo uznawana jest każda jednostka zaangażowana w działalność gospodarczą, niezależnie od jej formy organizacyjnej i prawnej oraz źródeł finansowania.³ Oznacza to, że według prawa UE przedsiębiorstwem są także jednostki nieposiadające osobowości prawnej. Działalność gospodarcza oznacza każdą działalność polegającą na oferowaniu na rynku towarów lub usług.⁴ W tym świetle spółdzielnie uczniowskie należy uznać za przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TfUE, bez względu na to, czy są one przedsiębiorstwem w rozumieniu prawa krajowego, jak i bez względu na formalne zakwalifikowanie ich działalności.

Przewidziana w art. 107 ust. 1 TfUE niezgodność pomocy państwa z rynkiem wewnętrznym wystąpi w przypadku, gdy pomoc: a) zakłóca konkurencję na rynku lub grozi takim zakłóceniem, b) wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi.

Należy zauważyć, że zakaz udzielania przez państwo pomocy przedsiębiorstwom nie ma charakteru bezwzględny. W szczególności art. 107 ust. 3 TfUE przewiduje możliwość uznania przez Komisję Europejską niektórych kategorii pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym. Skorzystanie z wyłączeń przewidzianych w art. 107 ust. 3 TfUE wymaga jednak notyfikowania

---

¹ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 11 lipca 1996 r. w sprawie SFEI przeciwko La Poste, ECR 1996, str. I-3547, pkt 60.

² Odpowiedź Komisji z dnia 30 lipca 1963 r. na pytanie pisemne nr 48 M Burgbacher skierowane do Komisji EWG, JO 125, 17.8.1963., str. 2235, pkt 1.

³ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 23 kwietnia 1991 r. w sprawie C-41/90 Höfner i Elser przeciwko Macroton GmbH, ECR 1991, str. I-1979.

⁴ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 1998 r. w sprawie C-35/96 Komisja WE przeciwko Republice Włoskiej, ECR 1998, str. I-3851.

Komisji planu przyznania pomocy. Zgodnie z art. 108 ust. 3 TfUE Komisja jest informowana, w czasie odpowiednim do przedstawienia swych uwag, o wszelkich planach przyznania lub zmiany pomocy państwa.

Ocena zgodności z rynkiem wewnętrznym przewidzianego w projekcie programu przyznania pomocy – nieodpłatnego udostępniania spółdzielniom uczniowskim miejsca dla prowadzenia działalności gospodarczej – wymaga dokonania oceny ekonomicznej w zakresie wpływu na wymianę handlową między państwami członkowskimi oraz ewentualnego zakłócenia konkurencji. Ocena taka wykracza poza ramy opinii prawnej i powinna zostać dokonana przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w trybie ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. 2007, Nr 59, poz. 404, ze zm.). Należy zauważyć, że w odniesieniu do projektu ustawy o spółdzielniach uczniowskich (VI kadencja Sejmu, druk nr 3421), przewidującego program pomocowy dla spółdzielni uczniowskich, Prezes UOKiK uznał, że „w ocenie UOKiK przedmiotowy projekt ustawy nie będzie stanowił podstawy do udzielania pomocy publicznej w rozumieniu art. 107 TFUE”. Jednocześnie Prezes UOKiK wskazał, że „w celu uzyskania pewności prawnej, iż projektowane przepisy nie stanowią podstawy udzielania pomocy publicznej, możliwe jest dokonanie notyfikacji przedmiotowego projektu ustawy Komisji Europejskiej w trybie art. 108 ust. 3 TFUE”.⁵

III.2. W art. 116 § 2 projektu ustawy przewiduje się, że jeżeli względy gospodarki rynkowej lub sezonowy charakter działalności gospodarczej tego wymagają, spółdzielnia może zawierać z członkami spółdzielcze umowy o pracę na czas określony. Wielokrotne zawieranie takiej umowy nie powoduje przekształcenia jej w umowę na czas nieokreślony.

Zgodnie z art. 131 projektu ustawy, w sprawach nieuregulowanych w dziale II projektu, dotyczącym spółdzielni pracy, do spółdzielczej umowy o pracę stosuje się odpowiednio przepisy prawa pracy, z wyjątkiem przepisów Kodeksu pracy o zawieraniu umów o pracę na okres próbny oraz przepisów o stosunkach pracy na podstawie powołania, wyboru i mianowania.

Przywołany przepis art. 116 § 2 projektu ustawy, dotyczący zawierania umów na czas określony, należy ocenić pod kątem zgodności z dyrektywą 99/70/WE. Klauzula 5 załącznika do dyrektywy zobowiązuje państwa członkowskie, w celu zapobiegania nadużyciom wynikającym z wykorzystania kolejnych umów o pracę lub stosunków pracy zawartych na czas określony, do wprowadzenia przynajmniej jednego spośród następujących środków:

a) określenia obiektywnych powodów, uzasadniających odnowienie takich umów lub stosunków pracy,

---

⁵ Opinia Prezesa UOKiK Nr 5/2010/P/AH z dnia 12 maja 2010 r. do projektu ustawy o spółdzielniach uczniowskich, zawarta w druku nr 3421.

b) określenie maksymalnej łącznej długości kolejnych umów o pracę lub stosunków pracy na czas określony,

c) określenie liczby odnowień takich umów lub stosunków.

Dyrektywa jest obecnie implementowana do prawa polskiego przez przepis art. 25¹ Kodeksu pracy, z uwzględnieniem art. 34 i art. 35 ustawy z dnia 1 lipca 2009 r. o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców (Dz. U. Nr 125, poz. 1035, ze zm.). Projekt wyłącza stosowanie art. 25¹ Kodeksu pracy w odniesieniu do spółdzielczych umów o pracę zawieranych na czas określony z członkami spółdzielni pracy. Konieczne jest zatem odrębne implementowanie postanowień dyrektywy w stosunku do tych umów. Wobec tego należy ocenić, czy art. 116 § 2 projektu ustawy jest zgodny z dyrektywą 99/70/WE.

W świetle wymagań dyrektywy należy stwierdzić, że:

a) nie można uznać, by projekt przewidywał wyłącznie obiektywne powody uzasadniające odnawianie umów o pracę na czas określony. O ile sezonowy charakter działalności gospodarczej może być uznany za obiektywny powód, to względy gospodarki rynkowej są pojęciem na tyle nieostrym, że nie można ich uznać za obiektywny powód w rozumieniu dyrektywy 99/70,

b) projekt nie przewiduje maksymalnej łącznej długości kolejnych umów o pracę na czas określony,

c) projekt nie określa maksymalnej liczby odnowień umów o pracę na czas określony.

W konsekwencji należy uznać, że projekt ustawy nie zapewnia przewidzianych w dyrektywie 99/70/WE środków zapobiegania nadużyciom wynikającym z wykorzystywania kolejnych umów o pracę lub stosunków pracy zawartych na czas określony.

III.3. Zgodnie z art. 1 ust. 1 lit. a dyrektywa 2001/23/WE ma zastosowanie do każdego przypadku przejęcia przedsiębiorstwa, zakładu albo części przedsiębiorstwa, zakładu, przez innego pracodawcę w wyniku prawnego przeniesienia własności lub łączenia.

Dyrektywa jest implementowana do prawa polskiego przez przepis art. 23¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, ze zm.), który ma zastosowanie również do łączących się spółdzielni, o ile zatrudniają pracowników.

Przepis art. 64 projektu ustawy przewiduje, iż w wypadku łączenia się spółdzielni pracy, w odniesieniu do członków tych spółdzielni nie będą miały zastosowania przepisy art. 23¹ Kodeksu pracy. Oznacza to wyłączenie stosowania przepisów implementujących dyrektywę 2001/23/WE w odniesieniu do członków spółdzielni pracy, będących równocześnie ich pracownikami, w sytuacji łączenia się spółdzielni. Takie rozwiązanie należy uznać za niezgodne z dyrektywą 2001/23/WE.

IV. Konkluzje

Poselski projekt ustawy – Prawo spółdzielcze jest niezgodny z prawem Unii Europejskiej w następującym zakresie:

- 1) art. 116 § 2 projektu ustawy jest niezgodny z klauzulą 5 załącznika do dyrektywy 99/70/WE, gdyż nie zapewnia przewidzianych w dyrektywie 99/70/WE środków zapobiegania nadużyciom wynikającym z wykorzystywania kolejnych umów o pracę lub stosunków pracy zawartych na czas określony,
- 2) art. 64 projektu ustawy jest niezgodny z dyrektywą 2001/23/WE przez wyłączenie stosowania przepisów ją implementujących w odniesieniu do członków spółdzielni pracy, będących równocześnie ich pracownikami, w sytuacji łączenia się spółdzielni.

Ponadto projekt w art. 143 § 2 w związku z art. 139 § 1 i § 2 przewiduje udzielanie pomocy publicznej. Konieczne jest zatem wystąpienie do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o opinię w sprawie zgodności przewidywanej pomocy ze wspólnym rynkiem oraz w sprawie obowiązku notyfikacji Komisji Europejskiej projektu ustawy.

Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Zbigniew Wrona

Warszawa, 24 sierpnia 2012 r.

BAS-WAPEiM-2067/12

Pani Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy – Prawo spółdzielcze (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Marek Gos) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

Poselski projekt ustawy – Prawo spółdzielcze przewiduje kompleksową regulację dotyczącą spółdzielni. Projekt definiuje pojęcie spółdzielni, reguluje tryb jej założenia, członkostwo w spółdzielni (jego powstanie i ustanie), prawa i obowiązki członków, określa organy spółdzielni, ich zadania i zasady działania. Projekt reguluje również gospodarkę i fundusze spółdzielni, lustrację (w tym wymagania, jakie musi spełnić kandydat na lustratora i obowiązki lustratorów), przekształcenia organizacyjne spółdzielni (łączenie spółdzielni, podział spółdzielni, likwidację spółdzielni), upadłość i postępowanie naprawcze spółdzielni, związki spółdzielcze i Krajową Radę Spółdzielczą. Projekt zawiera również regulację dotyczącą szczególnych rodzajów spółdzielni – rolniczych spółdzielni produkcyjnych, spółdzielni kółek rolniczych i innych spółdzielni zajmujących się działalnością rolną, spółdzielni pracy, spółdzielni rzemieślniczych i spółdzielni uczniowskich, w tym przepisy dotyczące zatrudnienia członków spółdzielni i prowadzenia działalności gospodarczej przez spółdzielnie.

Projekt jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej. Projekt zawiera przepisy niezgodne z prawem Unii Europejskiej i nie zawiera żadnych przepisów mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Poselski projekt ustawy – Prawo spółdzielcze nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu.

Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

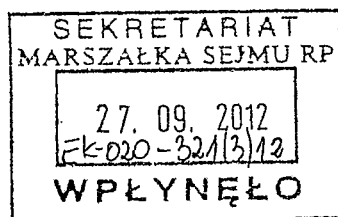
Zbigniew Wrona

Warszawa, dnia 26 września 2012 r.

Poseł na Sejm

Marek Gos

Klub Parlamentarny PSL

Pani

Ewa Kopacz

Marszałek Sejmu RP

Szanowna Pani Marszałek,

W związku z pismem z dnia 11 września 2012 r. (GMS-WP-03-205/12) odnośnie projektu ustawy – Prawo spółdzielcze jako przedstawiciel wnioskodawców proszę o uzupełnienie uzasadnienia zgodnie z wymogiem określonym w art. 34 ust. 2 pkt. 4 regulaminu Sejmu. Równocześnie realizując obowiązek wynikający z art. 34 ust. 2 pkt. 6 regulaminu Sejmu przedstawiam w załączeniu projekt Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, którego obowiązek wydania wyniku z art. 84 projektu ustawy.

Uprzejmie proszę o dodanie w uzasadnieniu następującej treści:

„Skutki finansowe wynikające z przedłożonego projektu ustawy:

- 1) proponowane zwolnienie z podatku dochodowego od osób fizycznych przychodów członków spółdzielni uzyskanych z tytułu zastosowania przez spółdzielnię korzystniejszych dla nich warunków transakcji w stosunku do osób trzecich nie przyniesie dla sektora finansów publicznych ujemnych skutków finansowych. Obecnie spółdzielnie stosują rabaty i upusty dla wszystkich swoich klientów. Po wprowadzeniu tego przepisu zostanie jedynie ograniczona liczba osób korzystających z tych rabatów. Rozwiązanie to pozwoli na praktyczną realizację celu działalności spółdzielni, którym jest działanie w imieniu i na rzecz swoich członków.
- 2) przepis dotyczący zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów oprocentowania wkładów pieniężnych nie przynosi zmian istniejącego stanu. Jest jedynie przeniesieniem regulacji zawartej w art. 82 obowiązującego prawa spółdzielczego do ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych.

3) zwolnienie z opodatkowania dochodów spółdzielni uzyskanych z transakcji z ich członkami zmniejszy wpływy podatkowe o około 130 milionów złotych, w tym dotyczące samorządów terytorialnych o około 30 milionów zł. Szacujemy, że około połowy tej kwoty trafi do członków spółdzielni i będzie podlegać podatkowi od dochodów osobistych. Wyniesie on około 13 milionów zł. Kolejne kilkanaście milionów złotych to wpływy z podatku VAT. Netto dochody sektora finansów publicznych zmniejszą się o około 100 mln. zł. Pragniemy jednocześnie podkreślić, że „zwolnienie z opodatkowania” jest pojęciem niewłaściwym. W tym przypadku mamy do czynienia jedynie ze zniesieniem podwójnego opodatkowania. Spółdzielnie są bowiem organizacjami członkowskimi o charakterze wzajemnościowym i to co wypracują ze swoimi członkami powinno do nich wrócić i dopiero wówczas podlegać opodatkowaniu.

Zwolnienie dochodów spółdzielni pochodzących z transakcji z osobami trzecimi warunkowane jest ich niepodzielnością między członków, a więc stanowić one będą niepodzielną rezerwę. Wprowadzenie tego rozwiązania, obowiązującego w II Rzeczypospolitej umożliwi realizację trzeciej międzynarodowej zasady spółdzielczej i przyczyni się do trwałości spółdzielni jako podmiotu społeczno-gospodarczego. Pragniemy podkreślić, że Międzynarodowe Zasady Spółdzielcze zostały uznane przez ONZ, MOP oraz Komisję Europejską.

Szacujemy, że w pierwszych 2-3 latach z przepisu tego skorzysta stosunkowo niewielka liczba spółdzielni, a ubytki sektora finansowego nie przekroczą 20 milionów złotych, w tym dochody samorządów terytorialnych ok. 5 mln. zł.

Rozwiązania te są klasyczną formą wspierania rozwoju wspólnotowych form przedsiębiorczości. Będą one stymulować rozwój środowisk lokalnych, tworzenie miejsc pracy i ograniczanie bezrobocia. Takie korzyści, które przynosi system spółdzielczy jak dywersyfikacja systemu społeczno-gospodarczego, podnoszenie poziomu bezpieczeństwa społecznego, zwiększenie partycypacji ludzi w procesach gospodarczych, budowanie poczucia współgospodarzenia, kształtowanie współodpowiedzialności, więzi społecznych i nawyków demokracji zrekompensują zawiązką utratę bieżących dochodów finansowych.

Z poważaniem

Warszawa, dnia 16 listopada 2012 r.

Posel na Sejm RP
Marek Gos
Klub Poselski PSL

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu RP

Na podstawie art. 119 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 36 ust. 1a Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, w imieniu wnioskodawców zgłaszam **autopoprawkę** do projektu ustawy:

- Prawo spółdzielcze

który został złożony do Marszałka Sejmu dnia 30.07.2012 r.

AUTOPOPRAWKA
do poselskiego projektu ustawy Prawo Spółdzielcze

W poselskim projekcie ustawy Prawo Spółdzielcze wniesionym na ręce Pani Marszałek Sejmu w dniu 25 lipca 2012 r. wprowadza się następujące zmiany:

- 1) skreśleniu ulega art. 64 ustawy;
- 2) w art. 116 skreśla się ust. 2;
- 3) w art. 116 dotychczasowy ust. 3 staje się ust. 2;
- 4) w art. 143 skreśla się ust. 2.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel wydania.

Przedmiotowa regulacja dotyczy przepisów poselskiego projektu ustawy Prawo spółdzielcze, który przewiduje wprowadzenie kompleksowej regulacji dotyczącej spółdzielni działających na terenie RP, w szczególności w zakresie trybu ich powstawania i rozwiązywania, praw i obowiązków jej członków, organów spółdzielni, zakresu ich działania, a także gospodarki i funduszy spółdzielni. Projekt zawiera również regulację dotyczącą szczególnych rodzajów spółdzielni m. in. rolniczych spółdzielni produkcyjnych, spółdzielni kółek rolniczych, spółdzielni pracy, rzemieślniczych oraz spółdzielni uczniowskich. Przedmiotem niniejszej autopoprawki jest wprowadzenie zmian mających na celu doprowadzenie do stanu zgodności przepisów projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej poprzez usunięcie art. 64 dotyczącego wyłączenia zastosowania art. 23(1) ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 1998, Nr 21, poz. 94 z późn. zm) w stosunku do łączących się spółdzielni pracy. Kolejną modyfikacją w projekcie ustawy jest usunięcie z treści art. 116 ust. 2 oraz będące konsekwencją tej modyfikacji - niezbędne zmiany w jednostkach redakcyjnych ww. przepisu. Wskutek ww. modyfikacji usunięciu ulega m. in. zapis dotyczący dopuszczalności zawierania z członkami spółdzielni następujących po sobie umów o pracę na czas oznaczony, w przypadku gdy względy gospodarki rynkowej lub sezonowy charakter działalności gospodarczej spółdzielni za tym przemawiają. Ostatnią z wprowadzonych zmian jest usunięcie z przepisów projektu ustawy art. 143 ust. 2 przewidującego obowiązek dyrektora szkoły lub placówki do nieodpłatnego udostępnienia w lokalu szkoły lub placówki miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej przez spółdzielnię uczniowską albo przydzielenia – w miarę możliwości - innego pomieszczenia z odpowiednim wyposażeniem, ogrzewaniem i oświetleniem. Wobec powyższego należy uznać, że nie zachodzą przesłanki przewidziane w art. 107 ust. 1 TFUE, wobec czego nie ma konieczności zgłaszania projektu ustawy do notyfikacji Komisji Europejskiej na podstawie art. 108 ust. 3 TFUE. Nie zachodzi również konieczność badania przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wpływu regulacji na wymianę handlową między państwami członkowskimi oraz potencjalnego zagrożenia zakłócenia konkurencji na rynku wewnętrznym.

Poprzez wprowadzenie powyższych zmian stan niezgodności z treścią przepisów prawa Unii Europejskiej zostaje usunięty.

2. Przewidywane skutki finansowe.

Przedmiotowe zmiany nie spowodują skutków finansowych w postaci obciążenia budżetu państwa, ani jednostek samorządu terytorialnego.

3. Oświadczenie o przeprowadzonych konsultacjach.

Projekt nie został poddany konsultacjom w myśl art. 34 ust. 3 Uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2012 r. poz. 32).

4. Przedmiotowa autopoprawka nie powoduje konieczności wydania aktów wykonawczych.

5. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej.

Przedmiot autopoprawki jest zgodny z przepisami prawa Unii Europejskiej, w szczególności z przepisami Dyrektywy 2001/23/WE oraz Dyrektywy 99/70/WE.

Warszawa, 23 listopada 2012 r.

BAS-WAPEiM-3078/12

Pani Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia prawna w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej
poselskiego projektu ustawy – Prawo spółdzielcze (przedstawiciel
wnioskodawców: poseł Marek Gos), w wersji uwzględniającej
autopoprawkę**

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2012 r. poz. 32, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

I. Przedmiot projektu ustawy

Poselski projekt ustawy – Prawo spółdzielcze przewiduje kompleksową regulację dotyczącą spółdzielni. Projekt definiuje pojęcie spółdzielni, reguluje tryb jej założenia, członkostwo w spółdzielni (jego powstanie i ustanie), prawa i obowiązki członków, określa organy spółdzielni, ich zadania i zasady działania. Projekt reguluje również gospodarke i fundusze spółdzielni, lustrację (w tym wymagania, jakie musi spełnić kandydat na lustratora i obowiązki lustratorów), przekształcenia organizacyjne spółdzielni (łączenie spółdzielni, podział spółdzielni, likwidację spółdzielni), upadłość i postępowanie naprawcze spółdzielni, związki spółdzielcze i Krajową Radę Spółdzielczą. Projekt zawiera również regulację dotyczącą szczególnych rodzajów spółdzielni – rolniczych spółdzielni produkcyjnych, spółdzielni kółek rolniczych i innych spółdzielni zajmujących się działalnością rolną, spółdzielni pracy, spółdzielni rzemieślniczych i spółdzielni uczniowskich, w tym przepisy dotyczące zatrudnienia członków spółdzielni i prowadzenia działalności gospodarczej przez spółdzielnie.

Projekt zawiera przepisy karne i przejściowe.

Projekt przewiduje uchylenie ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848, ze zm.) oraz zmiany w następujących ustawach:

- z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r. poz. 361),

- z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 74, poz. 397, ze zm.),
  - z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, ze zm.),
  - z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, ze zm.)
  - z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (Dz. U. Nr 119, poz. 1252, ze zm.),
  - z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz. U. Nr 100, poz. 1080, ze zm.),
  - z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. Nr 64, poz. 592, ze zm.).
- Ustawa ma wejść w życie 1 stycznia 2013 r.

II. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem

Przedmiot projektu ustawy nie jest objęty postanowieniami prawa Unii Europejskiej.

III. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Projekt ustawy nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

IV. Konkluzje

Poselski projekt ustawy – Prawo spółdzielcze, w wersji uwzględniającej autopoprawkę, nie jest objęty zakresem regulacji prawa Unii Europejskiej.

Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Zbigniew Wrona

Warszawa, 23 listopada 2012 r.

BAS-WAPEiM-3079/12

Pani Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy – Prawo spółdzielcze (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Marek Gos), w wersji uwzględniającej autopoprawkę, jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

Poselski projekt ustawy – Prawo spółdzielcze przewiduje kompleksową regulację dotyczącą spółdzielni. Projekt definiuje pojęcie spółdzielni, reguluje tryb jej założenia, członkostwo w spółdzielni (jego powstanie i ustanie), prawa i obowiązki członków, określa organy spółdzielni, ich zadania i zasady działania. Projekt reguluje również gospodarke i fundusze spółdzielni, lustrację (w tym wymagania, jakie musi spełnić kandydat na lustratora i obowiązki lustratorów), przekształcenia organizacyjne spółdzielni (łączenie spółdzielni, podział spółdzielni, likwidację spółdzielni), upadłość i postępowanie naprawcze spółdzielni, związki spółdzielcze i Krajową Radę Spółdzielczą. Projekt zawiera również regulację dotyczącą szczególnych rodzajów spółdzielni – rolniczych spółdzielni produkcyjnych, spółdzielni kółek rolniczych i innych spółdzielni zajmujących się działalnością rolną, spółdzielni pracy, spółdzielni rzemieślniczych i spółdzielni uczniowskich, w tym przepisy dotyczące zatrudnienia członków spółdzielni i prowadzenia działalności gospodarczej przez spółdzielnie.

Projekt nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Poselski projekt ustawy – Prawo spółdzielcze, w wersji uwzględniającej autopoprawkę, nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu.

Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Zbigniew Wrona

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
z dnia   2012 r.

w sprawie sposobu i czasu przechowywania ksiąg i dokumentów zlikwidowanych
spółdzielni oraz organizacji spółdzielczych.

Na podstawie art. 84 ustawy z dnia ..... r. - Prawo spółdzielcze (Dz. U. 2012 r. poz. .... w uzgodnieniu z ..... oraz w związku z art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz.U.2011.123.698 j.t) zarządza się, co następuje:

§ 1. Likwidator spółdzielni oraz organizacji spółdzielczych przechowuje i odpowiednio zabezpiecza księgi i dokumenty tych podmiotów, a po uporządkowaniu tej dokumentacji, stosownie do zasad klasyfikowania i kwalifikowania dokumentacji obowiązujących w danej spółdzielni oraz organizacji spółdzielczej, przekazuje:

1) dokumentację zaklasyfikowaną jako archiwalna - na odpłatne przechowywanie właściwej jednostce państwowej sieci archiwalnej wskazanej decyzją Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych,

2) dokumentację niearchiwalną, której okres przechowywania jeszcze nie upłynął - na odpłatne przechowywanie związkowi rewizyjnemu, w którym była zrzeszona spółdzielnia lub organizacja spółdzielcza, a jeżeli takiego związku nie ma lub w razie jego likwidacji na odpłatne przechowanie - Krajowej Radzie Spółdzielczej

3) dokumentację niearchiwalną, której okres przechowywania w likwidowanej spółdzielni oraz organizacji spółdzielczej już upłynął - na makulaturę .

§ 2. Dokumentację, o której mowa w § 1 pkt 2 likwidator może również przekazać na odpłatne przechowanie wskazanej przez Krajową Radę Spółdzielczą spółdzielni albo organizacji spółdzielczej, która przejęła składniki majątku zlikwidowanej spółdzielni lub związku albo innej spółdzielni lub organizacji spółdzielczej, a także Stowarzyszeniu Archiwistów Polskich.

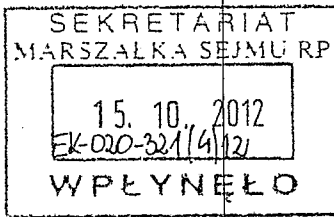
§ 3. Środki finansowe na zabezpieczenie dokumentacji stanowią koszty prowadzenia likwidacji, o których mowa w art. 79 § 1 pkt. 1 ustawy – Prawo spółdzielcze i są zaspakajane w pierwszej kolejności z majątku likwidowanej spółdzielni. Likwidator zapewnia w planie likwidacji odpowiednie środki na ten cel.

§ 4. W przypadku stwierdzenia przez likwidatora lub syndyka masy upadłości niemożności zapewnienia środków na koszty przechowywania dokumentacji spółdzielni i organizacji spółdzielczej, sąd rejestrowy działając na wniosek likwidatora lub syndyka masy upadłości wskazuje podmiot inny niż wymieniony w § 1 i § 2 niniejszego artykułu obowiązany do przejęcia tej dokumentacji. W razie braku podmiotu zobowiązanego do przejęcia dokumentacji, przekazuje się ją do archiwum państwowego właściwego miejscowo lub wskazanego przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych. Przed wydaniem postanowienia sąd zasięga opinii naczelnika urzędu skarbowego właściwego miejscowo dla siedziby przedsiębiorcy o jego stanie majątkowym. W sprawie kosztów przechowywania dokumentacji spółdzielni i organizacji spółdzielczych przejętej przez archiwum państwowe zgodnie z niniejszym przepisem stosuje się odpowiednio art. 51 p ust. 7 – 9 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach.

§ 5. Przekazywanie dokumentacji, o której mowa w § 1 pkt 1 i 2 oraz w § 2, odbywa się na podstawie spisu zdawczo-odbiorczego oraz w oparciu o umowę przechowania, która powinna być zawarta do końca okresu przechowywania dokumentacji. W wypadku, o którym mowa w § 1 pkt 2 i w § 2 jeden egzemplarz spisu zdawczo-odbiorczego dokumentacji likwidator przekazuje Krajowej Radzie Spółdzielczej.

§ 6. Likwidator spółdzielni lub organizacji spółdzielczej zwraca się do archiwum państwowego, właściwego w myśl przepisów o porządkowaniu oraz trybie przekazywania materiałów archiwalnych do archiwów państwowych, o ustalenie, czy likwidowany podmiot wytwarzał materiały archiwalne, a w razie pozytywnej odpowiedzi przedstawia temu archiwum spis dokumentacji proponowanej do zakwalifikowania jako materiały archiwalne wchodzące do państwowego zasobu archiwalnego.

§ 7. Traci moc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 4 kwietnia 1995 r. w sprawie sposobu i czasu przechowywania dokumentacji zlikwidowanych organizacji spółdzielczych (Dz.U.1995.47.248)

Decyzja
Prezydium KK
nr 171/12

ws. opinii o poselskim projekcie ustawy *Prawo Spółdzielcze*

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” przedstawia następujące uwagi do projektu ustawy *Prawo Spółdzielcze*:

1. Art. 6 § 1 projektu stanowi, że spółdzielnia liczy co najmniej pięciu członków. Prezydium nie widzi uzasadnienia do zmiany minimalnej liczby członków spółdzielni (z dziesięciu do pięciu).
2. W art. 11 uregulowano odpowiedzialność członka spółdzielni za straty spółdzielni. Zgodnie z brzmieniem art. 11 ust. 1 członek uczestniczy w stratach spółdzielni do wysokości objętych udziałów. Moment objęcia udziału uregulowany jest w art. 10 § 3 projektu. Zgodnie z przywołanym przepisem objęcie udziału następuje z chwilą dokonania wpłaty na udział. Rodzaje udziałów obejmowanych przez członków spółdzielni uregulowane są w art. 10 § 1. Przepis ten wyróżnia istnienie w spółdzielni udziałów obowiązkowych i udziałów fakultatywnych. Z treści wskazanych przepisów wynika, iż projekt zakłada odpowiedzialność zarówno z objętych udziałów obowiązkowych jak i z objętych udziałów fakultatywnych. Przy takiej konstrukcji odpowiedzialności członków spółdzielni za straty spółdzielni, członkowie nie będą skłonni deklarować udziałów fakultatywnych a tym samym wspierać rozwoju spółdzielni zwłaszcza, iż zgodnie z art. 29 § 4 projektu członek spółdzielni ma jeden głos bez względu na liczbę posiadanych udziałów.
3. Art. 17 § 1 projektu kwestię wysokości i terminu wniesienia wpisowego pozostawia do regulacji Statutu spółdzielni. Taka regulacja umożliwia ustalanie w statutach wpisowego na wysokości tak wysokiej, iż nie możliwej do spełnienia dla potencjalnego nowego członka. Ponieważ kwota wpisowego nie ulega zwrotowi, nie powinna ona być nadmiernie zawyżona. Ustawa powinna określać maksymalną kwotę wpisowego, ustaloną w odniesieniu np. do przeciętnego czy najniższego wynagrodzenia.

4. Art. 28 § 2 stanowiący, iż *czynność prawna dokonana bez zgody właściwego organu spółdzielni, wymaganej wyłącznie przez statut jest ważna, jednakże nie wyklucza to odpowiedzialności osób dokonujących czynności za szkodę wyrządzoną spółdzielni* może stwarzać pole do nadużyć i obchodzenia prawa. Dlatego przepis ten powinien zostać zmieniony w ten sposób, aby wprowadzić termin np. dwóch miesięcy od dnia dokonania czynności prawnej, w którym właściwy organ może uchwałą konwalidować dokonaną czynność prawną. Po bezskutecznym upływie terminu czynność jest nieważna. Skoro statut nakazuje w określonych przypadkach uzyskanie uchwały odpowiedniego organu spółdzielni to należy wprowadzić taki mechanizm, który umożliwi uzyskanie tej uchwały w odpowiednim terminie również po dokonaniu czynności. Nie można jednak w ustawie uregulować mechanizmu zachęcającego do omijania przepisów statutu. Z tych względów zmiana jest konieczna i uzasadniona.
5. W art. 32 § 2 uregulowane są zasady głosowania na walnym zebraniu członków. Przepis ten przewiduje możliwość ważnego przeprowadzenia głosowania i podjęcia ważnej uchwały niezależnie od liczby obecnych członków uprawnionych do głosowania, chyba że ustawa lub statut stanowi inaczej. Sprawy rozpatrywane i uchwalane przez organ spółdzielni, którym jest walne zgromadzenie członków są sprawami zbyt wielkiej wagi, aby kwestie quorum pozostawić do regulacji statutu. Do podejmowania uchwał przez walne zgromadzenie członków należy zastosować analogiczne zasady jakie mają zastosowanie do głosowań innego organu spółdzielni, jakim jest rada nadzorcza. Zgodnie z art. 39 § 7 projektu rada podejmuje uchwały, jeżeli na posiedzeniu jest obecna co najmniej połowa jej członków a wszyscy członkowie zostali zaproszeni. Dlatego proponujemy art. 32 § 2 nadać następujące brzmienie: „Walne zgromadzenie podejmuje uchwały zwykłą większością głosów, chyba że ustawa lub statut stanowią inaczej, w obecności co najmniej połowy obecnych uprawnionych do głosowania członków spółdzielni.”
6. W art. 58 § 2 pkt. 1 wskazane jest, iż nadwyżka bilansowa może podlegać podziałowi między członków zgodnie ze statutem, w szczególności stosownie do transakcji członka ze spółdzielnią. Jednocześnie w ustawie brak wskazania co należy rozumieć przez „transakcję członka ze spółdzielnią”. Z analizy językowej nie można wydedukować co ustawodawca miał na myśli.

7. Związek negatywnie ocenia zawarte w art. 64 projektu wyłączenie zastosowania przepisów art. 23¹ k.p. w odniesieniu do członków spółdzielni przejmowanej. Rozwiązania szczególne zawarte w art. 63 projektu nie regulują w sposób wystarczający kwestii związanych w trwałością stosunku pracy członków spółdzielni przejmowanej. Z tych względów odpowiednie stosowanie przepisu art. 23¹ k.p. jest konieczne i uzasadnione.
8. Proponujemy wykreślenie § 2 art. 116. W art. 116 § 2 projektu proponuje się wprowadzenie możliwości zawierania umów o pracę na czas określony z członkami spółdzielni, jeżeli względy gospodarki rynkowej lub sezonowy charakter działalności tego wymagają. Wielokrotne zawieranie takiej umowy nie ma powodować przekształcenia tej umowy w umowę na czas nieokreślony. Ustalenie warunków pracy w powyższy sposób w znacznym zakresie odbiega na niekorzyść członków spółdzielni od zasad nawiązywania stosunku pracy uregulowanych w kodeksie pracy. Przepisy zawarte w art. 119 projektu zawierają wystarczające mechanizmy umożliwiające w sposób elastyczny dostosowywanie poziomu zatrudnienia w spółdzielni pracy w zależności od gospodarczej konieczności. Z powyższego względu należy uznać, iż zawarta w art. 116 projektu propozycja kształtowania poziomu zatrudnienia w spółdzielni pracy jest zbędna i nie znajdująca uzasadnienia w świetle zasad funkcjonowania spółdzielni, w szczególności wobec finansowej partycypacji członków spółdzielni w działaniach spółdzielni oraz ponoszenia przez nich ryzyka gospodarczego działania spółdzielni poprzez ponoszenie odpowiedzialności za straty spółdzielni do wysokości objętych udziałów. Wprowadzenie w życie art. 116 § 2 w proponowanym przez projektodawcę brzmieniu będzie stanowiło źródło nadużyć nie przyczyniając się do poprawy działalności spółdzielni.
9. Przepis art. 119 zawiera upoważnienia do skracania czasu pracy i zmniejszania wynagrodzenia członków spółdzielni bez wypowiedzenia warunków pracy i płacy, na podstawie uchwały rady nadzorczej. Ze względu na szczególny charakter uchwały, która ma stanowić podstawę znacznej ingerencji w prawa pracownicze członków spółdzielni, zasadnym jest aby uchwała ta podejmowana była przez walne zgromadzenie spółdzielni a nie przez radę nadzorczą spółdzielni. W art. 119, w pierwszym zdaniu, wyraz „rada” proponuje się zastąpić wyrażeniem „walne zgromadzenie”.

10. Art. 121 § 2 stanowi, iż spółdzielnia może rozwiązać z członkiem spółdzielczą umowę o pracę bez wypowiedzenia wyłącznie z przyczyn uzasadniających zgodnie z Kodeksem pracy takie rozwiązanie umowy o pracę bez winy pracownika. NSZZ „Solidarność” nie widzi uzasadnienia dla ustalania możliwości rozwiązania spółdzielczej umowy o pracę bez wypowiedzenia z przyczyn nie zawinionych przez pracownika. Przepis Art. 121 § 2 powinien przyjąć brzmienie: „Spółdzielnia może rozwiązać z członkiem spółdzielczą umowę o pracę bez wypowiedzenia wyłącznie z przyczyn uzasadniających zgodnie z Kodeksem pracy takie rozwiązanie umowy o pracę z winy pracownika.
11. Jednocześnie pozytywnie należy ocenić przedstawione w projekcie propozycje zmierzające do cofnięcia niekorzystnych zmian wprowadzonych do obecnej ustawy Prawo Spółdzielcze ustawą z dnia 25 marca 2011 r. o ograniczaniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców. Należy tu wskazać przede wszystkim na pominięcie w opiniowanym projekcie możliwości przekształcania spółdzielni pracy w spółki prawa handlowego oraz dopuszczalność nieograniczonego zatrudniania członków spółdzielni na podstawie umów o pracę.

Zakopane, 6 października 2012 r.

Prezydium KK

NSZZ „Solidarność”

Wzrost: 170 cm
Ciężar ciała: 70 kg

2012.10.06

KRAJOWA RADA SPÓŁDZIELCZA

NACZELNY ORGAN SAMORZĄDU SPÓŁDZIELCZEGO

00-013 Warszawa, ul. Jasna 1, Skrytka pocztowa 16
e-mail: krs@krs.org.pl, http://www.krs.org.pl

tel. +48 22/596-43-00, +48 22/596-45-00
tel./fax +48 22/827-43-21

Warszawa, dnia 22 października 2012 r.

SEKRETARIAT SZEFA KS

L.dz. *EK-321*

Pan

Data wpływu *12.11.2012*

Lech Czapia

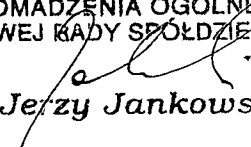
Szef Kancelarii Sejmu

Krajowa Rada Spółdzielcza jako naczelny organ samorządu spółdzielczego, do zadań którego należy opiniowanie aktów prawnych dotyczących spółdzielczości, w związku z zamieszczeniem na stronach internetowych Sejmu RP zgłoszonego w dniu 25 lipca 2012 r. przez posłów Polskiego Stronnictwa Ludowego projektu ustawy Prawo spółdzielcze, któremu jeszcze nie został nadany bieg (nie został nadany nr druku) przedstawia następujące uwagi do zgłoszonego projektu.

1. Do art. 3 ust. 4 – należy skreślić ten ustęp. Przepis reguluje problematykę składu zarządu spółdzielni i jest tożsamy z przepisem art. 44 ust. 1 projektu ustawy. Nie ma uzasadnienia dla powtarzania jednobrzmiącej regulacji w dwóch odrębnych artykułach ustawy. Zasadne jest uregulowanie możliwości kształtowania składu zarządu w rozdziale poświęconym działalności zarządu spółdzielni.
2. Do art. 157 - po ustępie 3 dodać ust. 3a w brzmieniu:
„3a. Członkami związku spółdzielczego o zasięgu krajowym mogą być także inne związki spółdzielcze.”;
3. Do art. 158 ust. 2 – wyraz „Rejestru” zastąpić wyrazami „Krajowego Rejestru Sądowego”;
4. Do art. 158 ust. 4 pkt. 5 – pkt. otrzymuje brzmienie:
„5) zasady i tryb wybierania i odwoływania członków organów związku oraz zwoływanie organów związku i podejmowanie przez nie uchwał z możliwością wprowadzenia zasady, że w składzie delegatów na zjazd oraz w składzie rady znajduje się nie mniej niż 50% nieetatowych działaczy spółdzielni, a w związkach spółdzielczości pracy nie mniej niż 50% członków niebędących członkami zarządu.”;
5. Do art. 158 – po ustępie 4 dodaje się ustęp 5 w brzmieniu:
„5. Statut związku nie może zastrzegać dla organów związku uprawnień stanowiących i nadzorczych wobec zrzeszonych spółdzielni, z wyjątkiem określonych w niniejszej ustawie.”.

6. Do art. 159 – ustęp 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Prawo przeprowadzenia lustracji nadaje związkowi spółdzielczemu, na jego wniosek, Krajowa Rada Spółdzielcza po stwierdzeniu, że związek spełnia warunki określone przez Zgromadzenie Ogólne.”
7. Do art. 159 – ustęp 2 skreślić,
8. Do art. 161 – ustęp 1 skreślić,
9. Do art. 161 – ustęp 2 otrzymuje brzmienie:
„2. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym rozdziale stosuje się odpowiednio przepisy Tytułu I-III z wyjątkiem art. 22 ust. 1, ust. 3 pkt. 2 i ust. 4-6, art. 25, 37 i 38, art. 57-59 oraz przepisy ustawy dotyczące udziałów i wkładów. Przepisy art. 34-36 stosuje się odpowiednio również do uchwał rady związku.”;
10. Do art. 169 ust. 1 – po pkt. 4 dodaje się pkt. 4a w brzmieniu:
„4a. określenie warunków, jakie powinien spełniać związek spółdzielczy występujący o przyznanie prawa do przeprowadzania lustracji.”.
11. Po art. 190 dodaje się art. 190a w brzmieniu:
„190a. Przepisy art. 157 ust. 2 i 3 oraz art. 159 stosuje się do związków spółdzielczych założonych po dniu wejścia w życie ustawy.”

PRZEWODNICZĄCY
ZGROMADZENIA OGÓLNEGO
KRAJOWEJ RADY SPÓŁDZIELCZEJ

dr Jerzy Jankowski

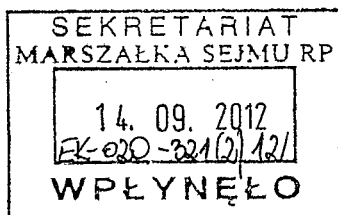

Prezes Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów
Małgorzata Krasnodębska - Tomkiel

DDO-500-8(2)/12/AH

Warszawa, 13 września 2012 r.

Pan
Cezary Grabarczyk
Wicemarszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

W odpowiedzi na pismo z dnia 3 września 2012 r. (GMS-WP-17-³²31/12), zawierające wniosek o wydanie opinii do poselskiego projektu ustawy Prawo spółdzielcze, uprzejmie informuję, iż w dniu dzisiejszym została wydana opinia Nr 7/2012/P/AH, którą przekazuję w załączeniu.

Z poważaniem,

Zał. Opinia Nr 7 /2012/P/AH

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
MAŁGORZATA KRASNODĘBSKA-TOMKIEL

DDO – 500 – 8(2)/ 2012/AH

Warszawa, dnia 13 września 2012 r.

Opinia Nr 7 /2012/P/AH

do projektu ustawy Prawo spółdzielcze

Pismem z dnia 3 września 2012 r. (GMS-WP-17-31/12) Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej wystąpił z wnioskiem o wydanie opinii do projektu ustawy Prawo spółdzielcze (dalej: projekt ustawy). Działając na podstawie art. 12 ust. 1 oraz art. 16a ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej¹ (dalej: ustawa o pomocy publicznej), stwierdzam co następuje.

I. Opis projektu ustawy

Projekt ustawy reguluje kwestie dotyczące zakładania, organizacji i działalności spółdzielni. Określa on prawa i obowiązki członków spółdzielni, zasady działania jej organów, gospodarkę, lustrację i przekształcenia organizacyjne, a także zawiera przepisy szczególnie, dotyczące działalności niektórych rodzajów spółdzielni.

Zgodnie z projektem ustawy, spółdzielnia jest samorządnym i niezależnym zrzeszeniem, którego celem jest dążenie do podniesienia poziomu życia członków i ich rodzin poprzez prowadzenie działalności gospodarczej przy osobistym lub majątkowym współdziałaniu członków, przy czym działalność gospodarcza spółdzielni może mieć charakter niezarobkowy. Jednocześnie art. 1 § 5 projektu ustawy przewiduje, że jeżeli spółdzielnia prowadzi działalność społecznie użyteczną, a jej działalność gospodarcza ma charakter niezarobkowy, to może być organizacją pożytku publicznego w rozumieniu przepisów o działalności pożytku publicznego.

Ponadto w art. 143 § 2 projektu ustawy zawarto zapis zobowiązujący dyrektora szkoły lub placówki do udostępnienia nieodpłatnie w lokalu szkoły lub placówki miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej przez spółdzielnię uczniowską.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404 ze zm.

II. Kryteria kwalifikacji wsparcia jako pomoc publiczna

Zgodnie z art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), „z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w Traktatach, wszelka pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiejkolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi”.

Oznacza to, iż wsparcie dla przedsiębiorstwa podlega przepisom dotyczącym pomocy publicznej, o ile jednocześnie spełnione są następujące przesłanki:

- udzielane jest ono przez państwo lub ze środków państwowych,
- przedsiębiorstwo uzyskuje przysporzenie na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku,
- ma charakter selektywny (uprzywilejowuje określone przedsiębiorstwo lub przedsiębiorstwa albo produkcję określonych towarów),
- grozi zakłóceniem lub zakłóca konkurencję oraz wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi UE.

Należy zauważyć, iż przywołane przepisy TFUE mają zastosowanie do przedsiębiorstw. Dla potrzeb stosowania przepisów o pomocy publicznej wiążące jest pojęcie przedsiębiorstwa w rozumieniu prawa unijnego², doprecyzowane praktyką decyzyjną Komisji Europejskiej oraz orzecnictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) i Sądu (dawniej Sądu Pierwszej Instancji). Za przedsiębiorstwo uważa się podmiot prowadzący działalność gospodarczą, niezależnie od jego formy organizacyjnej i prawnej, czy źródeł finansowania³. Bez znaczenia jest również, czy podmiot ten będzie działał w celu osiągnięcia zysku⁴. Jednocześnie, za działalność gospodarczą uznaje się oferowanie dóbr i usług na rynku⁵. Nie ma zatem znaczenia, czy dany podmiot w świetle prawa krajowego jest uznawany za przedsiębiorcę oraz jak kwalifikowana jest jego działalność. Przedsiębiorstwem może być zarówno osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą, spółka prawa handlowego, spółka cywilna, przedsiębiorstwo państwowe, ale również stowarzyszenie, fundacja, zakład budżetowy czy nawet organ administracji publicznej, jeżeli prowadzą działalność gospodarczą w rozumieniu prawa unijnego.

Wobec powyższego należy stwierdzić, iż spółdzielnia – ze względu na charakter działalności – może być uznana za przedsiębiorstwo w rozumieniu prawa unijnego i w tym kontekście może podlegać przepisom o pomocy publicznej, przy czym nie ma znaczenia fakt, czy działalność prowadzona przez spółdzielnię ma charakter zarobkowy, czy niezarobkowy.

² Art. 1 załącznika I do rozporządzenia Komisji (WE) Nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 TWE (Dz. Urz. UE L 214 z 9 sierpnia 2008 r.).

³ Orzeczenie TSUE z dnia 23 kwietnia 1991 r. w sprawie C-41/90 Höfner i Elser v. Macrotron GmbH.

⁴ Orzeczenie TSUE z dnia 21 września 1999 r. w sprawie Albany C-67/96.

⁵ Orzeczenie TSUE z dnia 18 czerwca 1998 r. w sprawie C-35/96 Komisja v. Włochy.

III. Zwolnienia, ulgi i ułatwienia dla spółdzielni jako organizacji pożytku publicznego i ich ocena z punktu widzenia przepisów o pomocy publicznej

Z art. 1 § 5 projektu ustawy wynika, iż spółdzielnia może być organizacją pożytku publicznego. Oznacza to, iż spółdzielnie posiadające taki status będą mogły korzystać ze zwolnień podatkowych i zwolnień od opłat skarbowych i sądowych, przewidzianych w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁶. Zgodnie z art. 24 ust. 2 ww. ustawy o działalności pożytku publicznego, spółdzielnia będąca organizacją pożytku publicznego będzie mogła również skorzystać z przewidzianej w art. 37 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami⁷, możliwości bezprzetargowego nabycia prawa użytkowania wieczystego nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego oraz uzyskania bonifikaty od opłaty za użytkowanie wieczyste, przewidzianej w art. 73 ust. 3 ww. ustawy o gospodarce nieruchomościami. Ponadto organizacje te będą mogły otrzymywać środki finansowe pochodzące z 1 % podatku dochodowego od osób fizycznych na podstawie art. 27 ustawy o działalności pożytku publicznego. W kontekście powyższych wyjaśnień, dotyczących pomocy publicznej, pragnę zauważyć, iż ww. zwolnienia i środki finansowe, a także preferencyjne nabycie prawa użytkowania nieruchomości i korzystanie z bonifikaty, mogą stanowić w świetle przepisów unijnych pomoc publiczną dla spółdzielni.

W odniesieniu do zwolnień z podatków i opłat, przewidzianych w ustawie o działalności pożytku publicznego oraz bonifikaty od opłaty za użytkowanie wieczyste, o której mowa w ustawie o gospodarce nieruchomościami, należy zwrócić uwagę, iż ww. zwolnienia i bonifikata dotyczą środków publicznych (następuje uszczuplenie środków należnych organom publicznym). Mają one też charakter selektywny, ponieważ dotyczą jedynie niektórych przedsiębiorstw (w omawianym przypadku organizacji pożytku publicznego, w tym spółdzielni). Kryterium selektywności jest bezpośrednio powiązane z pojęciem korzyści, które definiuje się jako wsparcie przedsiębiorstwa, jakiego nie otrzymałoby w normalnych warunkach rynkowych⁸. W przedmiotowej sytuacji osiągnięcie korzyści przez spółdzielnię będzie polegało na zwolnieniu z obowiązku uiszczenia podatków i opłat, które spółdzielnia normalnie musiałaby zapłacić lub uzyskaniu bonifikaty od opłaty za użytkowanie wieczyste. Dokonując oceny przesłanki zakłócenia lub groźby zakłócenia konkurencji oraz wpływu na unijną wymianę handlową między państwami członkowskimi należy zauważyć, iż w ocenie jej spełnienia uwzględnia się zarówno faktyczne zakłócenie istniejącej konkurencji, jak i zakłócenie w zakresie konkurencji potencjalnej (np. dany środek pomocy skutkować będzie istotnymi trudnościami w wejściu na rynek dla przedsiębiorstw, które zechcą w nim uczestniczyć). Jeśli pomoc wzmacnia pozycję przedsiębiorstwa w porównaniu do innych przedsiębiorstw konkurujących w handlu wewnętrznym, uznać należy, że handel ten został naruszony przez tę pomoc. Stosunkowo niewielkie znaczenie i wielkość pomocy lub stosunkowo nieduży rozmiar przedsiębiorstwa z niej korzystającego nie wykluczają *a priori* ewentualnego wpływu pomocy na wymianę handlową. Ponadto, pomoc mająca na celu uwolnienie przedsiębiorstwa od kosztów, które musi ono ponosić w ramach zwykłego zarządu lub działalności, zakłóca, co do zasady, warunki konkurencji⁹.

Odnosząc się do zwolnienia z podatków i opłat oraz bonifikaty dla spółdzielni, posiadających status organizacji pożytku publicznego, należy rozważyć, czy będą one miały wpływ na wymianę handlową wewnątrz UE. W ocenie UOKIK należy przyjąć, że spółdzielnie mogą prowadzić różne rodzaje działalności gospodarczej i niegospodarczej, w tym o charakterze

⁶ Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zm.

⁷ Dz. U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.

⁸ Orzeczenie Sądu z dnia 13 września 2006 r. w sprawie T-210/02.

⁹ Orzeczenie TSUE z dnia 19 września 2000 r. w sprawie C-156/98 Niemcy v. Komisja.

zarobkowym i niezarobkowym. Niektóre ze spółdzielni (spółdzielnie inwalidów, socjalne) obok prowadzenia działalności gospodarczej umożliwiają swym członkom resocjalizację czy przeciwdziałają wykluczeniu społecznemu. Jednakże przedmiotem działalności spółdzielni posiadającej status organizacji pożytku publicznego może być również, np. organizacja wypoczynku dzieci i młodzieży, czy turystyka. Świadczenie tych usług ma charakter typowo komercyjny, a na rynku działa wiele podmiotów oferujących podobne usługi.

W tym kontekście należy stwierdzić, że spółdzielnie, co do zasady, mogą być przedsiębiorstwami w rozumieniu przepisów unijnych, natomiast trudno jednoznacznie przesądzić, czy wsparcie ich działalności będzie miało wpływ w każdym przypadku na wymianę handlową wewnątrz UE.

Należy zauważyć, iż zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (np. orzeczenie w sprawie C-75/97 Belgia przeciwko Komisji Europejskiej lub orzeczenie w sprawie T-298/97 Alzetta Mauro i inni przeciwko Komisji Europejskiej), w przypadku programów pomocowych, które mają charakter generalny, w celu stwierdzenia, iż pomoc udzielana w ramach takiego programu ma wpływ na handel, wystarczające jest, aby w wyniku oceny *ex ante* w sposób uzasadniony wykazać, że efekt taki może się pojawić. W rozpatrywanym przypadku, przede wszystkim ze względu na otwarty katalog potencjalnych beneficjentów pomocy, nie można *ex ante* wykluczyć, że w każdej sytuacji nie zostanie spełniona przesłanka zakłócenia lub groźby zakłócenia konkurencji oraz wpływu na wymianę handlową pomiędzy państwami członkowskimi UE. Należy ponadto podkreślić, iż Komisja Europejska co do zasady uznaje, iż przesłanka ta jest spełniona (w przypadku gdy spełnione są przesłanki wskazane w pkt 1-3), a obalenie tego domniemania wymaga przedstawienia szczegółowego uzasadnienia.

Biorąc powyższe pod uwagę należy zatem stwierdzić, iż pomoc w formie zwolnienia z podatków i opłat oraz bonifikaty, przewidziana dla spółdzielni (poprzez umożliwienie im posiadania statusu organizacji pożytku publicznego) powinna być udzielana z uwzględnieniem przepisów o pomocy publicznej.

Natomiast w odniesieniu do środków finansowych stanowiących 1 % przekazywanego przez podatników podatku dochodowego należy zauważyć, iż pochodzą one od osób fizycznych. Środki te stanowią element obowiązkowego systemu podatkowego skonstruowanego przez państwo. Poprzez odpowiedni mechanizm ich poboru i dystrybucji wpływają one wprawdzie do budżetu państwa lecz następnie zostają przekazane określonej organizacji pożytku publicznego. Decyzja o ich przeznaczeniu dla konkretnej organizacji jest podejmowana nie przez państwo lecz przez podatnika. Oznacza to, że państwo nie może w pełnym zakresie dysponować tymi środkami, ani też „zatwierdzić” przyznania wsparcia konkretnemu podmiotowi będącemu organizacją pożytku publicznego. Dlatego też, w ocenie UOKiK, wsparcie przekazywane przez podatników organizacjom pożytku publicznego, w tym spółdzielniom, w formie 1 % podatku dochodowego od osób fizycznych, nie stanowi pomocy publicznej.

IV. Nieodpłatne przekazanie spółdzielni uczniowskiej miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej i jego ocena z punktu widzenia przepisów o pomocy publicznej

Należy zwrócić uwagę, że celem działalności spółdzielni uczniowskiej jest popularyzacja idei i wiedzy o spółdzielczości, kształtowanie umiejętności życia i działania w zbiorowości

społecznej, rozwijanie u uczniów cech zaradności i przedsiębiorczości oraz przygotowania ich do życia obywatelskiego w warunkach demokracji. Przedmiotem działalności spółdzielni jest m. in. propagowanie idei i zasad spółdzielczych w środowisku szkolnym i lokalnym oraz podejmowanie (na zasadach komercyjnych lub społecznych) działań na rzecz ekologii i środowiska lokalnego. Spółdzielnia może również podejmować działalność o charakterze gospodarczym, np. nabywać i wytwarzać oraz sprzedawać na terenie szkoły artykuły służące zaspokajaniu potrzeb uczniów i pracowników szkoły, świadczyć usługi na rzecz szkoły i osób trzecich, uprawiać rośliny, zbierać i sprzedawać runo leśne i surowce wtórne, organizować różnego rodzaju imprezy.

W odniesieniu do nieodpłatnego przekazania spółdzielni uczniowskiej miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej, analizując charakter działalności prowadzonej przez spółdzielnię uczniowską należy przyjąć, iż przedsięwzięcia polegające na sprzedaży produktów wytworzonych przez uczniów w ramach zajęć praktycznych w szkole czy przyborów szkolnych oraz artykułów spożywczych oferowanych w sklepiku szkolnym będą miały charakter wyłącznie lokalny. Ponadto, przy założeniu, że wygenerowany dochód będzie przekazywany na działalność spółdzielni uczniowskiej, można przyjąć, iż działalność gospodarcza spółdzielni nie jest jej głównym celem (stanowi ona swego rodzaju „element dodatkowy” w ramach kształtowania u młodzieży postaw przedsiębiorczości, zaradności i umiejętności życia w zbiorowości społecznej). W takim przypadku, biorąc pod uwagę podstawowy cel funkcjonowania spółdzielni uczniowskiej, jakim jest popularyzacja idei i wiedzy o spółdzielczości oraz propagowanie przedsiębiorczości i zaradności życiowej, można przyjąć, iż wszelka działalność gospodarcza, związana z głównym celem spółdzielni, ma jedynie charakter podrzędny względem niego, a jej zakres determinuje wyłącznie realizacja celów spółdzielni, a nie chęć uzyskania dochodu przez dany podmiot.

Analogiczne stanowisko zajęła Komisja Europejska w swojej decyzji N 558/2005 – Wsparcie dla zakładów aktywności zawodowej. Komisja Europejska stwierdziła w niej, iż pomoc przeznaczona na pokrycie kosztów utworzenia i funkcjonowania zakładów aktywności zawodowej, powstających w celu zatrudniania i rehabilitacji osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, nie stanowi pomocy publicznej w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, mimo iż zatrudnione w zakładach osoby niepełnosprawne wytwarzają towary (wyroby rękodzieła artystycznego, produkują miód itp) i świadczą różnego rodzaju usługi, oferowane później na rynku (przede wszystkim lokalnym). Komisja uznała, iż działalność taka stanowi podrzędną działalność gospodarczą względem celu głównego, jakim jest rehabilitacja i integracja społeczna niepełnosprawnych oraz zapewnienie im możliwości zatrudnienia, w związku z czym, nie podlega regułom konkurencji, w tym pomocy publicznej.

W przedmiotowym przypadku można przyjąć analogiczne argumenty, iż działalność gospodarcza spółdzielni uczniowskiej, prowadzonej przez uczniów, którzy oferują swoje produkty i usługi głównie na terenie szkoły lub wśród lokalnej społeczności, a uzyskany dochód przeznaczany jest na działalność spółdzielni, stanowi jedynie podrzędną działalność względem działalności głównej, jaką jest edukacja dzieci i młodzieży w zakresie przedsiębiorczości oraz życia i działania w społeczności. W związku z powyższym, w ocenie UOKiK, pomoc przewidziana w ustawie o działalności pożytku publicznego oraz w przedmiotowym projekcie ustawy (w formie nieodpłatnego przekazania miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej) w stosunku do spółdzielni uczniowskich nie będzie stanowiła podstawy do udzielania pomocy publicznej w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.

V. W zakresie zapewnienia zgodności przedmiotowej pomocy oraz obowiązku jej notyfikacji Komisji Europejskiej w trybie art. 108 ust. 3 TFUE, proponuję rozważyć następujące trzy rozwiązania.

a) zwolnienia oraz bonifikata mogłyby być udzielane jako pomoc de minimis zgodnie z przepisami rozporządzenia Komisji (WE) Nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy de minimis¹⁰. Wartość pomocy de minimis dla jednego podmiotu w ciągu trzech lat podatkowych, bez względu na podstawę prawną jej udzielania, formę oraz źródło pochodzenia, nie może przekroczyć kwoty 200 tys. euro. Pomoc taka nie podlega notyfikacji Komisji Europejskiej w trybie art. 108 ust. 3 TFUE. Należałoby przy tym oszacować, czy pomoc dla jednego podmiotu nie przekroczy w ciągu trzech kolejnych lat kwoty 200 tys. euro. Jeśli taka sytuacja nie wystąpi, wówczas w projekcie ustawy należałoby wprowadzić przepisy określające, iż zwolnienia oraz bonifikata będą udzielane zgodnie z ww. rozporządzeniem Komisji (WE) Nr 1998/2006 oraz odpowiednie mechanizmy jej kontroli. W celu zapewnienia właściwego zastosowania przepisów ww. rozporządzenia zwolnienia i bonifikata musiałyby być udzielane na wniosek, a nie automatycznie, jak obecnie przewiduje projekt ustawy. Udzielanie pomocy de minimis wiąże się między innymi z obowiązkiem wydania przez organ udzielający pomocy zaświadczenia o pomocy de minimis (art. 5 ust. 3 ustawy o pomocy publicznej). W takim przypadku projekt ustawy nie podlegałby notyfikacji Komisji Europejskiej.

b) zwolnienia oraz bonifikata mogłyby być udzielane na zasadach określonych w projekcie ustawy, jeżeli Komisja Europejska wydałaby decyzję uznającą je za zgodne z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c TFUE. Przepis ten stanowi, iż „za zgodną z rynkiem wewnętrznym może zostać uznana pomoc przeznaczona na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem.” Projekt ustawy, w zakresie, w jakim dotyczy zwolnień i bonifikat dla spółdzielni, będących organizacjami pożytku publicznego, podlegałby notyfikacji Komisji Europejskiej. Biorąc pod uwagę konieczność uzasadnienia Komisji Europejskiej, że planowana pomoc jest zgodna z rynkiem wewnętrznym, należałoby przedstawić argumenty przemawiające za tym, że jest ona:

- **niezbędna** (spełnia tzw. efekt zachęty) – należy wykazać, że udzielenie projektowanej pomocy zachęci przedsiębiorstwo do planowanego działania, którego – bez udziału tej pomocy – nie podjęłoby wcale lub podjęłoby, ale w mniejszym zakresie bądź na mniejszą skalę. Pomoc nie może być udzielona w sytuacji, gdy beneficjent byłby w stanie zrealizować projekt będący przedmiotem wsparcia z własnych środków, w istniejących warunkach rynkowych.
- **proporcjonalna** – pomoc w planowanej wysokości nie jest nadmierna, tzn. udzielenie pomocy w mniejszej wysokości uniemożliwiłoby przedsiębiorstwu realizację przedsięwzięcia.
- **nie zakłóca konkurencji** i nie wpływa na unijną wymianę handlową w stopniu sprzecznym z interesem unijnym, tzn. negatywny wpływ udzielenia pomocy na konkurencję jest co najmniej równoważony pozytywnym wpływem realizacji wspieranego zadania na gospodarkę regionu.

W kontekście ewentualnej notyfikacji pragnę zwrócić uwagę, iż art. 108 ust. 3 TFUE ma charakter zawieszający. Oznacza to, iż w przypadku notyfikacji, państwo członkowskie powinno się wstrzymać z udzieleniem pomocy do czasu wydania przez Komisję decyzji

¹⁰ Dz. Urz. UE L 379 z 28 grudnia 2006 r.

w danej sprawie. Jednocześnie pragnę podkreślić, że przekazanie Komisji szczegółowych, kompleksowych i przejrzystych informacji może znacznie przyspieszyć postępowanie notyfikacyjne. Należy podkreślić, że dokonanie notyfikacji projektu ustawy pozwoli na uzyskanie pewności prawnej co do statusu projektowanych zwolnień i bonifikaty oraz zapewnienia, że nie będą one pomocą nielegalną ani niezgodną z rynkiem wewnętrznym.

c) wykluczenie stosowania przepisów o pomocy publicznej poprzez zamieszczenie w projekcie ustawy zapisu, że zwolnienia i bonifikata nie dotyczą tych spółdzielni będących organizacjami pożytku publicznego, które prowadzą działalność gospodarczą¹¹. Projekt ustawy nie zawierałby wówczas przepisów będących podstawą udzielania pomocy i nie podlegałby notyfikacji Komisji Europejskiej w trybie art. 108 ust. 3 TFUE.

---

¹¹ Przez działalność gospodarczą w rozumieniu unijnym należy rozumieć oferowanie towarów i usług na rynku, przy czym pojęcie to dotyczy zarówno działalności produkcyjnej, jak i dystrybucyjnej i usługowej. Nie ma przy tym znaczenia forma prawna oraz czy podmiot wpisany jest do krajowego rejestru przedsiębiorców lub ewidencji działalności gospodarczej. Chodzi tu o faktyczne oferowanie dóbr i usług, nawet, jeżeli podmiot prowadzący działalność nie figuruje w ww. rejestrach.